



**Spieghel, vande Maleysche tale: inde welcke sich die
Indiaensche jeucht christlijck ende vermaeckelick kunnen
oeffenen ...**

<https://hdl.handle.net/1874/257350>





PKE 433

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK UTRECHT



3302 3312



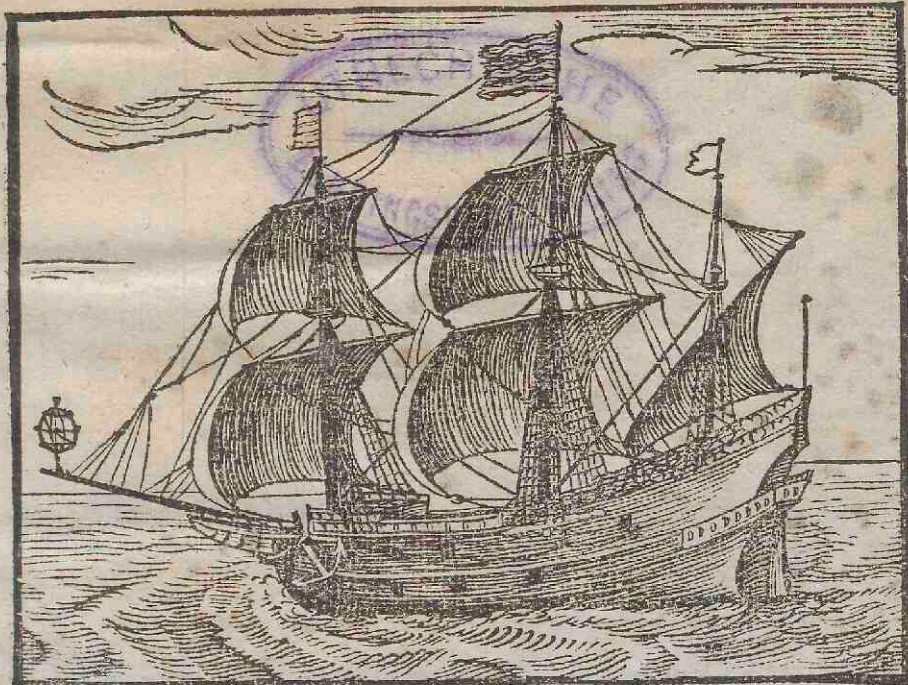


PKE 433

Spieghele,
VANDE MALEYSCHEN TALE.

Inde welke
Sich die Indiaensche
Zeucht Christelijck ende vermaeckelijck
kunnen oeffenen : Vol eerlicke t' samen-
spracken ende onderwijsinghen in de ware
Godt-saligheyt tot voorstandt vande
Christelijcke Religie.

Met een
Vocabularium van de Duytsche ende Maleysche
Tale / dienstich voor alle lief-hebbers
der selver.



Tot AMSTELREDAM.
By Dirrick Pieterz. op 'r Water/inde witte
Persse: 1612.

VANDE MALAYSISCHE TALE

Verspreiden van de Geschiedenis der Maleysische Ouden

BIBLIOTHECA
JENENSIS

ABGEGEBEN
AUS DER
UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK
ZU
JENA

Druck und Verlagsanstalt von G. Fischer in Jena
1875

Aen de Erentvroome, Achtbare, VVijse, Voor-
sienighe, seer Discreete Heeren, de Heeren Bevint
hebben der generale Oost-Indische Com-
pagnie: resideerende in Hollandt
ende Zeelandt.



lin Heeren,

Alsoo ick ghemerckt ende bespeurt hebbe, den ernst-lustighen yver, die V. E. Erntvroome VVijse seer Voorsienighe Heeren, alijt hebben behoont ende bevvesen, tot vorderinghe van het onvvederspreeckelicke algemeene Christelijcke Geloove, inde Landen vande Oostgeleghen-Indiens; om al daer de leucht in tucht ende discipline te houden, vvaer toe V. E. E. altoos (met een besorcht ooge over de selve) dervvaerts gevoeght hebt, sodanighe persoonen, als by V. E. E. dochten daer toe bequaem te vvesen: tot vviens hulpe ende dienst (als oock voornameli cvoor die Gemeente aldaer) ic op het begeren van V. E. Erntvrome, VVijse, Voorsienighe seer Discreete Heeren der Camere van Amsterdam, inden lare voorleeden, door den drucke hebbe uygegeven, de Forme vande bevestinghe des Houlicx, den Christelycken Doop, ende een seecker vraghboccxken van S. Aldegonde, misgaders den grooten: A. B. Boeck, alles gestelt inde Malaysche Tale alleen, om voor eerst de Indiaensche leuchd te scherpen inde Forma van onse Nederduytsche lerteren. Soo ist dat daer nae by V. E. Erntvroome, VVijse, Voorsienighe, seer Discreete Heeren, der voorgenoemde Camere van Amsterdam, goet gevonden vvert om van nieus eenighe i'samen sprekinghe oft Kinder reedenen uyt de Nederduytsche inde Malaysche Tale over te setten, beneffens de Vocabulaer der ghemeenste ende noodichste vvoorden: Alle het vvelcke ic naer mijn uyterste devoyr ende gavē my vanden milt-rycken God mede gedeylt inden drucke hebbe

hebbe ghefelt, ghesamentlyck met de Nederlantsche spraecke ende gheintituleert met den Titel van (Spiegel vande Malaeyche Tale) niet om van myn selven te roemen ten aensien vande corectheydt der selver Tale, maer ten aensien der nootvvendiger leeringhe die het selve in sich is vervatende, als naementlick, het vraegh-boeckken van Sa: Aldegonde, vvesende seer noodich ende dienstich voor de Indiaensche Ionckheyt om van langher hant in onse ghemeene Tale (door toedoen vande personen by V. E. E. dervvaerts gesonden) onderichtet ende ghevvesen te vverden, ende alsoo het pont ons van den Heere ghegheven geenins niet den onghetrouwen Knecht inder Aerden te begraven, alle het vvelcke mijn ghepordt heeft (ten dienste vande eenmael aenghenomene suyvverre Leere onses Christelycken Geloofs) naer mijn crancke vermoghen aenden dach te brenghen, de vvijle van V. E. Erntvrome, VVijse, Voorfsienighe, seer Discreete Heeren soo manhaftigh vvort ghehanthavet, tot trooste vande eenvoudighe ende verblinde Indiaensche Ghemeente, die sich tot noch toe hebben ghesocht te suyvveren inden Poel der Machomeristen ende Pausghesinden: ter tijt V. E. E. Vlooten door den goeden God, dervvaerts zijn ghestuyrt ende gheleydt, tot vvvelvaert van onses ghemeenen Vaderlants, ende insonderheyt tot verlossinghe van soo vveele arme Zielen. Alle het vvelcke my heeft doen verflouten, dese cleene jae ongheachte gave, comende uyt een yverich ghenoecht, V. E. Erntvrome, VVijse, Voorfsienighe Heeren, toe te eyghenen, als Voochden ende Mombaers vande voorschreven leucht, die V. E. E. vvel scherpelick van den Heere vverden belast, als den Oog-appel sijner Ooghe, ende V. E. Erntvrome VVijfen raet over sulcx nimmermeer en is sluymereich bevonden: maer altoos met een Vaderlick herte toetsicht ende sorghe daer voor ghedraghen hebr. Beveelende dese mynen arbeydt onder de reputatie van V. E. E. VVijse Voorfsienighe seer Discreete Heeren, vvel vvetende het selfde van vveele Mugghe-sifters, Splinter-kijckers ende onalliecke Zoylisten sal vverden bespodt ende cleen jae (*niet*) gheacht, soo
vvel

vvel vande geene die noyt int stuck vande Malaysche Tale eenighe
cunfchap hebben ghehadt, als vande geene die sich beroemen
daer yets van te hebben. Maer ter vvijlen ic hoorde ende sach
het vveynige by andere (vvetenschap daer van hebbende) int vverc
vverde gestelt, hebbe my (als hooghnoedigh sijnde) lichtelijcken
daer roe laten bevveghen. Biddende den almogenden Godt hy
V. E. Erntvroome, VVyse, Voorfienighe seer Discrete Heeren
handelinghe vvil beghenadighen, met sijnen milt-rycken
seegen, endedit myn vverc mach vverden aengelecht
tot vorderinghe synes Heyligen naems, ende
kennisse synes lieven Soons Iesu
Christi, Amen.

V. E. Erntvroome, VVyse, Voor-
fienighe seer Discrete Heeren, Dienst-
vvillighe, A. C. Ruyl.



Totten Leeser.

Beminde ende goethertighe Leeser / also dit ons tegenwoordigh werck (D. L. hier voorzghestelt) van noode heeft eenighe waerschouwinge belangende dese onse Vocabularium , den welcken wy (om de corzheynt des tyts) ghenomen hebben upt het Spraeck ende VVoord-boeck van Frederick Houdtman / wy hebben int duysts weynighe veranderinghe gebzacht / doch het Malays in seer veel plaetsen verbeter / soo dat het by nae een gheheel nieu werck mach werden ghenemc. D. L. vermanende int leken wel scherpclick rengaert te nemen op de woorden / als daer sijn mū, kū, oft dieghelijcke / op dat de selve wel mogen worden wptghesproken: wel is waer / dat die in onse ghemeene schriften wptghedruckt souden werden moe, koe, maer vreesende by vele ghelesen te worden ko-e, oft mo-e, heeft myn geraeden gedocht / liever te stellen mū, ende kū, met een accent / aenghesien die selve tot de wpt-spraecke meerder eygenschap heeft. 'T is waer dat het selfde inde Vocabularium niet en is gheobserveert / de reeden waer om / is boven verhaelt / soo de tyt ons hadde willen toelaten wy souden het selfde beter wptghedruckt hebben met de ũ. de wy daer toe expresselick souden hebben doen gieten / Dit ist t gene wy D. L. seer goethertighe Leeser cortelick hebben willen voorstellen / op datmen de woorden soo nae als moghelick is / te beter ende volcomender nae den sin mocht wptsprecken /

Daert wel.

(3)

Kapada segala jang membatfiakan
surat ini.

TVanku: sebab tiada saourang atu duâ ourang jang berbintsi surat hamba ini: tetapi saratus daan pon saribu, bukan karna sebab tiada sabut bahassa Malaju jang mad'jilis, tetapi sebab deân'ja bertond'jok asaln'ja maha nad'ijs. Makka sebab hamba berpandang lebe akan hormad Allah daân tuanku Iesû Christû dari pada pud'jihan manuseâ, makka itula hamba bersalin akan surat ini dari bahassa Houlanda kapada bahassa Malaju agar mendapat segala manusea beraid'jer segala jang berguna akan menjadi mumin. D'jikkelou tuanku tiada pon sabagi berdapat namma Allah sebut Allahtaallah, d'jang-an bersjik hati-mu sebab tiada dapat berguna akan hamba Allah, karna arti itu tella ada lebe dari pada savvatu Allah d'juga. D'jang-an tuanku pon beri namma akan segala umad Christus (Nasarani) karna dimikien de berin'ja namma jahudi, sebab Christus menjadi peâra de nagri Nasareno, karna jahudi bintsi akan segala manuseâ jang datang dari nagri Nasareno. Makka tatkala Iesu Christi bertogokan agama Evangelium, dang-an kard'jaân heirani, seperti jang buta de bukakan mattan'ja, jang tuli de berin'ja mending-er, jang timpang de berin'ja berd'jalan, jang sakit de sombon'ja, melapas akan siâpa pun'ja seitan, berbangkit akan siâpa mati. Makka meng-ouâtsiap ouârang Iahudi akan segala rajat, bukan deâ datang dari nagri Nasareno? bagaimana deâ dapat memboât pakard'jaân demikiën heiran? deâ berduâsta sonso. Makka bagicen de bintsi ouârang jahudi akan Tuanku Iesum Christum dang-an fetena ha, tin'jaliât kamu baik-baik agar kamu tiada d'juga berbintsi akan Iesum Christum, sebab-mu tiada meng-arti agama ini, tetapi bersombala akan Allah sebahanu-Allah agar deâ bertrang akan segala hatimu seperti trang-mattahari, karna de beri akan segala jang meminta appa, akan deâ, daan berhendak pon mending-er

mending-er akan segala jang berpangilkan' deâ. Makka katta pon
tuanku Iesus Christus demikieen , hei tunaku bappa aku berteri-
ma kasse-mu , sebab-mu bertutop arti agama-mu akan segala jang
bassar de dun'ja , daan berbukan'ja akan jang ketfil. Itula jang
de hendakku beri tahou akan segala kamu , daan meminta
karna Allah , kamu berhendak membaiki sala ham-
ba, daan d'jang-an berbintsi pakard'jaân-ku ini
dang-an fetena hatimu. Allah sebaha-
nu Allah memberi akan kamu , se-
gala jang berguna akan menja-
di mumin , Amin,



Kinder reden smorghens int
opstaen Abraham / Jacop/
Salomon ende David.

Dat eerste Capittel.

A. Op kind ren/in Godsnaeme,
I. Welsachtkens
En bzeecht de denre niet
wan sy heeft gelt gecost.
I. En raest soo niet
I. en hoorz u doch wel
A: Doet dan open ende laet mijn in.
D: Ver wacht den tijt.
A: Waerom en doet ghy niet open?
D: Om datmen niet een siere en siet.
A: Doet eens de vensteren open
ende aenschou den daegeraet.
I: hoe soud ick den dach aensien.
ick en can mijn oogen niet openen.
A: Bestrijckise met uwen speechsel.
I: Secker/ den dach comt aen.
S: Ghy droomt
het is het schynsel des maens.
A: Jae den claeren sonne schyn
D: Nijmij/ den hals doet my soo wee
als of hy gehzoochen waere.
A: Haest u allen/
sonder langer te verzoeben.
S: Ick en can niet ontwaekens
noch mijn oochscheelen open doen.
A: Die te seer slaepertich is
neeme exempel aen de miere.
I: hier ben ick alreede gecleet
A: De jongste zijn de neerstichste
ende de oudste de lapaertste.
D: Datg waer: die de naeme heeft
van bzoech op te staen
mach wel langhe slapen.
A. Waerom en stady niet op
drift ghy den spot met my?
D. Een wop:
maer waer den onbijt gereet
wop souden wel haest gekleet zijn.
S. Wel hoe?

Pry mēg-atakā budak pada vvak-
tu bang-on, Abraham, Iakup,
Soliman daan Daud.

Iang bagi bermula.

A. Bang-on la budak, dag-an bisni Allah
I. Baick plahang
djang-an pitfiakan pintú
karna de upan'ja draham.
S. D'jang-an harubiru bagitu
kita iuda mending-er ángkou
A. Búkala, daan beri mafok hamba.
D. Nanti ákan waktu
A. Karna ápa tiada kamú membuka?
D. Sebab tiada menliat barang sedékit.
A. Búka sakali jang dinding
daan berpandang ákan faid'jer.
I. Bagimana kami menentangkiang?
tiada hamba dapat membúka matta'ku.
A. Bobolo ajer lior-mú
I. Songo, hari pon ampir datang
S. Kamú bermimpi:
jadi jang trang bulan
A. Ija jang trang ridoppa matahari.
D. Adoi! leherkú jadi berfakit
seperti menjadi p'ntsa sakali.
A. Berbang-at legala kamú
d'jang-an menanti lagi.
S. Kami tiada dapat berd'jaga:
daan berbúka klúpack matta'kú.
A. Siapa bermantok sang-at
menentang ákan femot.
I. Inila kami suda berpakey
A. Iang muda jadi jang rad'jin
daan jang tuá jang malas.
D. Benar itu: barang siapa pun'ja nama
berbang-onnan pagi
dapat bertidor lama.
A. Karna áppa tiada kamú berbang-on
ádala kamú begourou d'ng-an beita?
D. Tida: (sak
tetapi d'jickelou makannan pagi jadi ma-
Kami menjadi siora berpakei bad'jou.
S. Hey bagimana?
A den

den haen en heeft noch niet geetaept.
A. Het is lange seg upzen.
S. Hoe lange behooztmen te slapen.
A. Den student bijf upzen
 den coopman seg.
 den eedelman seben
 ende den lypaert acht wren.
S. Laet my mijn buyck vol slapen.
 om goods wille.
A. Alsoo spzecht de heere onsen godt.
 Waecht wie ghy sijt.
 ghy en weet doch upze noch tijt
D. Is de sonne gereesen.
A. Is schijnt op de toppé vande bergé
D. Gaet heenen
 wij sulen u terstont volgen
A. En gaet niet wederom liggén.
D. Reen wy
 stelt u herte te vzeeden
A. wte sal de raemer heeren
S. Sy is soo reyt net en cups
 als een tot ofte verchens hups.
A. Den besen is geheel ontsruckén
D. Reemt een coozdekén:
 ende bintse.
S. Hola medege selle:
 sprengt den bloer eerst
 met berf water
 op dat het niet en stupbe.
A. Dats ghebaen:
 put my doch een emmer water
 want ick ben te cleen ende onsterck
D. Men can met desen emmer niet
 putten
 want sy is sturcken ende ghesoncken
A. Hebby geen seep
 om ons handen te wasschen
 ende een doech om te droogen?
A. Daer is seep ende een doech
 haest u allen ende knielt needer
 biddende godt almachtich
 van gantscher herten
 hem dankhende
 dat hy desen voorleeden nacht
 soo genadelijcken
 voort ons gewaecht heeft

Bulom berkoko Ajam.
 A. Suda melalu anam tabo.
 S. Berappa lama berguna akan tidor?
 A. Ourang had ji, lama d'jam
 Ourang sudagar anam
 Ourang kaja tud'jo,
 Daan jang malas dualapan d'jam.
 S. Beerla kami tidor kinjang purukku,
 Karna Allah.
 A. Demikien katta tuanku Allah
 Berd jagala segala kamu: (watu
 Sebab angkou tiada tau, hari, bila, daan
 D. Suda menaiki mata hari.
 A. Dea berridop akan ud'jong bukit
 D. Pigila.
 Kita meng-ikot angkou sakarang.
 A. D'jang-an berbaring pula
 D. Tida:
 D'jang-an rusa hatimu.
 I. Siapa menjapokan bile?
 S. Dean'ja ada paras bile; j daan tluhij
 Separti tompat atu ruma babi.
 I. Jang sapu jadi habis pitfia,
 D. Ambil sawatu tali;
 Daan ikatkan dea.
 S. Hola sobat:
 Bersiram jang tana daulo
 Dang-an ajer trwar
 Agar tiada berterbang jang abu.
 I. Suda berboattan:
 Menimbala akan kita fatimba ajer
 Karna kami kerfil daan lombot amat.
 D. Tiada dapat menimba dang-an timba
 itu:
 Karna dea pitfia daan berting-lam.
 I. Tiada kamu sabon,
 Akan baslo rang-an kita,
 Daan kain akan sapu.
 A. Inila sabon daan sapu rang-an,
 Bang-at segala kamu: daan berlutus
 Memjombakan Allah kauwaffahan
 Dari pada segala hati mu,
 Daan berdoa akan dea
 Sebab dea berd'jaga nang mala jang lalu
 Dang-an maha rahmad-n'ja,
 Karna segala kami.

Dat morgen Gebedt.

Darmhertighe baeder.
 Wy danken u.
 Dat ghy desen boozleeden nacht
 Soo getrouwlijck.
 Dooz ons gewaecht hebt
 Ende bidden u.
 Dat ghy ons wilt stercken
 Met uwen heyligen geest.
 Die ons booztaen geleptet
 Dat wy desen dach
 Mitsgaders alle dagen onses lebens
 Mogen besteeden
 In aller gerechticheyt en heylicheyt
 Ende wat wy in handen nemen
 Dat onse oogen altijt moghen sien
 Om u eere te verheypden
 Alsoo: dat wy alle den boozspoet
 Onses booznemés/ van u mildehande
 En op dat wy dese genade (wachte
 Van u vercrighen
 Wilt ons naer uwe beloftenisse
 Vergebe onse menichbuldige sonden
 Dooz dat heylige lijden en bloetver-
 Onses heeten Jesu Christi (gieten
 Want sy zyn ons van herten leet
 Verlicht onse herten (nisse
 Op dat wy alle wercken der duyster-
 Afgelept hebbende (delen
 Als hinderen des lichts moge wan-
 In alder godsalicheyt en heylicheyt.
 Geeft oock uwen seeghen
 Tot de vercondinghe
 Uwes Goddelijcken woortz
 Derstoozt alle wercken des duybels
 Sterckt alle kercken dienaers
 Ende oberheden uws volckx
 Troost alle verbolchde ende benaende
 Dooz Jesum Christum (herten
 Uwen lieben Soone
 Die ons beloft heest
 Dat ghy ons alles
 Wat wy in synen naeme bidden
 Sekerlijck geben sult
 En heest ons daerom also leerē biddē.

Sombahajang pagi hari.

Ia bappa irrahman murahim
 Kita terrimala kasse-mu (lalu
 Sebad tuanku berd'jaga jang malā nang-
 Dang-an adil hatimu
 Karna segala kami:
 Makka kita menjomba mu
 Agar kamu terikat hati hamba
 Dang-an roahmu ulkadus
 Iang berferta gante kita:
 Sebab kita jang hari ini
 Daan selama kita berhidop
 Meng-ikot
 Iang adil daan ulkadus
 Agar segala pakard'jaan hamba
 Menentang fedekala
 Kapada hormadmu jang mafehor
 Tetapi: kita menantikan untongku
 Dari tang-anmu morah
 Makka sebab kita berbuleh kabaktien in
 Dari maha rahmadmu
 Beramponla segala doosa kita
 Seperti kattamu
 Karna merassa daan dara ulkadus
 Tuin-kú, Jesu Cbristi
 Sebabn'ja berfasal kita dari pada segala
 Bertrangla hati kita (hati,
 Agar kita melalou
 Segala pakard'jaan glap,
 Seperti anak trang-hati, meng-ikot,
 Segala bakti daan adil.
 Berila pileharanimu,
 Kapada rawajat
 Namamu ulkadus
 Binassala segala pakard'jaan seitan
 Berkauwassa aka segala chali daan chatib
 Daan segala bindara umad'mu
 beri rehat akan segala hati mis kil
 Karna Iesum Christum,
 Anak-mu berkassehan
 Iang meng-átaken kita demikien
 Barang appa kamu memintakan Allah
 Dang-an nama aku
 Makka deberin'jamu sefongo songo
 Daan de áid'jer kita menjomba demikien.
 A 2 **Onse**

Diese Vader ghij die daer sijt
 In de hemelen
Dae me werde geheyligt
Drijcke toetooime
DWille geschiede
 op der eerden als inden hemel
 geeft ons huyde ons daer hlyc & broot
 Ende vergeeft ons onse schulden
 als wij vergenen onse schuldenaeren
 en leyt ons niet in versoekinghe
 maer berloft ons vanden hoosen
 want u is dat rijcke de cracht
 ende heerlijkheyt inder eenwicheyt
 Amen

Kinder groetinghe / des mo-
 ghens inder schoole leeren-
 de haere lessen / Sacharias /
 Ioseph / Adam / ende den
 Meester.

Dat tweede Capittel.

S. Breede sy met u Ioseph.
I. Met u van ghelijcken Sacharias
S. Hoe ist met u/mijn medegeselle?
I. Ich baer wel Godt heb lof.
A. Van waer comt ghy?
I. Ich come van hups.
A. Waer gaet ghy so raslyck?
I. Ich gae nae de groote merckst/
 Wilt ghy met mijn gaen?
 Ende van daer naer hups.
A. Ich en heb daer niet te doen
S. Gaet haestelyck/
 Wy sullen u hier verbeven
I. Wel. blyft met Godt.
S. Hoe ist al met u Adam?
A. Ich en ben secker s niet wel.
S. Dat is mijn van herten leet
A. V herten leet en can my niet hel-
 pen

BAppa hamba jang berjudok,
 Kadalam forga
 Berülkadús menjadi namamu,
 Hokkumannu mendatang-i,
 Kahendak-hatimú menjadi
 Deatas búmi, seperti dedalam forga
 Berila kita makannan sedekala hari
 Makka maáfla doofa kita (kapada kita
 Seperti kita berampon ákan jang bersála
 D'jang-an hentar kita kapada fael seitan
 Tetapi mohoonla kita dari pada iblis,
 Karnamú ápún'ja hokkumá, daa kau waf-
 Daan berbasaran, sampei kakakal (sahá
 Amin.

Salam anack budak, vvaetu pagi-
 hari kapada bandarlah, meng-
 ad'jer had'jin'ja. Sacharia,
 Iusuf, Adam, daan jang Pon-
 gurou,

Jang bagi Kadua,

S. Salam-álikum Iusuf,
I. Alikúm-salam Sakaria.
S. Bagimana jady mú, tobatkú?
I. Kami menjadi baick allaham dul Allah
A. Dary mana datang angkou?
I. Kami datang dari rúma.
A. Kamana berd'jalá angkou lakas bagitú
I. Kami berd'jalan ka passara bassar,
 Hendack augkou pígi kaferta ákú?
 Daan dari sana kanbandarlah.
A. Kami tiáda memboát áppa kafana
S. Pigila bang-at,
 Kita meñanti ángkou kafini
I. Baick: tingal dang-an Allah
S. Bagimana áda dang-an kamú Adam?
A. Kami tiáda baick fongo.
S. Itula berrusa hati hamba.
A. Rusa hatimu tiáda dapat bertulong
 beta

S. Secc

S. Seecker ghy hebt een bleek/
 ende droebige facie
 hebt ghy lange so gewoest?
A. So lange als my gedenckit.
S. Beveelt het in Godes handen
 ende het sal beter zijn
 als hem geliehe n sal:
 Jhn u broeders noch gesont/
 nae den lichaeme?
A. Popt als nu/ Godt danck
S. Hier comt Joseph ons medegeselle
 Laet ons gaen leeren
 eer den meester comt
 ick sie hem ginder comen.
A. Sacharias: onderwijst mijn
 een wepnich dese letteren.
S. Spellet ende vergaderis
 so ghy condit.
A. Bot. tob. pal. lap.
S. Ghy hebt aberechts gesept.
A. Hoe: heb ick dan gemist?
S. Tae: ghy syter noch verre af.
J. Wie heeft mijnen boeck gesien?
S. Daer isser eenen
 Wel gescheurt ende stukken.
J. Geesten mijn weder
 Want het is de myne.
S. Het is de ulve niet
 ick hebbe het gebonden (verhooken
J. Een dinc gebonden en dat houdē
 is als genomen en gestoelen
A. Hoe is dat woordcken?
S. Ich hebt u dzy ofte viermael ghe-
 sept.
A. Och hoe droebich ben ick
 dat ick mijn lesse niet en can.
S. Waerom heeft ghy?
A. Om dat ick vrese
 geslaegen te worden.
S. En vrese/ten heeft geen noot
A. Onderwijst mijn
 ick sal u een paer persen geberit.
S. Waer synse/laetse mijn sien
A. Sp hangen noch aen onsen boom
S. Ghy sijt wel milde met de monde
A. Egeene dat ick u beloobe

S. Songo kamú berputias
 daan bertsiinta múka
 ádala angkou jadi lama bagiē?
A. Selama kami bering-at.
S. Hentarla katang-an Allah
 makka menjadin'ja baik
 Tatkala hendak hatin'ja:
 ádala súdaramú lagi baik
 badan n'ja?
A. Tiáda bagi fakarág, terima kasse Allah
S. Inila Isuf lobat kita datang
 bee rla kita pigi meng-áid'jer
 tella pongúrou búlom datang kamare.
 Kami meliat deá datang kafana.
A. Sacharia: áid'jer ákan kami,
 Sedekit jang úrof ini.
S. Berikat daan berpapong n'ja
 d'jickelou kamú tau.
A. Bot: tob: pal: lap.
S. Kamú katta berbalik.
A. Bagimana: ádala kami bersala?
S. Ija: Kamu pon lagi djau.
I. Siápa meliat kitab hamba?
S. Inila sawatú
 bert'jarik daan pitfia.
I. Púlangla kapada hamba
 Karna kami ampún'ja.
S. Búkan pún'ja kamú
 Kami membuleh dapat n'ja.
I. Barang berdapat daan bersemún'ji:
 seperti meng-ámbil daan mant'furi.
A. Bagimana kattan'ja pata itu?
S. Súda kami beritaumú tiga átú ampas
 kali
A. Adoi kami bertsiinta hati,
 Sebab tiáda tau batfia súratkú.
S. Karna áppa kamú meng-gúmiter
A. Sebab kami takot,
 menjadikan gitik.
S. D'jang-an takot, tiáda meng-áppa:
A. Aid'jerla ákan hamba.
 Kami memberimú dúá boá batfian
S. Kamana deá, túnd'jokn'ja kapada beita?
A. Dean'ja lagi gantong ka pohoon kita.
S. Kamú morah dang-an múlut.
A. Barang áppa kami kattakan angkou

en sal niet falſſeeren

S. de māt die liecht/die doot de ſiele

J. ſachtēg hier comt den meeſter

M. Comt kinders in Gods naeme

ende ſegt u keſſen

J. Welieft u dat ik op ſegge

myn meeſter

M. Ja keeſt luyde ſander ſtamelen

oſte miſſen

J. Onſe vader

ghy die daer ſijt inde hemelen

1. Ghepliecht werde uwen naeme

2. u rycke toecone

3. W wille gheſchiede opder aerden

als inden hemel (groet)

4. Geeft ons luyden ons daechlijc

5. Ende vergeeft ons onſe ſchulden

als wy hergeben onſe ſchuldnaeren

6. Ende leyt ons niet in verſoekingē

maer verloft ons vanden boſen

want u is dat rycke de cracht

ende de heerlycheyt inder eewichēyt

Amen.

Het Chriſtelycke geloobe.

1. **J**ek ghelobe in Godt den vader
almachtich ſchepper des hemels
ende der aerden

2. Ende in Jeſum Chriſtum
ſijnen eenigen geboozen ſoone
onſen heere (geeft)

3. Die onſangen is vanden heyligen
geboozen uyt de maget Maria

4. die geleeden heeft
onder Pontius Pilatus
getrupft/geſtozen
ende begraven

5. hys op geclonnen ten hemel
ſit ter rechter hant Godts
des vaders almachtich

7. van waer hy ſal comen
te oordelen de lebende en de dooden

8. **J**ek geloobe inden heyligen geest.

9. een algemeene Chriſtelycke kercke

Tiada dapat ſalah.

S. Jang mulut berduſta bunohkan n'jawa.

I. Plahanla, inila pongurou datang.

P. Mare budak, dang-an biſmi Allah,

Batſiakan ha d'ji-mu.

I. Hendakla kamu, kami membatsia

Tuanku pougurou,

P. Ija: batſala terbun'ji d'jang-an berga-

Atu berſalah. (gab)

I. Bappa hamba

Jang berdudok ka dalam forga.

1. Berulkadus menjadi nama-mu.

2. Hokkuman-mu menda tang-i

3. Kahédak hati-mu menjadi deátas bumi

Seperti dalam forga.

4. Berila kita makannan ſedekala hari

5. Makka beráponla dooſa kita (da kita

Seperti kita ámpó áká jang berſala kapa-

6. d'jag-an hētar kita kapada fetena ſceitá

Tetapi mohoonla kita dari pada iblis,

Karna ángkou ampun'ja hokkuman, daan

Kauwaſſahan, daan berbaffaran ſampe

Amin. (kakakal)

Heakiman Chriſtiani.

1. **H**Amba heákin kapada Allah bappa,
kauwaſſa, jang menjadi forga,
Daan bumi.

2. Daan kapada Jeſum Chriſtum
Anakn'ja ſawatu branak,
Tuán kita.

3. Jang berjadi dari pada roáh ulkadus,
Membranak dari anak-darah mariam

4. Jang meraffa hokkum,
De bava Pontius Pilatus,
Bergantong ka krus, bermati,
Daan bertanam

6. Deá menaiki kaforga
Mendudok kakanan Allahu
Bappa kauwaſſahan.

7. Dari mana deá áda mendatang
Berhokkum jang hidop daan mati.

8. Hamba heákin kapada roah ulkadus.

9. Sawatu ekleſia Chriſtiani.

die haer is de gemeynschap der hepli-
10. te vergehinge der sonden (gen
11. de vercrpsenisse des vleesches
12. Ende een eeuwich leeben/ Amen.

M. Comt herwaerts Sacharias
ende leest de tien geboden die Godt
Moses gegeven heeft/ Ex. 20.

De tien geboden Goodts.

S. Ich ben de heere ulwen Godt
die u wt Egiptenlant
upt den diensthuyse ghelept hebbe.

Dat eerste Gebot.

Ghy en sult geen ander goden
nebens myn hebben

Dat tweede Gebot.

Ghy en sult geē beeldē noch eenich
gelijckenisse maken/noch vant geene
dat boven inden Hemel is/ noch vant
gheene dat beneden op der aerden is/
noch vant geene inde wateren onder
der aerden is/ en aenbidse niet/ noch
en dienstse niet/ want ich ben de Hee-
re ulwen God/ sterck ende jeloers die
daer besoecke de misdaet der vaderen
int derde ende vierde lidt/die my ha-
ten/ende doe barmherticheit aen beel-
dysenden die my lief hebben/ ende
mijn geboden houden.

Dat derde Gebodt.

Ghy en sult de name Gods/
niet te vergees noch lichtbeerdelijc
ghebruycken (laten
want de heere en salse niet ongestraft
Die spien name misbruyckt.

Jang mējadi nang mohsina segala mumin
10. Jang maāf segala doofa.
11. Jang berbangkittan daging badan.
12. Daan'fawatu hidop kakal, Amin.

P. Mare fini Sacharia
Daan batfiala jang sabda sapulo, jang de
berikan Allah kapada Musa: Ex. 20.

Nang Sabda Allah sapula bagi.

S. Aku: ija tuan daan Allah mu,
Jang de kaluarkā angkou dari nagri mesri
Daan dari ruma pakard'jaan.

Sabda bermula.

D'Jang-an āngkou berse'd'jut Allah lain
Dari pada akū.

Sabda kadua.

D'Jang-an angkou memboāt bralāh atu
barang rounpa, dari pada barang jang ada
de atas dalam sorga, atu dāri pada barang
jang ada de bawa kaātas bumi, atu dari
barang jang ada de dalam ajer de bawa
bumi, d'jang-an berfomban'ja, atu fāsu-
rohn'ja, karna aku jadi tuan mu allahi,
jang kauwassa daan nakal, daan jang ber-
hokkum doofa bappa kapada tiga daan
ampat pupou, jang berbintsi aku, makka
aku memboāt rahmad pada manusea be-
ribu jang kaise deaku daan tourut sabda
aku.

Sabda katiga.

D'jang-an meng-āmbil nama Allah-mu
Semena mena atu morah
Dalam muhur:
Karna Allah tiāda melapaskan hokkum
Pada barang siāpa berfemenamena nama
n'ja.

Dat

Dat vierde Gebodt.

Gedenckt den sabbad dach
dat ghy dien heylighet
ses daegen sult ghy al u werck doen
maer den sebensten is den sabbath des
Heeren

dan sult ghy geen werck doen
noch u soone noch u dochter
noch u dienstknecht
noch u dienstmaecht
noch u bee/ noch de vrendelingsh
die binnen u stadtspoozten is
want in ses daeghen
heeft de Heere hemel
ende aerde gemaecht
ende de see ende al watter in is
ende hy rustede den sebensten dach
Daerom seegende de heere
Den sabbath en heylighde den selfden

Dat vijfde Gebodt.

Ghy sult haeder ende moeder ee-
ren.
op dat ghy lange leeft op der eerden
ende dat het u wel gae inden lande
dat u de heere u Godt geben sal.

Dat sesste Gebodt.

Ghy en sult niet dooden.

Dat sebenste Gebodt.

Ghy en sult geen overspel doen.

Dat achste Gebodt.

Ghy en sult niet stelen.

Dat negende Gebodt.

Ghy en sult geen valsche getuys-
spreekten tegens uwen naesten.
(nisse)

Sabda kaämpat.

Ing-at ing-at kapada hari Sabad
Agar angkou berulkadús kan deä (mú
Anam hari memboät segala pakard'jaän-
Makki hari jang katud'jo ija jang sabbad
túan-mu
Tella itu tiädala angkou memboat baräg
Atü añakimü laki, atü añakimü parampüä
Atü hambamu laki laki
Atü hambamü parampüan
Atü karbou-mü, atü orang dagang
Iang mendüdok kadalä kota-müpö tida:
Karna dalam añam hari
De jadikan n'ja tüánkü, forga,
Daan bümi,
Daan laut, daan barang isin'ja (túd'jo
Makka dea terbrenti kapada hari jang ka-
Karna itu la de pilcharakan tüánkü
Iang Sabbadth, daan berulkaduskan n'ja.

Sabda kalima.

Kamü memberu hormad ákan bappa
daan ibümü (bümi
Agar angkou menghidop lama deátas
Daan menjadikan baik de dalam nagri,
Iang de berikan tüanku Allah akan ang-
kou.

Sabda kaä nam.

Djang-an angkou memunoh ourang.

Sabda katud'jo.

Djang-an angkou berfondel.

Sabda kaduälapan.

Djang-an angkou mantúri.

Sabda kasambilan.

Djang-an angkou bersakli dusta
De hadapan amfaja-mü.

Dat tiende Gebet.

Ghy en sult niet begeeren
Dwes naesien hups
Noch sijn Wyf/noch sijn knecht
Noch sijn dienstmaecht
Noch sijn offe/noch sijn eesel
Noch eenich dinck dat uwen naesten
heeft.

F I N I S.

Kinders onbijt:

Moses/ Samuel/ Isaak/ Da-
uid / Abraham / ende den
Meester.

Dat derde Capittel.

D. Beliebet u mijn Meester
dat wy gaen onthijren?
M. Segt eerst u gebedekens.
D. Wy hebbense geseyt int opstaen.
M. Wie heeft u ghehoort en ghesien?
D. Godt is alleen ons geruppe
diet al kent ende doozset.
M. Welsgaet rasselijck
Ende comt terstont weder. (hinne)
D. Wel Meester: doet open liebe Coc-
wy hebben coud honger ende dozzt.
M. Mijnen buck sammelt en tiert/
van honger.
G. Het is heeden vastendach.
I. Die jonck is vast naode.
A. T vasten en honger lyden groot
doet spaeren spijs ende byoot.
S. Sy geku ende ooert met ons.
G. Leest eerst de Benedictie.
A. Wiens beurte is te lesen?
D. Het is Moses beurte
want het waer gisteren de mijne.
M. Weluyster neerstelijcken.

Sabda jang sapulo.

D'jang-an angkou berhendak
Ruma amlaja mu,
Atu binin'ja, atu hamban'ja lakilaki,
Atu hamban'ja parampuan
Atu karboun'ja, atu khalidein'ja,
Atu barang ampun'ja amlajamu-pon ti-
da.

S V D A H A N I.

Makannan budak pagi hari.
Musa, Samuel, Isaak, Daut, A-
braham, daan nang Pongu-
rou.

Iang bagi katiga.

D. Hendakla kamu tuanku Pongourou,
Kita pigi makan pagi?
P. Kattala lombahajang-mu doulo
D. Suda kita berkattan'ja tella bang-on.
P. Siapa meliat daan mending-cr kamur
D. Allah jadi kendiri fakki kita,
Iang meliat daan katauwi famoan'ja
P. Baick: pigila bang-at,
Daan kombali sakarang pula.
D. Baik Pongourou: bukala inse Pendapor
Kita berding-in, melapar daan beräus.
M. Purutku bergorgor daan harubiru
Karna lapar.
P. Iada hari ini hari poassa
I. Iang muda tiada hendak berpoassa
A. Poassa daan lapar sang-at:
Iang lau daan roti berd'ijmat.
S. Deä beguru daan lata dang-an kita
P. Batia jang pileharani dahulo.
A. Siapa pun'ja waktu membat'lia?
D. Iadi waktu musa
Karna kalmhari jadi waktu kami
M. Baikla: ding-erla berrad'jin.

B

Gebet

Tghebet voor den eten.

Alle oogen wachten op u Heere,
Ende ghy geeft hen hare spysse
Tot syner tijt
Ghy doet u milde hant open
Ende versaediget alles watter leeft
Daer u wel be haegen

Heere Godt hemelsche Vader
Wij diet alles geschapen hebt
Ende noch onder hout dat Holt van
Israël

Ende woestijne gespijst hebt
Wilt uwen segen stercker
Over ons u arme dienaers
Ende heyligen deese uwe gaeben
Die wy van uwe milde hant ontfan-
ghen

Dat wy die soberlijck
En danckbaerlijc mogen gebuyckte
Ende daer door bekennen
Dat ghy een Vader ende oorspronck
Alles goets sijt/
Geeft oock dat wy alijct
Ende voor alle dingen mogen soecke
Dat geestelijche hooft uwes woorts
Daer mede onse ziele gespijst wort
Cotten eenwigh leven
Welck ghy ons bereypt hebt
Door dat heylighe Widen
Ende bloetbergieten/onser Heeren
Jesu Christi/Amen.

D. Alsoo spreekt de Heere
Jesús Christus: Luce 21.

Wachtet u/dat u herte
Piet beswaert en werde
Eenigher tyde
Met byasserie ende byontkenschap
Ende met sozge deses lebens
Op dat dien dach
Piet snel ober u en coome
Want gelyck een balstrick
Sal hy coomen ober alle de geene
Die op aerden wonen.

Sombahajang bermula makan

Segala mata menentangmu tuanku,
Makka kamu de berin ja makannan
Sedekala waktu,
Daan berbukakan tang-an mu morah
Daan berkinjang segala jang hidop
Kapada makabulmu.

Tuanku Allahi, daan bappa forgani
Kamu jang menjadi sakalien
Daan memerit makannan kapada ourang
Israël

Kadalam outan,
Bertuängla pileharanimu
Deatas kita hambamu,
Daan berulkadus karun'ja mu ini
Iang de terrima kita dari tang-anmu mo-
rah

Agar kita memakann'ja sedang sedang
Dang-an berkasse kassehanmu
Daan katauwi karna itu
Kamu menjadi bappa daan mulani
Segala kard'jaan baik
Berila kita mentfiari sedekala
Daan bermula segala barang lain
Iang makannan roh ani namamu
Agar n'jawaku menjadi berkinn'jangn'ja
Sampei ka kakal
Iang de mistait kamu akan kita,
Karna rassa ulkadus
Daan darah tuanku
Jesu Christi, Amin.

D. Demikien katta tuanku
Jesu Christo Luce. 21.

Ing-átla segala-mu agar hatimu
Tiada berdosa
Kapada barang kala
Dang-an d'jamuhan daan mabok
Daan dang-an kalu hidoppan ini
Agar nang hari nin
Tiada datang sigra kaatas angkou:
Karna seperti sawaru d'jerat
Adala dea datang kaatas segala
Iang mendudok kaatas bumi.

G. Wat.

B. Wat wilt ghy nu hebben
 bezopen kindken?
A. den hongerigen bupck
 neemt al aen
S. Dit broot is out en beschimmelt
B. Een tijde van honger groot
 En bantme noyt eenich quaet broot
J. Wie leent my sijn mes?
B. Het mijne is heel stomp ende bot
M. Hola rochime: en sullen wy niet
 Als broot hebben?
C. Daer en is gheen beeter om den
 Honger te versaeven
M. Langt ons eenighe toespijse
C. Mer mt eich een suetken
 Van dit offen vleesch
M. Die ham eerst verstrout
 Sedden ofte nimmermeer berout
B. Ghy neemt het grootste
M. Hy is wel sot die keur heeft
 Ende neemt het archste
C. Grest een yder sijn portie
A. Deese cant broot is te dick
 Ende mijn booter te dunne
C. Wie begeert een beetken leber?
S. Men moet niet schuwē
 Van doobe stock slaegen
C. Hebby gegeeten kinders?
A. Jae wy Godt lof
C. Wel: segt dan de gratie
A. Alsoo spreek de heere
 Int vyfde boeck Moses
 Int achste Cappittel

Cghebet nae den eeten.

Als ghy sult gegeten hebben
 Ende versaediget sijn
 Dan sult ghy den heere uwen Godt
 Lohen ende dancken
 Siet wel toe dat ghy des heeren
 Wres godts niet en vergeet
 Noch sijn geboden niet en veracht
 Heere Godt hemelsche vaeder
 Wy dancken u booz alle

P. Appa hendak-mu sakarang
 Anak binassa?
A. Purut berlapar
 Meng-ambil samoan'ja.
S. Roti itu jadi tua daan melapo.
D. Kapada waktu lapar amat
 Tiada berouleh roti d'jahat
I. Siapa minjam pisoun'ja akan kami?
D. Iang kami pun'ja jadi tompol amat
M. Hola inche dapor: tiada kita mēbulch
 Lain dari pada roti?
P. Tiada baik dari pada itu, akan berd'joz
 Iang lapar.
M. Beri kita barang lau ranga.
P. Ambilla saourang sedekit
 Dari daging limbu itu.
M. Siapa menbrani bermula
 Tiadan'ja sakali berfasal.
D. Angkou ambil jang bassar
M. Dea songo gila siapa dapat berpilih
 Daan meng-ambil jang d'jahat.
P. Beri akan saourang nang bagin'ja
A. Pangal roti itu jadi tebal amat
 Daan jang min'ja sapi kurang.
P. Siapa hendak sedekit daging hati?
S. Tiada dapat melalu lain
 Dari pada palu batang kaju.
P. Adala kamu memakan anak budak?
A. Ija Alla hamdul Allah.
P. Baik: kattala jang doa-Allah.
A. Demikién katta tuanku
 Kapada sabur musa, kapada kitab kalima,
 Daan kapada bagi kadua lapan.

Sombahajang tella makan.

Tella angkou suda memakan
 Daan menjadi kinyang,
 Makka kamu berdoā daan berterima kasse
 Akan tuān Allah-mu
 Liātla agar kamu tiada berlupa
 Akan tuanmu Allahi
 Daan berbintli akan sabdan'ja.
 Tuānku Allah dian bappa sorgani
 Kita terimakassemu, karna segala

Dyne welvaden
Die wy sonder ophonden
Van dyne milde hant ontfangen/
Op dat het dyne Goddelijcke wille is
Onse onderhouden in dit tijliche
leven

Ende ons te versoegen
Met alle onse noordrust.
Maer in sonder heyt
Dat ghy ons herboozen hebt
Totten hoope van een beter leven
Welck ghy ons gheopenbaert hebt
Dooz u heylich Euangelium.
Wy hidden u barmhertighe Gode
Ende Vader dat ghy niet toe en laet
Dat onse herten/ in dese aertliche/
Ende verganchelijcke dinghen
Ghewozelt zijn:
Maer dat wy alijts
Wogen opwaerts sien ten Hemel/
Verwachtende onsen Saelichmaet-
ker Jesum Christum
Tot dat hy eenmael
Inde wolcken verschijnen sal
Tot onser verlossinghe/
Amen.

Dancket den Heere want hy is
vrientlijck
En sijn goedertierenheyt
Gheduyrt eeuwelijck/
Amen.

G. Wijckt nu vanden bierē
Op dat ick u niet en broepe
S. Desen hont seesteert mijn te seer
Met springen ende vassen.
G. Wech uyt den coocken
Ende gaet studeren al r'samen.

FRANS.

Kabaktien-mu
Iang beterima kita sedekala,
Dari tang-anran morah,
Agar handak hatimu Allahi,berhendak
Menghidop kita kapada waktu hidop-
pan ini

Daan berbagi akan hambamu
Kapada segala jang berguna kita
Makka tetapi pon,
Kamu berbalik badanku,
Akan menbaiki hidoppa kita
Iang herbuka tuanku kapada kita
Dang-an Euangelium mu ulkadus.
Kita minta akan tuanku Allah
Daan bappa murahim, d'jang-an beri,
Hati kita, berakar
Kapada harta de dun'ja
Iang berbinassa:
Agar kita dapat menentang
Sedekala kaatas ka torga
Menanti akan salamani kita
Iesum Christum
Tella deã mendatang-i sakali
Kalang-it,
Menjohonkan kita,
Amin.

Berdoala akan tuanku karna deã ma-
nis muka
Daan baikbudin'ja
Berungal kakakal,
Amin.

P. Lalu sakarang dari api,
Agar kami tiada melutsior mu.
S. And'jing itu berpud'ji hamba anax
Dang-an lompat daan galakn'ja.
P. Pulang dari daporan,
Daan pigi meng-had'ji segala kamu.

SUDAHANI.

Leerende

Leerende schryven en rekenen.

Dat vierde Capittel.

Jonas/ Tobias/ Moses/ David/ Abraham/ Benjamin/ en den Hecker.

I. Laet ons te samen schryven.
T. Ich en hebbe penne
Pampier noch incht:
M. Leent my u pennemes.
D. Wettet aen desen steen.
N. Dwen incht pot is gespleeten.
S. Winnen incht is dan gestoet.
D. Wie wilter tegens my schryven.
T. Siet en leest mijn geschryfte.

Beräid'jer surat daan keirakeira.

lang bagi kaä mpat.

Iunas, Tobiäs, Musa, Daut, Abraham, Benjamin, daan Pongurou.

I. Beerla kita menjurat fama fama
T. Kami tiada kalam,
Kartas átu ájer dawat.
M. Pinjam ka mi pisou-mu baiki kalam.
D. Afala de batu ini.
A. Prio-mu isi dawat jadi segá.
B. Makka jadi pon dawatku tompa.
D. Siappa hendak menjurat dag-an kami
T. Liat daan batfiala suratku.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V
W X Y Z.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V V V X Y Z.

D. Dats wel gemakelijck
om lesen.
T. Diet cleen wil versaecken
tan aen t' groot niet geraecken.
I. David/leest oock het mijne.

D. Itula morah.
Akan menbit'fia.
T. Siapa berbint'fi jangketsil ámat
lang bassar pon tiadan'ja beruleh dapat.
I. Davut: bat'fia pon jang kami pun'ja.

Ghy sult de heere utwen Godt/ hzeesen ende eeren / boben alle dingen volgende van u Jonckheyt aen de gerechticheyt / wuiffert oock nae de geboden uwes vaders ende moeders met eere ende wetenschap/ op dat ghy meede eere recht oordeel mocht geven alst van noode is.

Kamu bertakot daan beri hormad ákan tuán-mu Allah, bermula dari pada barang lain, daan berikot dari muda ákan jang ádil, Makka mending-er pon ákan sabda bappa daan ibu-mu dang-an hormad daan budiman, agar angkou pon mendapat d' juga berhokum ádil tella jadi berguna.

D. Weele menschen en willen/
soodanighe costelijche woorden

D. Ourang ban'jak tiáda hendak
Meng-arti perkataán,

Niet verstaen

A. Dat sijn dwase menschen
Son der weetenschap

B. Godt wil haere herten beheeren

D. Verstaet ghyse wel: Jonas?

I. Ich lees die beeter

Dan u itse verstaen

D. Lesen ende niet verstaen

Is als jagen en de niet vaen

A. Gecht u lichaem Benjamin

Sonder soo te bucken

Want het maecht cranck gesicht

B. Sijht my deese penne

A. Hout daer proeft offe goet is

D. Hoe dat ghyse soot

A. D regelen en gaen niet recht

Noch u letteren wel gevoecht

B. Gewoonte doet leeren

I. D pampier is nat

B. En steunt soo niet

Op mijn lichaem ende schoubers

M. Den slechten werckman

Let een cleyne saecke

D. Doet gelijk ich u wyse

I. Vars seeckers wel licht om doen

B. Dat is waer: hoor den geenen diet

C. D hant heeft medegeselle (can

D. En boecht u regulen

Soo dicht niet

A. Sy sijn seeckers wel slim

B. Ghy weet al te saemen

Veel te seggen

Ende moogelijch en soudemen het

Niet beeter maecken

C. En verstoort u niet

Om Godes wille

Ich hecht om best wille geseps

M. Wie onder u allen

Wil tegens mijn tellen

Ende reechenen

C. Leert mijn reechenen

Om de minne van Godt

M. Wilt ghy dat ich u wyse

T'ghene dat ich can?

C. Tae mijn liebe medegeselle.

M. Langt my pampier

Garib demikien,

A. Itu jadi ourang gila

Iang tiada berbudi.

B. Allah berbalik segala hatin'ja.

D. Adala angkou meng-artin'ja: Iunas?

I. Kami menbatian'ja lebeh

Dari pada meng-arti.

D. Menbatia surat dang-an budi glap

Bagi brok daan tiada menangkap

A. berbétel badan-mu Benjamin

D'jang-an tundo bagitu

Karna berfakit akan matta

B. Baikila kami kalam ini.

A. Ambilla, tsioba d'jike ada baik

D. Bagimana ambilin'ja angkou kagitu?

A. Baris-mu tiada betul

Daan urosmu tiada terrapat.

B. Biasahan beraid'jer.

I. Kartas-mu jadi bassa.

B. D'jang-an berbaring demikien,

Atas badan daan bau kami.

M. Iang pandei muda

Morah fala pakard'jaam'ja.

D. Boatla seperti kamu bertund'jok-mu

I. Itu songo morah akan memboat.

B. Benar itu: akan siapa katauwikan.

T. Tang-an mu gomiter sobat.

D. D'jang-an berrapat baris mu,

Ampir begitu.

A. Deán'ja songo erot amat.

B. Sagala kamu tau

Berkatta amat

Siapa tau tiadan'ja berulehmu

Memboat baik dari pada ini.

T. D'jang-an angkou gusar

Karna Allah

Sebab aku berkattan'ja bermain.

M. Siapa kamu

Hendak berbillang daan keirakeira

Dang-an kami

T. Aid'jerla kami keira keira

Karna kasseh Allah.

M. Hendak hamu, aku meng-aid'jermu,

Iang de tauwi hambah?

T. Ija: Sobat ku berkasseh.

M. Berila kami kartas

Penne

Penne ende Incht
Ende maecht de cijffer letteren aldus

Kalam daan dawar;
 Makka boarla jang angka bagitou.

Een Satu 1.	twee dua 2.	dry tiga 3.	vier empat 4.	vijf lima 5.	ses enam 6.	seven tujuh 7.	acht delapan 8.	negen sembilan 9.	tien sepuluh 10.
elf sabelas 11.	twaelf duabelas 12.	dertien tigabelas 13.	veertien empatbelas 14.	vyftien limabelas 15.	seftien anambelas 16.	seventien tujuhbelas 17.	achtien delapanbelas 18.	negentien sembilanbelas 19.	twintich dua puluh 20.
teftich anampulo 60.	seebentich tujuh puluh 70.	tachtentich delapan puluh 80.	negentich sembilan puluh 90.	hondert saratus 100.					
duysent saribu 1000.	tienduysent salikfa 10000.	hondertduysent sakati 100000.	million. sajuta. 1000000.						

**T. Men rekenet op een ander wyse/
 In ons doorp.
 M. Hoe rekinen daer?
 T. Aldus.**

T. De keiran'ja kain rupa angka,
 Kapada nagri kita.
 M. Bagimana de bilangan'ja kafana?
 T. Bagini:

**I. ii. iii. iij. v. vi. vij. viij. ix. x. xi. xij. xiiij. xv. xvi. xvij. xviiij.
 xix. xx. xxi. xxii. xxiiij. xxv. xxvi. xxvii. xxviiij. xxix. xxx. xl. l. lxx.
 lxxx. xc. c. iijc. iijc. uijc. v. vijc. viijc. viijc. viijc. M. ym. cm. mm.**

**D. Hoe veel dagen sinder
 Int Jaer?
 T. Wyne hondert en vijftentseftich.
 D. Ich vinder maer seven.
 T. Welche wyse?**

D. Barappa hari ada,
 Dalam taun?
 T. Tigaratus anampulo lima.
 D. Kami mendapat tujuh said'ja.
 T. Appa pon dean'ja?

**D. Sondach.
 Maendach.
 Dinrdach.
 Woonsdach.
 Donderdach.
 Vyjdach.
 Saterdach.**

D. Ahad,
 Esnein.
 Salassa.
 Rabu.
 Kamis.
 D'jumaat.
 Saptu.

I. Hoe veel maenden/
 synde int jaer
A. men veerthenter t'waelf/
 ende tweebystich weerken
I. hoe heeten se verbolgens/
A. Ick salse u seggen
 beginnende vanden eersten maent
 des nientoen jaers
 ober midts de Maleijische rekening
 met de Hollantse niet en accordeert

1. Januarius.
2. Februarius.
3. Meert
4. April
5. Maj
6. Junij
7. Julij
8. Augustus
9. September
10. October
11. November
12. December

C. Segt my eens Adam
 hoe sout ghy twee van een trecken
 het de reste beter bleef
 dan te bozen
A. dat is alsoo gemaechelijck
 als van een haer
 een capoen te maechen
I. hier comt den meester
Mr. gaet haestelijcken sien
 aenden wiser hoe veel upren/
 dat het geslagen is
D. het is t'waelf uren
Mr. is het alreede geslagen?
D. de arbeyts lieden laeten af
 van hunnen arbeyt
Mr. Comt u geschryft toonen David
D. Hier is mijn meester

Men heet my van mijn ambacht hier
 Denne bederben en sabber pampier.

I. Barappa bulan,
 Ada dalam taun.
A. De keiran'ja duäblas,
 Daan limapulo duä d'jumaät.
I. Bagimana naman'ja dari mula.
A. Kami beritau-mu,
 Bermula dari bulan mula,
 Kapada taun baharu
 Sebab nang keira ourang Malaju,
 Tiada seperti jang ourang Houlanda.

1. Almaharan.
2. Saffar.
3. Rabiuläwal.
4. Rabiulächir.
5. D'jumadiläwal.
6. D'jumadilächir.
7. Raijd'jap.
8. Siaban.
9. Ramalan.
10. Sauwal.
11. Dulkaidä.
12. Dulhaid'ja.

T. Beritau hamba sakali Adam,
 Bagimana angkou ambil dua dari satu
 Makka jang tingal, jadi baik
 Dari doulo?
A. Itula bagien morah,
 Seperti mekambiri
 Saekor äjam jentan
I. Inila pongurou datang
P. Pigi bang-at meliät,
 Kapada Alamat, barappa d'jam
 Iadi berpukol.
D. Iadi ija duäblas d'jam.
P. Suda jadin'ja berpukol?
D. Ourang upahan, melapas
 Kapada pakard'jaan n'ja.
P. Mare tund'jokan surat mu Davud.
D. Inila tuänku Pongurou.

De Berin'ja äkan kami bernamma
 Binassa Kartas daan kalam samma.

Mr. Wat

Mr. Wat schrijft is ditte!

B. Het is de myne.

Mr. Het is quaet ende slim.

B. Mijn bysjaep
heeft my gestooten.

A. Ich en hebbe u niet aengeraecht.

Mr. Comt hier Adam: laet mij
u geschrijft oock sien.

P. Surat appa itu?

D. Kami ampun'ja.

P. Dean'ja d'jahat daan erot.

D. Sobatku

Bertulak akan hamba.

A. Kami tiada bergrak mu.

P. Mare fini Adam: beri aku

Meliat suratmu d'juga.

Daer en is gheen meerder eere booz de kinders/ als ghesprooten te syn/ upt
opzichte ouders/ ende opgeboet onder eerlijcke ende berstandige luyden: daer
om hoort gewillit hlyck/ de onderwysinghe der geleerder mannen/ waer aen
ghy cundt bespeuren/ t'geene sy met groote moeten hebben vercreeghen.

Tiada hormad lebeh kapada anak budak, seperti jang menjadi dari pada bappa daa
ibu adil, daan jang menjadi peara de antara orang baik daan berbudi: karna itula ka-
mu mending-er dang-an kahendakhati-mu, kapada aid'jerran ourang budiman, mak-
ka dapatmu meliat appa dea berbuleh dang-an rufahatin'ja.

Mr. Comt u geschrijft toonen

Jonas ende Benjamin.

B. Tobias maecht den siechaert

Mr. Wat siecliten heeft hy?

B. Hy is lecher ende luy.

M. Jae jac: ick weet wel
met wat boet dat hy hyncht.

A. Hy heeft meer te doen

als de panne te vastelabont

Mr. Hy telt misschien de sterren

ofte hy meet het sant

aenden oever bander Zee

A. Hy geeft de visschen te dzincken

M. Waerom en bzengt hy geen gelt?

B. Sijn Vader sept/ dat den tijt

van betaelen

noch niet verstrecken is

Mr. Het is recht ende billich

datmen den huyzlinck sijn loon geeft

B. Hy dzeycht u te dooden

om dat ghy sijn soon beheben hebt

Mr. Ongeluchich is de mensche

sept Aristoteles

die opsicht heeft

oer ander lieden kinders.

P. Mare tund'jok suratmu

Iunas daan Benjamin.

B. Tobias d'jumawa berfakit

P. Penjakit appa ada dea?

B. Dea jadi d'joa daan malas.

P. Ija ija: suda kami tau

dang-an kaki appa dea bertimpang.

I. Dea ada kard'ja lebeh

Dari pada kuali, kapada hari raja.

P. Dea bilang grang-an nang bintang

Atu dea berfukat jang passir

de tepi laut.

I. Dea beri minom akan ikan.

P. Karna appa dea tiada bawa draham

B. Bappan'ja katta, nang waktu

menbaijer

bulom lalu.

P. Iadi benar daan adil

Memberi upa akan ourang oupahan.

B. Dea hendak membuno angkou

Seabmu mara akan anaku'ja.

P. Tilaka jadi manusea

Katta Aristoteles

Iang meliat

Kapada berbagi anak ourang.

Kinder vzaeghen/ ghevonden
ouder de Schryfren van den
Eduelen Heere

PHILIPS van MARNIX,
Heer van S. Aldegonde.

Dat vijfde Capittel.

Salomon/ David/ Abraham/
Jacop/ende den Meester.

Mr. Dat een pegelijcken
sijn lesse wel vast kenne
sonder haepren ende missen.

S: Hoort ghy wel
wat den Meester seyt

D: Hoe: ist heden Saterdag
sullen wy onse vzaegen
moeten heerleesen?

A: Jae wy: ick bender in t'onhzeeden
ohermidts vzeese geslagen te werden

J: Ick schzooime oock
voort den Saterdag
als den dief voort de coorde

S: Laet ons neerstelijck leeren
op dat den meester geen oorsaec heeft

sijn armen op ons te vermaepen

A: Ick bid u mijn medegeselle:
dat wy den anderen
onse lessen oherhooren

D: Hoe verre streckt onse lesse?

A: Soo verre alst den meester geliest

D: Wie sal de reste seggen?

A: Salomon ende Jacop:
mijn dunckt soot Godt beliest
dat wy geen sozge hebben
van geslaegen te werden

D. Stillkens hier comt den meester
het is u behoorte te beginnen

Mr. Comt herwaerts Abraham
ende David: en antwoort perfectelijc

op t'gene ick u vzaegen sal
A. D. Wel heer meester.

Bertan'jahah anak budak, jang de
dapatin'ja dedalam surat tuan

PHILIPS de MARNIX,
oulubalang de nagri
S. Aldegonde.

Iang bagi kalima.

Solimaan, Davud, Abraham, Ia-
kup, daan nang pongurou.

P. Agar segala kamu

katawi had'jin'ja

daan tiada mu bergagab daan bersala

S. Adala kamu mending-er

Iang katta Pongurou.

D. Bagimana: jadi Sabtu hari ini?

Adala kira membatuakan

Bertan'jahah ku?

A. Ija: kami pon rusahati

Sabab takot menjadiku gitik

I. Kami takot pon

Iang hari Sabtu

Seperti ourang tsuri, nang tali.

S. Beerla kita aid'jer berrad'jin

Agar Pongurou tiada karna appa

Dea berlella tang-ann'ja atas kita.

A. Kami sombamu sobatku:

Agar kita kadua

Berding-er had'ji-kita

D. Kamana sampei had'ji ku?

A. Sampei kahendak Pongourou kita.

D. Siap membatia jang lebe?

A. Soliman daan Iakup:

Kapada fikir hamba insiallah

Kita tiada meng-appa takut

Akan jadi bergitik.

D. Plahangla ini Pongurou datang

Iadi waktu angkou, akan bat'fia mula

P. Marc fini Abraham

Daan Davud, meng-utsiap baik baik

Akan jang detan'jaku kapada kamu

A. D. Baik tuanku Pongurou.

Deerst

Deerste Draghe

Den Meester

1. Wie heeft u geschaepen?

Antwoordt:

Abraham

Godt.

M.

2. Hoe heeft hy u geschaepen?

D.

Naer sijn Beelt.

M.

3. Heeft hy doch niet alle andere dinghen geschaepen?

A.

Jae hy: maer niet naer sijn beelt.

M.

4. Wie heeft hy dan meer nae sijn beelt gheschapen?

D.

Alle menschen.

M.

5. Waer toe heeft hy u geschaepen?

A.

Om hem te eeren ende te dienen.

M.

6. Hoe ruydt ghy Godt dienen?

D.

Als ik aen hem geloobe ende bidde
Hysse/ende hem gehoorsaem ben.

M.

7. In wien gelooft ghy?

A.

In Godt.

M.

8. Welcken Godt?

D.

Godt Vader/Godt Soone
ende Godt den heyligen Geest.

M.

9. Geloost ghy in Godt den Vader?

A.

Jae.

M.

10. Segt dan het arttichel.

Tan'jahan Bermula

Iang Pongurou

1. Siâpa menjadi angkou?

Meng-utfiap:

Abraham

Allah.

P.

2. Bagimana de jadin'ja angkou?

D.

Saperti rupan'ja.

P.

3. Bukan de jadin'ja
Segala jang lain d'jugaa?

A.

Ija: pon tida seperti rupan'ja.

P.

4. Siâpa menjadin'ja lagi
Seperti rupan'ja?

D.

Segala manusiâ.

P.

5. Karna appa de jadin'ja angkou?

A.

Agar hamba beri hormad daan fasurukan
dea

P.

6. Bagimana dapat angkou fasurukan Al-
lah?

D.

Tatkala hamba heâkin berfomba
Berpud'ji, daan betding-erkan dea.

P.

7. Kapada siâpa heâkin angkou?

A.

Kapada Allah.

P.

8. Allah appa?

D.

Allah Bappa, Allah Anak,
Daan Allah Roh-ulkadus.

P.

9. Heâkinla angkou kapada Allah bappa?

A.

Ija.

P.

10. Kattala jang bagi surat.

C 2

A. JCB

**Ick gheloofde in Godt almachtich
Schepper des Hemels
Ende der Aerden.**

1: Iffer dan ooc meer dan een God?

Beent: daer is maer eenen Godt.

**12: Hoe is de Vader dan de Soone/
En den Soone is dat ooc den heplighen Geest?**

**Beent: maer Vader/Soone
ende den heplighen geest
is maer een Godt/ maer dry persoonen.**

13: Waer woont desen Godt?

Inden Hemel.

14: Woont hy niet in der papē kerche?

Neen hy.

**15: Is dan der Papen kerche
Godts huys niet?**

Beent.

16: Hoe weet ghy dat?

Hy seyt het selven.

17: Wat seyt hy dan?

**Den Hemel is mijnen stoel
de aerde is mijnen voetbanck
wat huys wilt ghy my timmeren.**

18: Wat besluyt ghy daer upt?

**Dat Godt in geen Tempel
met handen gemaecht/en woont.**

19: Wat is dan den Tempel Godts?

**Hamba heäkin kapada Allah kauwassa
Iang menjadi forga
Daan bumi.**

11: Adala pon lebe dari fatu Allah?

Tida: sawatu Allah said'ja.

**12: Bagimana bappa itu jadi pon anak
Daan anak itu jadi pon roh-ulkadus?**

**Tida: pon Bappa, Anak
Daan Roh-ulkadus
Ija sawatu Allah, tetapi tiga d'jenis per-
kara.**

13: Kamana berdudok Allah ini?

Kadalam forga.

**14: Tiadan'ja berdudok kadalam eklefia
padri?**

Tida.

**15: Bukan eklefia padri
Nang ruma Allah?**

Tida,

16: Bagimana de tauwila angkou?

Deä berkattan'ja kandi.

17: Appa kattan'ja?

**Iang forga jadi krusi-ku
Iang bumi jadi kudiri kaki-ku
Ruma äppa hendak-mu memboät kä äku.**

18: Appa artin'ja itu?

**Makka Allah tiada mendudok
Dalam beitul, jang de boätkan manusea.**

19: Appa pon jang beitul-Allah?

D. mijn

Mijn herte. D.
 20: **W herte alleen?** M.
Deen: maer oock het herte
van alle Christenen. D.
 21: **Woont Godt dan in u herte?** M.
Ja hy. D.
 22: **Woe?** M.
Met synen heyligen Geest. D.
 23: **Wie woont dan**
inder Papen kercke? M.
Den Afgodt. A.
 24: **Wat sijn dese afgodenz?** M.
Groote Poppen. A.
 25: **Maer en sijn geen heylighe men-**
schen/die ooghen/oozen/neus/mont/
handen ende boeten hebben? D.
Sp hebben ooghen/ maer en sien niet/
sp hebben oozen/ maer en hoozen niet
sp hebben mont/maer en spreken niet
handen/ende en tasten niet/
boeten/ende en gaen niet. M.
 26: **Wat sijn dat?** A.
Stomme blocken ofte steenen. M.
 27: **Wat maechense dan**
Ande kercke? D.
Sp staen en prontken. M.
 28: **Wat doender de Papen mede?**

Hati hamba, D.
 20: **Hati-mu sendiri?** P.
Tida: tetapi hati
Segala umad Christi d'juga. D.
 21: **Adala Allah berhudok dalam hatimu?** P.
Ija. D.
 22: **Bagimana?** P.
Dang-an rohn'ja ulkadus. D.
 23: **Siapa mendudok,**
Kadalam Eklesia padri? P.
Nang bralah. A.
 24: **Appa ija jang bralah itu?** P.
Rupa wajang bassar. A.
Bukann'ja manusea mumin
Iang ada mata, taling-a, idong, mulut,
Tang-an, daan kaki? D.
Dean'ja ada mata, pon tiadan'ja meliat
Dean'ja ada taling-a, pon tiadan'ja men-
ding-er, dean'ja ada mulut, pon tiadan'ja
betutur, tang-an, tiadan'ja berjabat
Kaki, tiadan'ja berdjalan. P.
 26: **Appa pon dean'ja?** A.
Pootong kaju bisu atu batu. P.
 27: **Appa boatin'ja pon**
Kadalam Eklesia? D.
Dea bediri paras bifei. P.
 28: **Appa boat jang padri dang-an dea?**

A.
 Sp biddense aen.
M.
 29: Is dat wel gedaent?
D.
 Neent.
M.
 30: Waerom?
A.
 Godt heft het verboden.
M.
 31: Waer?
D.
 In sijn Wet.
M.
 32: In welch gebodt?
A.
 In tweede gebodt.
M.
 33: Maer wat seggen dan de Papeu/
 daer op/waerom dat sijt ebe wel doct?
D.
 Om dat het Godts gelijckenissen zijn
 segghen sy.
M.
 34: Sijnse dan Godt gelijck?
A.
 Neense.
M.
 35: Waerom?
D.
 Want Godt is geen stomme blocken
 ghelijck.
M.
 36: Hoe soo/waeromme?
A.
 Want Godt is eeuwich en lebendich
 ende geest alle dingen het leven
 ende de blocken en leven niet.
M.
 37: Maer sy seggen
 datmen daer uyt/Godt leert kennen
 is dat waer?
D.
 Neent.

A.
 Dea perfombanja.
P.
 29. Iadi Baik boattan itu?
D.
 Tida.
P.
 30. Karna appa?
A.
 Allah adala berfabda d'jang-an.
P.
 31. Kamana?
D.
 Kadalam agaman'ja.
P.
 32. Kapada sabda mana?
A.
 Kapada sabda kadua.
P.
 33. Appa katta pon jang padri akan itu
 Karna appa dea memboata'ja d'juga?
D.
 Sebab jadin'ja jang rupa Allah
 Kattan'ja.
P.
 34. Iadin'ja pon seperti rupa Allah?
A.
 Tida.
P.
 35: Karna appa?
D.
 Karna Allah tiada seperti potong kaju
 biu.
P.
 36: Bagimana, karna appa?
A.
 Karna Allah ija berkakal daa menghidop
 makka de berin'ja sakalien jang hidoppa,
 makka jang potong-an tiada berhidop.
P.
 37: Tetapi dean'ja berkatta
 kitz meng-aid'jer berkanalkan Allah dari
 Iadi benar itu? (itu)
D.
 Tida.

M.
 38: Waer upt leert men
 Van Godt kennen?
D.
 Ut syne wercken.
M.
 39: Wat wercken?
D.
 Hemel/aerde/de menschen/
 ende al wat hy geschapen heeft.
M.
 40: Connen wy Godt volcomelijcken
 upt sijne wercken leeren kennen?
A.
 Neen wy.
M.
 41: Waerom?
A.
 Om dat wy al verdozben sijn.
M.
 42: Waer upt moeten wy
 hem dan beter leeren kennen?
A.
 Ut sijn woort.
M.
 43: Waer binden wy sijn woort
 beschreeven?
D.
 In den Bybel.
M.
 44: Wat hout den Bybel in?
A.
 De Wet ende het Euangelium.
M.
 45: Wat is de Wet?
D.
 De geboden Godts.
M.
 46: Wat is het Euangelium?
A.
 De leere der Salicheyt
 in Christusum Jesum.
M.
 47: Wat is de somme bande Wet?

P.
 38: Dari mana kita meng-aid'jer
 Berkanalkan Allah?
D.
 Dari pada pakard'jaann'ja.
P.
 39: Pakard'jaan appa?
D.
 Sorga, bumi, jang manufeā
 daan barang jang de jadin'ja.
P.
 40: Dapat kita aid'jer berkanalkan Allah
 Putus dari pakard'jaanja?
A.
 Tida.
P.
 41: Karna appa?
A.
 Karna kita jadi berbinassa badan.
P.
 42: Dari mana berguna kita
 meng-aid'jer berkanalkan deā?
A.
 Dari pada chalamn'ja.
P.
 43: Kamana dapat kita chalamn'ja
 terfurat?
D.
 Kadalam kitab agama.
P.
 44: Appa sebut kitab agama itu?
A.
 Iang farman-Allah daan Euangelium.
P.
 45: Appa jang ferman Allah itu?
D.
 Sabda Allahi.
P.
 46: Appa jang Euangelium itu?
A.
 Iang aid'jerran mumin
 Dari Iesum Christum.
P.
 47: Appa jang bun'ji ferman Allah?

D.
Ghy sult Godt den Heer lief hebben
Van gantscher herten
Wt alle utwe ziele
Wt alle utwe cracht
Ende utwe narsten gelijk u selven.

M.
48: Cunnan wy dat wel volcomelijck/
holbzenghen?

A.
Neen wy.

M.
49: Waerom?

A.
Om dat wy verdozben sijn.

M.
50: Maer en sijnse niet alle verbloect/
die het niet en holbzenghen?

D.
Jae sy.

M.
51: Hoe weet ghy dat?

D.
Hy seyt het selve.

M.
52: Wat seyt hy?

A.
Verbloect is hy die niet en doet
al wat hier in geschreben staet.

M.
53: Sijn dan alle menschen verbloect?

D.
Jae sy.

M.
54: Maer wie heeft ons/
vanden bloeck verlost?

A.
Christus.

M.
55: Hoe?

D.
Hy heeft den bloeck op hem genomē.

M.
56: Waer?

A.
Aen het cruyss.

D.
Berkassela angkou akan tuán Allah
Dari pada segala hari
Dari pada segala n'jawa
Dari pada segala kawassahan-mu
Daá akan amfaja-mu seperti kandiri-mu.

P.
48: Dapat kita berturut itu
berputus?

A.
Tida.

P.
49: Karna appa?

A.
Sebab kita berbinassa áfal.

P.
50: Bukan berbinassa segala
jang tiada berputus itu?

D.
Ija.

P.
51: Bagimana de taun'ja angkou?

D.
Deá ber-kattakan sendiri.

P.
52: Appa kattan'ja?

A.
Berbinassa jadi n'ja jang tiada berboät
segala jang áda terfurat kadalam ini.

P.
53: Iadi pon segala manuseá berbinassa?

D.
Ija.

P.
54: Pon siapa melapas kita
dari binassahan itu?

A.
Christus.

P.
55: Bagimana?

D.
Deá berängkat binassahan itu atas n'ja.

P.
56: Kamana?

A.
Kakrus.

M.
57: Is het crups dan verbloecht?

D.
Jae het.

M.
58: Waer upt weel ghy dat?

A.
Godt heeft het selven gesept.

M.
59: Wat heeft hy dan gesept?

D.
Verbloecht is hy die aen het crups hangt.

M.
60: Heeft u Christus dan aen het crup se verlost?

A.
Jae hy.

M.
61: So sijt ghy dan een Christen?

A.
Jae ick.

M.
62: Waerom heet ghy een Christen?

D.
Om dat ick aen Christum gheloobe.

M.
63: Maer de Papisten seggen dat sy oock aen Christum ghelooben sijt ghy dan oock een Papist?

A.
Neen ick.

M.
49: Waerom?

D.
Om dat ick Christum alleen houde booz mijnen Salichmaecker.

M.
65: Maer de Papisten seggen oock dat Christum haer Salichmaecker is?

A.
Sy seggen het wel maer en geloobent niet.

M.
66: Waerom segt ghy dat?

P.
57: Iadi pon nang krus berbinassa?

D.
Ija.

P.
58: Dari mana taun'ja angkou?

A.
Allah berkattan'ja sendiri.

P.
59: Appa berkattan'ja?

D.
Berbinassa jadin'ja jang tergantong ka-krus.

P.
60: Adala Christus memohon-mu Tatkala dea tergantong kakrus?

A.
Ija.

P.
61: Makka jadi-mu umad Christi?

A.
Ija.

P.
62: Karna appa angkou bernama umad Christi.

D.
Sebab hamba heakin akan Christum.

P.
63: Ourang Papisto berkatta dean'ja heakin d'juga akan Christum: Iadi angkou d'juga pon Papist?

A.
Tida.

P.
64: Karna appa?

D.
Sebab hamba ada Christum said'ja akan jang menjadi kira mumin.

P.
65: Pon ourang Papisto berkatta d'juga makka Christum menjadin'ja mumin.

A.
Dean'ja berkatta kan tetapi tiidat'ja mengheakin.

P.
66: Karna appa kattamu itu?

D.
Om

D.
om dat sy noch veel hebben og ibal: 17
die haer salich maethen
ende middelacers booz Godt sijn

M.
67: Wie sijn haer in d'elaerg
booz godt?

A.
de verstorven heplighen

M.
68: hout ghy dan Christum alleen
booz uwen salichmaecker

D.
Jae ick ende niemant meer

M.
69: Maer en hebt ghy niet gesegt
dat ghy in Godt alleen geloost

A.
Jae ick

M.
70: Hoe runt ghy dan
in Christum oock geloben?

D.
Christus is Godt ende Godes soone

M.
71: geloost ghy dan in godes soone

A.
Jae ick.

M.
72: Segt het artichel.

D.
Ick geloobe inden eenigen geboopen
Soone Godt s/
Jesum Christum onsen heere.

M.
73: Maer is Christus niet een mēsche
ende menschen Soone?

A.
Jae hy: hy is een mensche
ende menschen soone
ende Godt ende Goodts soone

M.
74: heeft hy dan een moeder
hier opter aerden ghadts

D.
Jae hy

D.
Sebat: Adala lagi bān ja
Iang menjadikan dea mumin
daan jang menghadap Allah karna dea?

P.
67: Siāpa nja menghadap Allah
karna dea?

A.
Mumin ameh jang bermati.

P.
68: Adala angkou Christum said'ja
akan jang monjadi-mu mumin?

D.
Ija daan barang siāp' lain pon tida.

P.
69: Bukan de kattakan angkou
Makka mau heakinkan Allah said'ja?

A.
Ija.

P.
70: Bagimana dapat-mu
heakin akan Christum d' juga?

D.
Christus ija Allah daan anak Allah.

P.
71: Heakinla angkou kapa anak Allah?

A.
Ija.

P.
72: Kattala jang bagi surat.

D.
Hamba heakin kapada anak Allah jang
sawatu branak
tuān kita Jesum Christum.

P.
73: Bukan Christus manufea
daan anak manufea?

A.
Ija, deā pon manufea
d'ian anak manufea
daan Allah, daan anak Allah.

P.
74: Adala dea pun'ja ibu
deatas bumi?

D.
Ija.

M.
75: Wie is sijnen moeder geweest?

A.
de Maeghet Maria

M.
76: Heeft hy oock een vader gehad hier op der eerden?

D.
Neen: hy en heeft geen vader dan Godt.

M.
77: Is dan Godt sijn vader dan eeuwichheit geweest?

A.
Ja: hy

M.
78: Maer sijne moeder is die ooc sijn moeder dan eeuwichheit geweest?

D.
Neense want sy is een waerachtich mensche geweest

M.
79: Is hy dan oock een waerachtich mensche?

A.
Ja: hy

M.
80: Maer hoe is hy dan mensche geworden/ de wyle dat hy geenen vader en heeft gehad dan Godt alleen?

D.
hy is ontfangen vanden heyligē geest gebooren uyt de Maeghet Maria

M.
81: Is hy ons dan in alles geijck

A.
Ja: hy uytgenoomen de sonde

M.
82: Hoe is sijnen naeme?

D.
Jesus Christus

M.
83: Wat is te seggen IESVS?

A.
Salichmaecker

P.
75: Siapa jadi ibu-n'ja?

A.
Anak Darah Mariam.

P.
76: Adala dea d'juga pun'ja Bappa de atas bumi?

D.
Tida: dea tiada bappa lain dari pada Allah.

P.
77: Iadila Allah bappan'ja dari kakal?

A.
Ija.

P.
78: Tetapi ibun'ja Iadi d'juga dea ibun'ja d' ri kakal?

D.
Tida, karna dea jadi sefongofongo manusea.

P.
79: Iadi dea pon d'juga manusea sefongofongo?

A.
Ija.

P.
80: Tetapi bagaimana jadin'ja manusea sedang dea tiada bappa lain dari pada Allah sendiri?

D.
Dea berjadi dari Roh-ulkadus daan membranak dari anak darah Maria.

P.
81: Iadi dea pon samoan'ja seperti kita?

A.
Ija: tetapi tiadan'ja berdoofa.

P.
82: Bagaimana bernaman'ja?

D.
Iesus Christus.

P.
83: Appa artinja IESVS?

A.
Saluwani atu jang menjadi kita mamin.

D. =

M. 348

M.
84: Heeft hy ons dan salich gemaecht
ofte verlost?

D.
Jae hy.

M.
85: Waer meede?

A.
met sijn bloet.

M.
86: Heeft hy dan sijn bloet/
hoor ons vergouten?

D.
Jae hy

M.
87: Hoe soo: segt het artijckel?

A.
Hy heeft gheleeden onder Pontius
Pilatus/ is getrupst/ gestorven/ende
begraven.

M.
88: Waer ban heeft hy ons verlost
door sijn lijden ende sterben?

D.
bande sonde/ ban doot/ en bande helle

M.
89: Heeft hy ons bande sonde verlost?

A.
Jae hy.

M.
90: Hebben wy dan geen sonde meer?

D.
Jae wy/maer de sonde wert ons
niet toegereekent.

M.
91: Waerom?

A.
Om dat hy de straffe ban onse
sonde voldaan heeft.

M.
92: maer hoe heeft hy ons bande doot
verlost
de wyle wy noch moeten sterben?

D.
De Doot en heeft gheen macht ober
ons.

P.
84: Adala deä berfaluwatu
ätu melapas kita?

D.
Ija.

P.
85: Dang-an äppa?

A.
Dang-an darahn'ja.

P.
86: Adala deä bernuang darahn'ja
karna kita?

D.
Ija.

P.
87: Bagimana: kattala jang bagi furat?

A.
Deä merassa hokkum Pontius Pilatus,
Iadi gantong kakrus, bermati, daan ber-
tanam.

P.
88: Dari äppa adala deä berlapas kita
dang-an merassa daan dang-an matin'ja?

D.
Dari doofa, dari mati, daan dari narka.

P.
89: Adala deä melapas kita dari doofa?

A.
Ija.

P.
90: Tiada kita lagi berdoofa?

D.
Ija: tetapi pon doofa itu tiadan'ja
terkeirakeira Allah.

P.
91: Karna äppa?

A.
Karna deä berputus kan hokkuman
doofa kita.

P.
92: Bagimana deä melapas kita dari
maut

D.
Sedang kita lagi dapat mati?

P.
Malikulmaut tiada kauwaffahan atas
kita.

M. 93: Waer

93: Waerom? **M.**
A.
 Om dat wy han deese doot
 in het ewighe leeven gaen
M.
 94: Is de doot dan geen doot meer?
D.
 Reense booz Gods kindzen niet
M.
 95: Wat isse dan?
A.
 Een ruste en eenen wech nae den he-
 mel.
M.
 96: Heeft hy ons noch niet geheelijck
 hande helle verlost?
D.
 Jae hy
M.
 97: Hoe? segt het artijckel.
A.
 Hy is selven neder gedaelt ter hellen.
M.
 98: So en sullē wy dan inde helle niet
 baren/ indien wy aen hem gelooven?
D.
 Neen wy.
M.
 99: Hoe weet ghy dat?
A.
 Hy seyt het selven.
M.
 100: Wat seyt hy dan?
D.
 Die mijn woort hoort/ ende ghelooft
 aen dien die my ghelovden heeft/ die
 heeft het ewighe leeven/ende sal int
 gericht niet comen/ maer is vanden
 doot in het leeven geredet
M.
 101: Wat is te seggen CHRISTVS?
A.
 Gesalft oft geseegende.
M.
 102: Is CHRISTVS dan gesalft ghe-
 weest?

P.
 93: Karna áppa?
A.
 Sebab kita menaiki dari waktu maut ind
 kapada hidoppan jang kakal.
P.
 94: Tang maut tiadan'ja jadi maut lagi?
D.
 Kapada kanak Allah tida.
P.
 95: Appa pon deán'ja?
A.
 Sawatu brenti daan d-jalan kasorga.
P.
 96: Tiadan'ja pon berlepas kita d'juga
 putus dari narka?
D.
 Ija.
P.
 97: Bagimana? kattala jang bagi surat.
A.
 Deä sendiri berturon kanarka.
P.
 98: Makka tiadala kita dapat ruron
 kanarka d'jikelou kita heäkin ákan deä?
D.
 Tida?
P.
 99: Bagimana de taumu itu?
A.
 Deä berkattakan dirin'ja.
P.
 100: Appa kattan'ja pon?
D.
 Barang siäpa mending-er katta áku, daan
 berheäkin ákan jang menjuroh beita, ija
 inila ampun'ja jang hidop kakal, makka
 tiadan'ja datang kahokkuman Allah, te-
 tapi monaiki dari mati kapada hidop.
P.
 101: Appa artin'ja CHRISTVS?
A.
 Berminjami, atu berpilhara.
P.
 102: A dala CHRISTVS jadi berpilhara-
 rani?

D.

Iae hy **M.**

103: Wie heeft hem gefalst? **A.**

Godt den Vaerder **M.**

104: Waer meede? **D.**

Met den heplighen geest **M.**

105: Waer toe is hy gefalst? **A.**

Op dat hy onsen Coninc soude wese **M.**

106: Is hy dan onse coninch? **D.**

Iae hy **M.**

107: Wat Coninch is hy? **A.**

Onsen gestelijken coninch **M.**

108: Waer is hy niet doot gebleeben. als hy aent cruyse gestorven is? **D.**

Neen hy gantschelijcken niet **M.**

109: Hoe soe? **A.**

Hy is ten derden dage banden doodt op gestaen **M.**

110: Ende is hy dan daer naer hier op der aerden gebleeben? **D.**

Neen hy: hy is op geclommen ten hemel. **M.**

111: Is hy nu dan in heemel? **A.**

Iae hy **M.**

112: Wat maccht hy daer? **D.**

Hy sit ter rechterhant Goodts sijn Vaerders alinachtich

D.

Ija. **P.**

103: Siapa berpileharakan dea? **A.**

Allahu Bappa. **P.**

104: Dang-an appa? **D.**

Dang-an Roh-ulkadus. **P.**

105: Karna appa jadin'ja berpilehara? **A.**

Agar dea menjadi raid'ja kita. **P.**

106: Iadi dea ija raid'ja kita? **D.**

Ija. **P.**

107: Raid'ja appa jadi dea? **A.**

Raid'ja kita Rohani. **P.**

108: Tiadan'ja tingal matti tella dea mematti kakrus? **D.**

Tida: bukan. **P.**

109: Bagimana? **A.**

Dea terbangkit dari mati Kapada hari jang katiga. **P.**

110: Makka adala dea komodien dari pada itu tingal deatas bumi? **D.**

Tida: dea menaiki ka forga. **P.**

111: Adala dea sakarang dalam forga. **A.**

Ija. **P.**

112: Appa boat dea kasana? **D.**

Dea mendudok katang-an kanan Allahu, bap pan'ja kauwafahan.

M.
 113: Sit hy daer op eenen stoel
 gelijck wy hier sitten
A.
 Neen
M.
 114: Wat is dan te seggen.
 dat hy ter rechter hant Godts sit?
D.
 Dat hy hemel en aerde regeert.
M.
 115: Is hy dan onsen heere?
A.
 Hy is een heere aller heeren?
 ende de Coninck aller Continghen.
M.
 116: Waer waer inne toont hy sijn
 heerschappie?
D.
 Daer inne dat hy ons beschermt en
 beschut.
M.
 117: Waer inne noch?
A.
 Dat hy van daer sal comē om te ooz-
 delen de levende ende dooden.
M.
 118: Waer toe is hy noch meer gesalft?
D.
 Om onse hooge Priester te wesen.
M.
 119: Is hy dan onse hooge Priester?
A.
 Jae hy.
M.
 120: Wat Priester is hy.
D.
 Onse offer Priester.
M.
 121: Wat heeft hy geoffert?
A.
 Sijn lichaem ende bloet.
M.
 122: Aen wien?
D.
 Aen Godt den Vader.

P.
 113. Berdudok dea delana kaatas sawatu
 krusi, seperti kita de fini?
A.
 Tida.
P.
 114. Appa artin'ja itu
 dea mendudok katang-an kanan Allahu?
D.
 Artin'ja dea berhokkum sorga daa bumi.
P.
 115. Iadi dea pon tuan kita?
A.
 Dea jadi tuan atas segala tuan
 daan raid'ja atas seg'la raid'ja.
P.
 116. Kamana dea tund'jok hokkuman-
 n'ja?
D.
 Tella dea bertulong daan memerenta ki-
 ta.
P.
 117. Kamana lagi?
A.
 Makka dea ada datang dari sana, akan
 meng-hokkum jang hidop daan matti.
P.
 118. Karna appa jadin'ja berpulehara lagi?
D.
 Agar menjadi Chalifa kita.
P.
 119. Iadi dea Chalifa kita.
A.
 Ija.
P.
 120. Chalifa appa jadi dea?
D.
 Chalifa kita persombahan.
P.
 121. Appa de persomban'ja.
A.
 Badan daan darahn'ja.
P.
 122. Akan siapa?
D.
 Akan Allahu bappa.

123: Doo; wien? **M.**
A.
 Doo; my ende alle die aen hem ghe-
 wooben.

124: Waer toe is hy noch meer ghe-
 salft? **M.**
D.
 Om onsen Propheet te weesen

125: Wat is te seggen Propheet?
M.
A.
 Leeraer

126: Heeft hy ons dan iets geleert?
M.
D.
 Ja; hy

127: Wat heeft hy ons dan geleert?
M.
A.
 Den wech der Salicheyt.

128: waer binden wy dien geschrebe?
M.
A.
 Inde heplige schrift

129: Wat schrift
M.
D.
 Van het oude ende nieuwe Testamēt

130: Straet daer in alwat ons ter
 Salicheyt noodich is te weten?
M.
A.
 Jaet.

131: Wat seyt dan de Paus datter
 noch veel dingen sijn/ die hy ende de
 Kercke ons leeren moet.
M.
D.
 Hy siecht.

132: Waer hoer is hy niet het hooft
 der Kercken?
M.
A.
 Deen hy.

123: Karna siapa? **P.**
A.
 Karna hamba daan karna sagala jang hea-
 kin akan dea.

124: Karna appa jadin'ja berpilihara lagi?
P.
D.
 Agar menjadi nabbi kita.

125: Appa antin'ja N A B B I?
P.
A.
 Pang-aid'jer.

126: Adala dea meng-aid'jer kita barang
 appa?
P.
D.
 Ija.

127: Appa adan'ja meng-aid'jer aka kita?
P.
A.
 Iang d'jalan ka sorga.

128: Kamana dapatn'ja kita terfurat?
P.
A.
 Kadalam furat ulkadus.

129: Surat appa?
P.
D.
 Thaurad-sabur daan Euangelium.

130: Adala dalam surat itu segala jang
 berguna kita katawi akan menjadi mi-
 min?
P.
A.
 Ija.

131: Appa katta pon nang papa, makka
 ada lagi barrag bain'ja jang berguna dea
 dang-an eklefia meng-aid'jer kita?
P.
D.
 Dea berdufa.

132: Pon bagaimana; bukan dea jang ka-
 pala Eklefia?
P.
A.
 Tida.

M.
133: Wie is dan het hooft der kercke?

D.
Christus alleene.

M.
134: Wat is dan den Paus?

A.
Den Antichrist.

M.
135: Maer is Christus het hooft der kercke/wie is syn lichaem?

D.
Alle die aen hem gelooben.

M.
136: Sijn die bande lidmatē Christi?

A.
Jae sp.

M.
137: Sijnse dan heplich?

D.
Jae sp.

M.
138: Wie maectse heplich?

A.
Den hepligen Geest.

M.
139: Wie is desen hepligen Geest?

D.
Het is den Geest Gods des Vaders/ ende den Geest Jesu Christi.

M.
140: Geloost ghy dan oock inden hepligen Geest?

A.
Jae.

M.
141: Segt het arnjchel.

D.
Ick geloobe inden heplighen Geest.

M.
142: Wat doet desen heplighen Geest?

A.
Hy geeft my het gelooben ende maecht my heplich.

M.
143: Vallene?

P.
133: Siapa ija jang kapala Eklesia?

D.
Christus said'ja.

P.
134: Appa pon jang Papa?

A.
Iang Antichristo.

P.
135: Djickelou Christus jadi jang kapala Eklesia, siapa jadi badann'ja?

D.
Segala jang heakin akan deā.

P.
136: Iadi deā'ja umād Christi?

A.
Ija.

P.
137: Iadi deā'ja pon berulkadus?

D.
Ija.

P.
138: Siapa menjadin'ja ulkadus?

A.
Iang Roh-ulkadus.

P.
139: Siapa jang Roh-ulkadus itu?

D.
Ija pon jang Roh-Allahu Bappa/ daan jang Roh-Jesu Christus.

P.
140: Heakinla angkou d' juga kapada Roh-ulkadus?

A.
Ija.

P.
141: Kattala jang bagi surat.

D.
Hamba heakin kapada Roh-ulkadus.

P.
142: Appa memboāt Roh-ulkadus itu?

A.
Deā beri hamba jang heakimanan daan menjadiku ulkadus.

P.
143: Angkou fendiri?

E

A. Meen

B.
Reen maer alle geloobige Christenen
meede.

M.
144: Hoe heeten die?

D.
Sp heeten/ de kerche Godts.

M.
145: Geloofst ghy dan datter is
een kerche Godts?

A.
Jae.

M.
146: Segt het arnyckel.

D.
Ich geloobe eene algemeene hepli-
ghe Christelijcke kerche?

M.
147: Wat is deese algemeene
christelijcke kerche?

A.
de gemeenschap der hepligen.

M.
148: Waer hoe sijn sy heplich
De wyle sy noch sondighen

D.
Ic geloobe de vergebinge der sonden

M.
149: Worden hun haere sonden
Niet meer toe gereekent?

A.
Reense: niet meer dan offse geen
En hadden.

M.
150: Waerom sterben sy dan?

D.
Sp sterben om wederom op te staen.

M.
151: Sullen sy dan vanden dooden
berrysen?

A.
Jae: ich geloobe een berrysentis des
bleesches

M.
152: Hor: sal dit bleesch dat eens
Dertot is/ wederom leeben?

A.
Tida pon segala jang heakin akan
Christus d' juga.

P.
144: Bagimana namman'ja?

D.
Dean'ja bernamma, eklefia Allahi.

P.
145: Adala Ankou mengheakin makka
Ada sawatu Eklefia Allahi?

A.
Ija.

P.
146: Kattala jang bagi surat.

D.
Hamba heakin akan sawatu Eklefia
Christiani mohfina ulkadus.

P.
147: Siappa ija jang mohfina
Eklefia Christiani itu?

A.
Iang campong-an segala mumin ulkadus.

P.
148: Bagimana jadin'ja ulkadus
sedang dea lagi berdoofa?

D.
Hamba heakin jang maaf segala doofa.

P.
149: Tiada lagi terkeira keira
doofan'ja?

A.
Tida: seperti tiadan'ja doofa
sakali.

P.
150: Karna appa dea pon bermatti?

D.
Dean'ja bermatti akan berbangkit pula.

P.
151: Adala dea pon berbangkit dari
matti?

A.
Ija: hamba heakin akan sawatu
bangkittan daging.

P.
152: Bagimana: adala daging itu
Iang burok sakali, menghidop pula

D: Jae

D.
Iacr.
M.
 153: Waerom sat het berrijsen?
A.
 Om dat Christus berreesen is van
 den doot.
M.
 154: Sullé wy daerom oot berrijsen?
D.
 Iac: want hy is ons hoost
 Ende wy sijn lidtmaeten.
M. Comt herwaerts Salomon ende
 Jacob, ende antwoort op v'geene
 ick u bzaegen sal
S: Wel inceser.
M.
 155: En berrijsé dan de godloosen oot
 niet
S.
 Iac sy wel: maet niet ten eeuwigen
 leeben.
M.
 156: Berrijsen dan de geloobige ten
 eeuwigen leeben?
I.
 Iac: want ick geloove het eeuwige
 leeben.
M.
 157: En hier en tusschen/ waer gaet
 de siele der geloobighen?
S.
 Inden heemel
M.
 158: Hoe veel weegen sijn der dan
 hoort de geene die sterben?
I.
 Twee.
M.
 159: Welcke sijnse?
S.
 Ten hemel ende ter Helle.
M.
 160: Wie gaet inden hemel?
I.
 Godts kinderen.

D.
Ija.
P.
 153: Karna appa adan'ja berbangkit?
A.
 Sebab Christus jadi berbangkit
 dari matti.
P.
 154: Adala kita berbangkit d'juga karna
 itu?
D.
 Ija, karna deã jadi kapala kita,
 makka kita pon ija umad'n'ja.
P. Mare fini Soliman, daan
 Iakup makka meng-utsiap ákan
 Iang bertan'jaku kapada kamu.
S. Baik tuanku Pongurou.
P.
 155: Iang kaffir: tiáda berbangkit d'juga?
S.
 Ija: pon tida kapada hidoppa jang
 terkakal.
P.
 156: Adala segala mumin berbangkit
 Kapada hidoppa jang berkakal?
I.
 Ija: Karna beita heákin ákan jang
 hidoppa kakal.
P.
 157: Sedang itu, kamana tingal
 n'jawa segala mumin?
S.
 Kadalam sorga.
P.
 158: Barappa d'jalan áda kapada
 segala jang bermatti?
I.
 Duã.
P.
 159: Appan'ja?
S.
 Kaforga daan kanarka.
P.
 160: Siáda menaiki kaforga.
I.
 Kanak Allah.

M.
161: Wie sijn Godts kinderen?

D.
De geloobighen die aen Christum gelooven.

M.
162: Wie gaet inde Helle?

A.
De Dupbels kinderen.

M.
163: Wie sijn Dupbels kinderen?

D.
Alle Godloose boose menschen en die aen Christum niet en geloofē.

M.
164: Maer waer blijft dan het Dagebier?

A.
Inder Papen boorse.

M.
165: Iffer dan geen Dagebier?

D.
Neent.

M.
166: Waerom?

A.
Want Christi bloet heeft ons alleen gebaecht ende repn gemaecht.

M.
167: Maer den heyligen Geest hoe heylicht hy de kercke Godts?

D.
Dooz het gehooz des woortz Godts ende dooz het ghebruyck der Sacramenten.

M.
168: Heeft dan het woortz ofte Sacramenten sulcken cracht van haer selven?

A.
Neen: maer als wy het woortz hoorren/ so werct de Geest Godts in onse herte

M.
169: Hoe veel sacramenten sijn der?

P.
161: Siápa ija kanak Allah?

D.
Segala mumin jang mengheákin ákan Christum.

P.
162: Siápa berturon kanarka?

A.
Iang kanak seitán.

P.
162: Siápa ija kanak seitán?

D.
Segala kaffir daan manusea d' jahar daan jang tiáda heákin ákan Christum.

P.
164: Pon kamana tingal jang narka pertsiutsi haram?

A.
Kadalam pondi padri, (artin'ja fami)

P.
165: Tiádala pon narka pertsiutsi haram?

D.
Tida?

P.
166: Karna áppa?

A.
Karna dara Christus sendiri. bersápu daan bertsiutsi kita.

P.
167: Pon jang Roh-ulkadus bagimana jadin'ja ulkadus ákan Eklefia Allah.

D.
Dari mending-er chalam Allah daan dari menurut kard'ja Sakramentu.

P.
168: Adala chalam Allah atu Sakramentu demikien kauwassá dari dirin'ja?

A.
Tida: pon tatkala kita mending-er chalam Allah makka Roh-Allah bertrangkan hati kita.

P.
169: Barappa Sakramentu áda?

S. Twee

S.
Twee.

M.
 170: Welke synse.

I.
Doop ende nachtmael.

M.
 171: Wat doetmen inden doop?

S.
Men giet water ober des kins hoofst

M.
 172: Wat heeft dat water te bedupden?

I.
Dat wy met CHRISTI bloet gewasschen syn

M.
 173: Wat heeft het noch meer te bedupden?

S.
Dat wy de sonden moeten afsterben ende opstaen in een nieuwichheit des lebens.

M.
 174: Wat doetmen int nachtmael

I.
Men eet broot ende men dzinct wijn.

M.
 175: Wat heeft dat broot ende wijn te bedupden?

S.
Dat wy met CHRISTI lichaem gespyjt werden/ ende dat wy syn bloet dzincken

M.
 176: Eten wy dan sijn bleesch met de tanden/ ende dzincken wy sijn bloet met den monde?

I.
Neen maer met den ziele door den geloobe

M.
 177: Hoe weet ghy dat?

S.
Ghy seyt het selve.

S.
Dua.

P.
 170: Appan'ja?

I.
Mandi daan d'jamuhan petang.

P.
 171: Appa menboatn'ja dalam mandi itu?

S.
De tuangn'ja ajer atas kapala Anak.

P.
 172: Appa artin'ja ajer itu?

I.
Artin'ja kita menjadi bertsluts dang-an dara CHRISTI.

P.
 173: Appa adan'ja pon meng-arti lagi?

S.
Agar kita melalu segala doosa daan berbangkit kapada hidop baru.

P.
 174: Appa deboatn'ja dalam d'jamuhan petang.

I.
Memakan roti daan meminum angor.

P.
 175: Appa meng-artin'ja Roti daan Angor itu?

S.
Artin'ja kita menghidop dang-an badan CHRISTI makka kita pon meminum darahn'ja.

P.
 176: Adala kita memakan dagingn'ja dang-an gigitku, daan meminum darahn'ja dang-an mulut?

I.
Tida: tetapi dang-an n'ja va karna kauwassahan heakiman.

P.
 177: Bagimana de rahouwin'ja angkou?

S.
Dea berkatta n'ja sendiri.

M.
178: Wat seyt hy van?

I.
Die tot my comt, en sal geen honger hebben ende die aen my geloofst en sal gheen dorst lyden

M.
179: Maer als wy dooz het woort en sacramenten geheylticht sijn mogen wy noch inde soude wandelē?

S.
Gensins: want wy moeten wandelē in nieuwichheit des leebens.

M.
180: Hoe moeten wy dan leeben?

I.
nae de gebaoden goodts.

M.
181: Hoe veel gebaoden sinder

S.
Thien.

M.
182: Hoe sijn die gedeeltē?

I.
In twee deelen

M.
183: Welck is het eerste deel

S.
Het eerste deel aensiet de Gods dienst.

M.
Welck is de tweede tafel ofte gedeelte

I.
Die de liefde des naesten aensiet

M.
184: Welck is het eerste gebodt?

S.
Datmē geen ander goden sal hebben dan des waren Godt.

M.
185: Welck is het tweede?

I.
Datmen geen beelden sal maechen om te ceren.

P.
178: Appa kattan'ja?

I.
Barang siapa mendatang kapada aku tiada melapar daan siapa beakin akan hamba tiada ber-aus.

P.
179: Tella kita menjadi ulkadus dari pada chalam Allah daan Sakramentu dapat kita lagi berikot doofa?

S.
Tida: Karna kita berguna meng-ikot jang hidoppa baharu.

P.
180: Bagimana kita berguna menghidop?

I.
Seperti Sabda Allah.

P.
181: Barappa Sabda ada?

S.
Sapulo.

P.
182: Bagimana de berbagin'ja?

I.
Bagi dua.

P.
183: Appa jang bagi bermula?

S.
Iang bagi bermula menentang akan so-bahajang Allah.

P.
184: Appajang bagi kadua?

I.
Iang menentang akan berkasse amfaja.

P.
185: Appajang bagi bermula?

S.
Tiada kita dapat berulch bralah lain dari pada Allahu jang adil d' juga.

P.
186: Ma na jang kadua?

I.
Tiada kita dapat memboät atu Beri hormat akan bar ang rupa.

187: Het derde? **M.**
S.
Datmen den name Gods niet en sal
lichtheerdelycken inden mont nemē.

188: Het vierde? **M.**
I.
Datmen den Sabbath sal vieren.

189: Wat is te seggen/ Sabbath?

S.
Rust-dach?
M.
190: Waerom heet het den Rust dach?

I.
Om dat Godt den sechenden dach ge-
rust heet van alle syne wercken
ende heeft dien dach gehepliget.

M.
191: Hoe sullen wy dan den Sabbath
vieren ofte hepligen?

S.
Met Godt te bidden/ ende inde ghe-
meente Gods sijn woort te hoozen/
ende sijn Sacramenten te ghebruyce-
ken.

M.
192: Dese vier geboden/ wat sijn die?
I.
Het eerste gedeelte.

M.
193: Welck is nu het vijfde gebod?

S.
Datmen Vader en Moeder eeren sal

M.
194: Welck is het sesste?

I.
Datmen niet sal dooden.

M.
195: Het sebensste?

S.
Datmen niet sal eebzercken.

M.
196: Het achste?

P.
187: Iang kauga?
S.
Tiada kita dapat meng-ambil nama
Allahu morah dalam mulut.

P.
188: Iang kaámpat?
I.
Agar kita bering-ät ing-ät jang hari Sa-
bath.

P.
189: Appa artinja, Sabbath?

S.
Hari terbrenti.
P.
190: Karna appa naman'ja hari terbrenti?

I.
Sebab Allah terbrenti kapada hari jang
Katud'jo dari pada segala pakard'jaan n'ja
daan berulkadus akan hari itu.

P.
191: Bagimana kita bering-at atu
berulkadus akan hari Sabbath?

S.
Dang-an menjomba Allah, daa mending-
er chafam Allah kapada kampung-an u-
ma'n'ja, daan akan menari: kard'jaan
Sakramentu.

P.
192: Appa segala sabda ámpat ini?
I.
Iang bagi bermula.

P.
193: Appa pon jang sabda kalima?
S.
Agar kita beri hormad akan ibu bappa.

P.
194: Appa jang kaanam?
I.
Tiada kita dapat memunoh orang

P.
195: Iang katud'jo?
S.
Tiada kita dapat berfondel atu purus ka-
win.

P.
196: Iang kadualapan?

I: Dat

I.
Datmen niet en sal steelen.

M.
197: Het neegenste?

S.
Datmen niet sal liegen/ noch valsche
getuyschis spreken.

M.
198: Het tienste?

I.
Datmen niet en sal begeeren het goet
van sijnen naesten

M.
199: Wie is onse naesten

S.
Alle menschen.

M.
200: Maer is het genaech dat wy
dese geboden wiertlyck volbrengen?

I.
Neents:

M.
201: Waerom?

S.
Want de wet is geestelyck ende
Godt wil het herte hebben.

M.
202: Maer de wyle wy de ghebooden
niet en connen volbrengchen c onnen
wy dus? d'onderhoudinge van die de
salicheyt verdienen?

I.
Neen:

M.
203: Hoe worden wy dan salich?

S.
De salicheyt wort ons geschoncken
uyt genaeden.

M.
204: Om wiens wille?

I.
Om Christi Jesu wille.

M.
205: Wanneer

S.
Als wy aen hem gelooben

I.
Tiada kita mant suti.

P.
197: Iang kafambilan?

S.
Tiada kita dapat berdusta, atu
berkatta sakxi sala.

P.
198: Iang kafapulo?

I.
Tiada kita dapat berhendak jang arta
amfajaku atu barang ampun'ja dea.

P.
199: Siapa jadi amfaja kita?

S.
Segala manusea.

P.
200: Tctapi jadin'ja suda, tatkala kita
berputus laid'ja segala sabda ini?

I.
Tida.

P.
201: Karna appa?

S.
Karna agama ija rohani makka
Allah hendak jang hati.

P.
202: Pon sedang kita tiada dapat berpu-
tus segala sabda ini, dapat kita menjadi
mumin dang-au turut n'ja?

I.
Tida.

P.
203: Bagimana jadi kita pon mumin.

S.
Iang muminan de anugrahan'ja akan
kita karna rahmad.

P.
204: Karna siapa?

I.
Karna Christum Iesum.

P.
205: Mana kala?

S.
Tatkala kita heakin akan dea.

M.
206: Maer en hebben wy geene
rechtvaedicheit voor Godt?

A.
De rechtbeerdicheit Christi
woyt ons toe gereekent

M.
207: Woorden wy dan gherechtbaer-
dicht dooz den geloben sonder werckē

S.
Jae:
M.
208: Waerom moeten wy dan goede
wercken doen?

I.
Om dat Godt in ons gheeert soude
worden ende onse naesten gestichten

M.
209: En sijn de goede wercken ons
voch in onse aensten niet nut?

S.
Jae:
M.
210: Waerinne?

I.
Sp verseecheren ons dat wy hindere
Goodts sijn.

M.
211: Sijn dan de goede wercken oor-
saech waeromme dat wy hindere
Goodts worden?

D.
Reen: maer sp sijn de teekenen daer
van

M.
212: Soo moeten wy dan Godt
looben ende eeren niet alleen met den
monde maer in alle onse lechen?

A.
Dat is waer want daer toe sijn wy
geschaepen

M.
Godt geebe ons de genaede
dat wy het moogen doen.

D.
Amen Amen.

P.
206: Tiádala kita pon barang ádil
lang berguna de hadapan Allah?

A.
Lang adilan Christi de keiran'ja
Akan kita.

P.
207: Iadila kita ádil dari pada heakiman
Tetapi dari pada kard'jaanku tida?

S.
Ija.
P.
208: Karna áppa berguma kita menboät
pakard'jaan baik daan ádil?

I.
Sebab Allahu menjadi berthomad dari
áku, daan am'jaku meng-aid'erran.

P.
209: Iang kard'jaan ádil, tiádan'ja
berguna kahadapan kita?

S.
Ija.
P.
210: Kadalam áppa?

I.
Deän'ja bertogokan, kita menjadi
Kanak kanak Allah.

P.
211: Iadi pon jang kard'jaan ádil
mula mulahan, sebab kita menjadi
ákan kanak kanak Allah?

D.
Tida: tetapi deän'ja jadi jang alamat
n'ja.

P.
212: Makka kita berguna dapat terpud'ji
daan beri hormad aká Allah, buká dang-
an mulut, tetapi selama kita berhidopa

A.
Benar itu karna sebab itu jadi
kita berjadi.

P.
Allahu berrahmad ákan kita
Agar kita dapat berboät itu.

D.
Amin, Amin.

**Dolghen noch eenige vragen
uyt de heylige schrifure.**

M.
Wat seyt de Wpselman?

A.
De mont die liecht die doot de ziele.

M.
Wat seyt hy noch meer?

S.
Een wijs hint is de eere des Va-
ders.

M.
Wat seyt de Heere Christus Iesus?

A.
Laet de hinderkens tot my comen
want het rijke der Hemelen comt
haer toe.

M.
Wat seyt hy noch?

S.
Soo lief heeft Godt de werelt gehadt
dat hy sjaen eengeboren soone
niet gespaert en heeft/ maer heeft
hem gegeeben/ op dat alle die aen
hem gelooben niet verloozen soudent
gaen maer hebben het eeuwige leven

M.
Wat seyt d'apostel Paulus?

A.
die niet wercken en wil en sal
niet eeten

M.
Wat seyt hy noch meer?

S.
Als wy cost en cleeren hebben soo
moeten wy daer meede te breedent
sijn.

M.
Waerom?

A.
want wy en hebben niet inde
weerelt gebzacht/ wy en sullender
vocht niet uyt dzaegen
als Jop seyt/ naecht den

Lagi berikot berbagi tan'jahan
dari surat ulkadus.

P.
Appa katta orang Budiman?

A.
Mulut berdusta memunoh akan n'jawa.

P.
Appa kattan'ja lagi?

S.
Anak berbudi jadi jag horomad bappan'ja

P.
Appa katta tuanku Christus Iesus?

A.
Beerla segala anak datang kapada
hamba, karna krusi sorga ampun'ja
deä.

P.
Appa kattan'ja lagi?

S.
Demikien berkasse Allah akan dun'ja
makka tiadan'ja melapas kan anak-
n'ja tetapi de berikan deä, agar se-
gala heäkin akan deä tiadan ja ber-
hilang, daan pon beruleh jang hi-
doppa kakal.

P.
Appa katta murit Paulus?

A.
Siäpa tiäda hendak bekar'd'ja tiäda
berbuleh makannan.

P.
Appa kattan'ja lagi?

S.
Tella kita membuleh makannan
daan pakajan makka berguna
Kita jadi sukahati.

P.
Karna äppa?

A.
Karna kita tiäda terhentar barang
barang dalam dun'ja, kita tiäda pon
terhentar barang barang deluar dun'ja
seperti katta Hiob, bertalan jang jadi

Ick gebooyen/naecht sal ick
daer weder heeren baeren/ de
heere heeft het gegeven/ de heere
heeft het genoomen. 1. 21.

F F F F S.

Verscheyden kinder spelen.

Dat selste Capiteel.

Abraham/ Salomon/ David/
Moses/ Benjamin ende
Jacob.

A: Sijt gegroet mijn medegezellen

F: Ho sijt welgecoomen abraham.

A: Ick dank u van gantscher
herten/ maer segt mij doch
wat sullen wy beginnen/ om ons
te verheugen?

S: Soo het de compagnie gelieft
wy sullen voor eerst gaen wandel-
len naer het naeste doorp

D: Laet ons neffens desen berch
gaen om en sommerige plaetse
te vinden/ ofte langs den
rebiere.

M: Comt laet ons een schuytken
nemen/ om ober de rebiere te
baeren.

B: Ick en can roepen noch stieren
sonder riem ofte roer.

A: Comt gaen wy langs de
weyden neffens desen meyr
ofte wael.

S: Wy sullen deel son tepnen vind-
den omringelt met deel schoone boe-
men.

D: Wie weet de omweegen?

Aku membranak, bertalan'jang adala
aku kombali. tuanku Allah de berin'ja
samoan'ja' tuanku Allah de ambiln'ja
pula. 1. 21.

S V D A H A N.

Berbagi main Anak budak.

Iang bagi kaana m.

Abraham, Soliman, Davud, Mu-
sa, Benjamin daan
Iakub.

A. Salam alikum sobätku.

I. Ho: salamat datang Abraham.

A. Kami terima kassihmu dari pada
segala hati, tetapi beritaku
appa kita memboät bermula akan
berfuka hati kita?

S. D'jikkelou fuka segala sobat

Kita pergi berd'jalan kapada
ranaman bermula.

D. Beerla kita pergi mampir bukit
ini akan membuleh sawatu tom-
pat berlindung, atu de tepi
song-ey.

M. Mare kita ambil prau satu
Akan menjambrang kan song-ey.

B. Kami tiada tau berdajong atu bermu-
di, lamon tiada dajong atu kommudi.

A. Mare kita pergi kapadang.
Ampir tasse atu de tepi
paja.

S. Kita ada berapat berbagi so-
rong ajer berkuliling dang-an pohoon,
bifcy.

D. Siapa tau jang d'jalan?

A. Ick sal u leyden op eenen
schoonen padt/ die u sal hzenghen
Cuffchen r'wee berghen.

S. Het gerupsch bande loopende
Wateren doet my de aderen
ontsluychen.

M. Met wat spel sullen wy
Ong vermaecken?

I. Met loopen langs deesen werch

B. Wilde tegens my loopen?

I. Ick sal u wel van achteren
Volgen!

B. Ick wedde met u wie berder
springt.

I. Wat wilt ghy daer onder
Setten?

B. Een pot witten wijn.

S. Springt ober dit waeterken

I. En of icker int midden
Spronge?

B. Wy sullender u uyt trecken

I. Nu wacht u ick springe

A. Stoutelick totten halse toe

I. Ghy verschyckt ende verbeert
my.

B. Springt sachkens ten is
niet diep.

I. Het water loopt af met
eenen stercken stroom.

B. Dats goet want stille
wateren hebben diepe gronden.

I. Help/help/ ick verdzinck.

S. Dzincht ghy hebbet gewonnen.

I. Helpt my om Godts wille.

A. Wat hebt ghy gebangen
enen grooten Vis?

I. Ick heb eenen ongeluckighen
sprong gesprongen.

B. Wie wil tegens my werpen?

M. Ick heb pijn inde ermen.

B. Comt laet ons wentelen
ofte wozselen.

B. Spdy alreede moede Jacop?

I. Ick en mach niet meer
ick ben oberwonnen.

B. Wie wil tegens my met

A. Kami menghentar kamu atas
sawatu d'jalan jang de lawa

kamu de antara bukit dua.

S. Jang bun'ji ajer dras.

Terbuka akan ourat

darah kami.

M. Dang-an main appa kita

berfuka hatiku?

I. Dang-an lari de d'jalan ini.

B. Hendak mu melari dang-an kami

I. Kami meng-ikot mu dari

balakang.

D. Kami betaru dang-an angkou

siapa melompat d'jau.

I. Appa hendak mu betaru?

D. Saguri arak puteh.

S. Lompatla kalabrang ajer itu.

I. D'jikkelou kami melompat

de antaran'ja?

B. Kita terheilamu kaluar.

I. Lalula kamu aku melompat.

A. Branila sampei kaleher.

I. Angkou berked'jut daan beri takot

hamba.

B. Lompatla plahang tiada dalam

sang-at.

I. Jang ajer berfurut dang-an

krassan hillir.

D. Baik itu: karna ajer bediri pun'ja

passir dalam.

I. Tulong, tulong, aku berlamas

S. Minomla angkou suda menang.

I. Tulong hamba karna Allah.

A. Appa membolehm

saekor ikan bassar?

I. Kami melompat sawatu

lompat tsilaka.

B. Siapa hendak melontar dang-an beita?

M. Tang-anku bersakit.

D. Mare kita mengulir

atu melutur.

B. Jadi kamu lella sekien bang-at lakup?

I. Kami tiada dapat lagi

suda kami ala.

D. Siapa hendak main sipak

den ballonfe spelen?

S. Wilk ghy dat ich u helpe
int spelen?

D. Syn stinck of rechts?

S. Ich kent van beys.

A. Apomp! de Fortynne heeft
ny doen missen.

D. Laet ons schieten met
het roer ofte hantbooch.

I. Ich hebbe meerder geneue hte
int visschen.

M. Wie heeft er en vis angel
ende aes?

D. De myne is gebroochen.

S. Ich hebbe een netken ende
gaeren om bozschē te bangen.

B. Gae oock booz crabben ende
garneelen.

I. Ich vissche geerne inde
schootel/maer ich hate
het nat maecken.

M. Ist geen tyt om naer
huyg te heeren?

I. Het sal duyfter aboundt sijt
eer wy inde Stadt comen.

B. Wat sullen wy dan daer
naer maecken?

M. Wy sullen op de fluyte
op de beele ende op de luyte speelen.

S. Wel laet ons gaen op dat wy
ons op een ander tyt oock
mogen gaen vermaecken.

F F F F

Vermaeninghe tot Cha-
ritaten.

Dat sevendē Capittel.

Achab/ Jonas/ Tobias/ Sa-
muēl ende Daniel.

A. Wats dat booz een hoop volcx
die ich sie loopende van deuce
tot denre?

dang-an kami?

S. Hendakmi kami bertulong
akan diri barmain?

D. Iadi-miu kiri atu kanan?

S. Kami ikot jang kadua.

A. Adoi! tialaka ontong menjadi
hamba bersala.

D. Beerla kita memassang
bedil atu pana.

I. Kami berfuka lebeh dang-an
meng-ail ikan.

M. Siapa ada batang kail
daan onping?

D. Iang kami punja jadi pitfia.

S. Hamba ada sawatu d'jala daan benang
akan meng-ambil bekat ta-katta.

B. Ija akan katam daan
o udang d'juga.

I. Hamba fuka memukat dalam
pingan, tetapiku berbintil
Akan bassa kain.

A. Bulom waktu kombali
Karuma?

I. Iadi malam petang tella
Kita datang kadalam kota.

B. Appa memboat kita pon
Komodiē dari pada itu?

A. Kita bertiop bangsi, bargassing her-
bab, daan berkutifiapi.

S. Baik kita pulang agar kita
mendapat bermain main d'juga
Kapada waktu lain.

S V D A H A N I.

Primeng-atakan memmeri
sedekah.

Iang bagi katud'jo.

Achab, Iunās, Tobias, Samuel,
daan Daniel.

A. Ourang appa itu jing de
liat hamba, berd'jalan dari
pintu ka pintu?

J. T'sijn u arme broeders
naecht ende barhoets gaende
ten drele.

A. Ich en hebbe broeder bzuudt
ofte maege arm noch bedelende.

T. Hoel so Godt een Vader is
is bande armen als bande rijcken
syt ghy dan geen broeder dan
hun bepden?

S. Sy roepen hunger ende barmher-
tic heyt/maer niemant en
geeftse pet.

D. Geeft desen melaetschen
wat om Goodts wille.

A. Dat hy op een ander tijt
come.

J. Die den buyck vol heeft en
verlaecht niet seer den armen.

A. Of ick onsen cost wech
gabe wat souden wy moogen
eeten?

S. Elcken dach bzengt sijn
hroot mede.

A. Den Meester heeft mijn
behoeten het overblijffel op
te sluyten.

D. Jae/op datse niet verloozen
en gaen/ende om die uyt te deelen
den armen behoefstigen/die
begeeren bezsaedt te zijn bande
krupkens die bander taesselen
ballen.

A. Wat soude ons hondelien
eeten?

J. Bemindy meer de beesten dan
dan arme Chzistenen?

T. Hy sal inden Hemel comen
also recht als een bis hoek.

S. Geeft een aelmosse Daniel
aen dese berhongerde ende
ongeluckige Weef kinder kens.

D. Waerom weent dit cleen
baef ken?

J. Hy heeft eenen goeden ende
oprechten Vader verloozen.

T. Ich en sie Achab nimmermeer

I. Itula sudara-inu mes kinan
bertalann'jang meminta
akan sedekah.

A. Kami tiada kaka sudara aru
Kolharga mis kin daan berfedekahan

T. Bagimana? d'jickelou Allah jadi
Bappa ourang mis kin daan kaja
bukan angkou jadi sudara
Kaduän' ja?

S. Deän' ja pangil lapar daan rah-
mad, tetapi tiada barang siapa
memberin' ja barang appa.

D. Beri barang barang akan sakti-
tanpuru ara ini Karna Allah.

A. beerla deä datang kapada
waktu lain.

I. Siapa berkin jang purut tiada
bering-at akan mit kinan.

A. D'jickelou kami memmeri
makan nan-ku habis, appa kita
memakan esok?

S. Segala hari terhentet akan
makannann' ja.

A. Pongurou menjuro hamba
bersimpan akan iang
tingal.

D. Ija, aga r tiadan' ja berhilang
daan berbagin' ja akan jang
mis kinan jang ada berguna
Daan hendak men jadi kinjang
dari barang bid'ji nang djato
dari dulang.

A. Appa poa memakan and'jing
kita?

I. Berkasse angkou lebeh akan binatang
dari pada ourang Christan mis kin?

T. Deä masok betul ka forga
seperti samatta kail.

S. Beri sedekah Daniel kapada
Anak jatim ini, jang berlapar
daan bertilaka ontong.

D. Karna appa menang-is,
budak ketilatu?

I. Deä hilang akan bappan' ja jang
Baikbudi daan adil.

T. Tiada kami meliat Achab memberi
wat

Wat om Godes wille gegeven.

A. Meynt ghy dat teken
geven een hoorz ofte trompet
blase/om bande menschen
gesien te worden?

D. Wat soude een werck sijn
van ergernisse.

S. De slincker hant en mach niet
weten wat de rechter doet

I. Siet doch eens desen armen
mensche/ vol sweeren ende wonden.

A. Ich en sie hem niet/ich
hebbe pijn in d'ogen.

D. Waert dat ghyse aen-
saecht barmhertighe
ogen/sp souden wel haest
geneesen sijn.

T. Met alsulcke mede syden
als wy onse naesten aensien
met alsulcke sal ons
Godt aensien hoorz sijn barm-
hertighe ende goedertieren oogen

I. Waer waout deesen armen
mensche

S. Hy en heeft hups/ hutte
Vaeder noch moeder

D. Laet hy hem begeeben inde
handen des heemtschen vaeders
die veel wooninghen heeft.

A. Hy en sal hem niet verlaeten
ols sijn vader hem gelaeten
heeft

I. Hebdy oock yetz medege selle?

D. Ich hebbe noch een gersten
hoerheit.

A. Wat is dat voo. sulchiet
hoop volcx?

T. Ven armen is een ey een
os waert.

I. Een cleene gifte bydelijck
gegeven/ is getupge van een oprecht
leeben

A. die al het sijne wech geeft
en doet die niet een sate ael-
mosse?

D. Geeft mildelijcken ende

sakali barang appa karna Allah.

A. Adala kamu besikir makka hamba
pertiop satandok aru nurfiri kapada
waktu memberi, agar de liatkan
manusia?

D. Itu jadi pakard'jaan ourang
berbiftu.

S. Tang-an kiri tiada berguna tau
Appa de boat tang-an kanan.

I. Liat sakali manusia itu mis kinan,
penoh benka daan liang.

A. Kami tiada meliatn'ja, karna
mattaku fakir.

D. D'jkkelou angkou menentangnja
dang-an matta rahmani,
dean'ja menjadi bang-at
berfombo.

T. Seperti kita menentang akan
am sajaku dang-an sammarusa hati
makka demjiken de pandangku
Allah, karna matcan'ja berbudi
daan rahman nurahim.

I. Kamana menaon ourang
mes kinan itu?

S. Dea' s'ada pun'ja ruma, balei,
Bappa atu ibu?

D. Beerla dea terhentern'ja kapa
tang-an bappaku forgan, jang
Ampun'ja ruma anta permana.

T. Dea tiada bertingaln'ja
seperti bappan'ja bertingal
akan dea.

I. Adala angkou barang barang sobat?

D. Kami ada lagi sapipak
apani.

A. Appa itu kapada ourang
ban'ja bagien?

T. Jang mes kinan, sabid'ji tellor
Argan'ja seperti sekor limbu.

I. Anugra dang-an sukahati d'jike
pon ketul, jadi berfaki dari pada
hidoppa adil.

A. Siapa memberi hartan'ja habis
bukan de berboatn'ja sedekahan
gila?

D. Beri morah makka angkou

Ghy sult hondert booz
ren ontfanghen.

A. Waerneer sal dat sijn?

I. Als den tijt sal gecomen
sijn bande gantsche vergeldinge
des ewigen lebens.

A. Ist niet genoegh dat ick
mijn goet den armen laet
nae mijnen doot?

S. Neent: want beter licht
de haerse die booz gaet
dan die naevolcht.

T. Geeft desen armen mensche
een cleedt om sijn naechtheyt
te bedecken.

A. Mijn cleeren en souden hem niet
passen.

D. Ghy behoort de wercken
der barmherticheyt te
vervullen.

A. Welcke sijnse?

D. De hongerige spysen
de doofstige laeben
de naechte te cleeden
de bremdelingen te herbergen
de gebangenen en siecken te
besoeken

ende de dooden te begraven.

I. Godt gebe ons de genade
dat wy dese weldaden
mogen doen ende volbrengen.

S. Amen/Amen.

F I N I S.

Loftlicke doen van oprechte
Vaders/ besoeckende haere
kinderen inde schoole.

Dat achste Capittel.

Samson/ Hiob/ Thiophile/
Augustus/ ende haerle
der gellachte.

berterima saratus karna
latu.

A. Manakala jadi itu?

I. Tatkala datang waktu
segala balassan hidoppa
terkaka.

A. Bukan jadin'ja suda tella
hamba bertingal harta-ku habis

Akan mis kinan komodien dari mati?

S. Tida: Karna lagi baik bertrang
nang dian jang djalan de hadapan
dari jang ikot de balakang.

T. Beri akan ourang mis kin ini
falei kain akan betudong
talann'jang n'ja.

A. Kain-ku tiada patutkan
deä.

D. Angkou bergunakan putus
lang pakard'jaan irrahman
nurahim.

A. Appa ija n'ja?

D. Beri makan siapa lapar

beri minom siapa aus

beri pakai siapa talann'jang

beri ruma siapa dagang

meliät akan ourang sakit

daan berpasing

daan bertanam akan bankei.

I. Rabiül Allah beri kita rahmad

Agar kita mendapat berboat

daan berpuus kabaktien ini.

S. Amin, Amin.

S V D A H A N.

Pakard'jaän terpud'ji dari bappa
Adil, meliät akan anakanak
n'ja de dalam bandarlah.

Iang bagi kaduä lapan.

Samson, Hiob, Thiophile, Augu-
stus daan segala asal kolharga
deä n'ja.

S. De

S. De Godt des breebes is niet
u allen mijn liebe kinderen.

A. Sij wellevoom Meester Samsom
mijn Heer Thiophilus/Hiob ende
Augustus.

S. Wat maecht ghy mijn
kleen Soonken?

A. Ick en doe niet mijn Vader

S. Wacht u wel (sept Pitagoras)
te sitten op de muude.

A. Ick en verstaet dat niet
mijn Heere.

S. Cis so veel te seggen dat
ghy niet leedich lanterfantich
noch traech moet weesen.

A. Wy leeren ncerstelijck
mijn Heere.

S. Wat hebby geleert
sints wy hier laest waren?

A. Genen hoop boecken hoor de
Jeurht seer noodich.

S. Hebby gelesen de twee
schoone boecken die ick u
gesonden hebbe?

A. Ick heb se tweemaal gelesen
ende wel verstaen.

S. Wat hebt ghy daer van
onthouden?

A. Ick hebbe aengeteckent een
schoon spreekwoort/inhoudende
dat het verloozen arbeit is/
te saepen een goet saet/op een
herde steenrotse/ofte op een
gekassapden wech.

S. Waerom is het verloozen
moyten?

A. Om dattet de vogelen eten
ende dattet niet can vruchten
hoort bzenghen noch vermeenich-
buldighen.

S. Het moet dan in goede
aerbe vallen.

A. Dats recht:

want soodantige gelijcknisse
raecht een hoog ende
opstaet sot.

S. Allahu salaman jadi dang-an
segala kamu anak-ku berkasse.

B. Selamat datang Pongurou Samsom
tuanku Thiophile, Hiob daan
Augustus.

S. Appa boatmu Anakku
ketil?

B. Tiada hamba menboät appa Bappaku

S. D'jang-an angkou berdudok
kaatas lad (katta Pitagoras.

B. Kami tiada meng-arti itu
tuan-ku.

S. Artin'ja tiada angkou dapat
berdudok pinjegam plahang
plahang atu memalas.

B. Kita beraid'jer rad'jin
tuanku.

H. Appa meng-aid'jer-mu sedang
Kita ada fini dahoulo?

B. Berbagi kitab jang berguna
Akan segala anak budak.

T. Adala angkou membat'sia jang
Kitab kadua jang de kerimku
Kapada mu?

B. Kami membat'sian'ja daäkali
daan meng-artin'ja berbaik.

A. Appa adala angkou
bering-at ing-at?

B. Kami bertanda akan sawatu
berkattaän, jang meng-arti,
makka jadi pakard'jaan hilang-an
Iang membuleeh akan padi, deätas
bukit batu, atu deätas lad'jalan
berisi bata.

A. Karna appa jadin'ja kard'jaän
berhilang-an?

B. Karna de makann'ja jang bourong
daan tiada terhenter boäbid'ji,
atu berbanjaran.

H. Deä berguna pon menjato dalam
tana baik.

B. Benar itu:

Karna arti bagien itu kana
Akan ourang d'jahat nakal
daan gula.

S: Bediet ons wat de oorzaecke
daer van is.

A: overmits dat hy niet en
can begrypen de weetenschap
dat is het saet/ coomende
vanden sayer/ t'welck den
meester is.

A: Wat salmen dan met
het goede saet maechen.

A: Men behoort het te saven
int binnenste vande herten
der verstandighen.

D: Wats een seer schoone vertellinge

C: Laet ons deese andere
hi nderen oock hooren

S: Toont ons u schone boecken
ende ge lijkenissen.

A: Wel waerou schreyt hy?

A: hy is seer weemoedich/ ende
end' erf niet spreekken mijn heere

A: heeft hy de schoone boecken
ber loozen/ die ick hem gecocht
hebbe?

A: Hy heeftse dier gendeck
bercocht mijn heere.

A: Wat heeft hy met het
gelt gemaecht.

A: Hy heeft het gegeeben
om hondert booz een te winnen

C: Wy meenden te hebben
goede leer- kinder/ ende het
sijn gupts ende boeben.

A: En vergramt u niet mijn
Heere/ hy heeft het met
ropen raet gedaen/ op dat hy
reege hondert booz een

C: Wilt ghy sijn doen p' p'sen
ende mijn doen verstaen/ dat het
wel gedaen is sijn boecken te
bercoopen/ ende sijn gelt op woeker
te geeben?

A: Hy heeft het alsoo geschreeven
gebonden in een
ban sijn boecken

C: Ick sal het gelooben
als ick het sie.

S: Meng-artila akan kita

Appa mulan'ja.

B: Sebab dea tiada berfikir

Akan budi budiman

Artin'ja jang boabid'ji, datang

Dari ourang membuleeh, jang

Iadi nang Pongurou.

A: Appa guna kita memboät

pon dang-an boabid'ji jang baik.

B: Kita bergunan'ja membuleeh

dedalam antara hati ourang

budiman.

H: Itula tferitraja jang bisey.

T: Mare kita mending-er akan

budak ini djuga.

S: Tund'jokla akan kita kitabmu

daan sepertihan jang mad'jelis.

A: Hei: Karna appa deä menang-isa?

B: Deä bermiskal hatin'ja daan
tiadan'ja brani berkatta tuanku.

A: Adala dea berhilang jang

Kitah bisey, jang de beliku

Kapadan'ja.

B: Dea berd'jawaln'ja mahal

songo tuanku.

A: Appa memboät'n'ja dang-an

Iang draham?

B: Dea berin'ja akan melaba

dang-an satu saratus.

T: Kita berfikir makka kita ada

Anak anak jang bertais had'ji, tetapi
deän'ja jadi nakal daan haramzada.

B: D'jang-an gular tuanku

deä adala berboät dang-an bitfiara

massing massing, agar berbulehn'ja

dari situ saratus.

T: Hendak ankou berpud'ji pakard'jaan-

n'ja daan memmeri aku katahawi, makka

jadi baik berd'jauwalkan kitab-

n'ja daan memberi jang draham

akan membuleh dari satu saratus?

B: Dea mendapat'n'ja tersurat

Kadalam sawatu kitab

Iang ampun'ja deä.

T: Kami heäkin itu, tella aku

meliat'n'ja.

A. Wat

A: Wat hebt ghy met het gelt gedaen? hoebe.

A: Ich salt u seggen mijn heere.

A: Wijsst mijn eens het Capittel daermen sijn boecken mach vercoopen ende het gelt npt stellen om hondert voor een te crygen.

A: Hier is de selfde reedert

A: Leeset lude ende beschedelijch

Alsoo spreeckt de Heere Jesu Christi.

Indien ghy wilt weesen vol-
maccht vercoopt tgeheene dat
ghy hebt ende ghebet den ar-
men:

Comt ende volcht my na/ghy
sult een schat indē hemel heb-
ben/ende ontfanghen hondert
voor een.

A: Wat segt ghy van uwen soot
Heer Thiophilus?

T: Hy geeft mijn oorsacch
om mijn gramschap te ver-
roelen.

A: Het is van noode datmense
verste met deuchdelijche boecken.

H: Ich begeere oock dat mijn
soone de deucht nae volge.

S: Segt mij doch wat de
deucht is.

H: 'Tis te beminnen dat recht
ende eerlijch is: tgoet te volgen
ende tquaet te schuuden.

S: Mijn cranch verstant en can
niet begrypen/ wat proffyt
sp den mensche doet.

T: Sy toont hem den wech
naer den heemel.

A. Appa boätmu dang-an
draham? haramzada.

B. Hamba beri tahou-mu
tuanku.

A. Tund jok hamba sakali jang
bagi furat, kamana kita dapat
berd jauwal kitak daan membri
lang draham agar membole
dari satu saratus.

B. Inila jang prymeng-atahan

A. Bat siala terbun ji daan bisey.

Demikien katta tuanku Jesu Christi.

D'jikkelou angkou hendak jadi
semporna, berd'jauval segala
jang ampun'ja mu, daan berila
akan ourang mes kinan.

Mare daan ber-ikot akan aku,
makkamu berbule arta garib de
dalam sorga, daan berterima sara-
tus karna satu.

A. Appa kattamu dari anak-mu
tuan Thiophilus?

T. Dea beri hamba mulani akan
berfed jok jang gulfarran
hamba.

A. Iadi berguna memmerikan
Dea kitab jang berisi adil.

H. Kami hendak pon makka anak
ku meng-ikot d juga jang adil.

S. Beritahou hamba appa itu
jang adil.

H. Iadin'ja: berkasse akan segala
jang menjadi benar daan hormad, men-
ikot jang baik, daan melalu jang d'jahat.

S. Budi-ku lambat tiada meng-arti
ontong appa de berin'ja akan
manusa.

T. Dean'ja bertund'jok akan dea jang
d jalan kasorga.

H. Sy brenge den mensche op
eenen rechten-pat/ inden welcken
wy sien de voetstappen van
onze oprechte vaders ende
hoor anders.

A. Denckt ende gheloof t
inders dat ghelyck de ghesont-
heyt is de behoudinghe des
lichaems:

Dat alsoo oock de gheleert-
heyt ofte deucht is de bescher-
mer der ziele vander helle.

S: Wat cracht heeft sy?

H: Sy werpt ter neer de
poozen der hellen/ ende
weeder staet de sonde.

S: Heeft sy eenighe andere
besondere werkinghe?

C: Ja: sij: want sy raet
den mensche te volgen de
goddelijcke dinghen.

H: Meester augustus wy
beveelen onse kinderen in uwe
handen

A: Wel mijn Heeren: ick dank
u van gantscher herten
ick salder al mijn neersticheyt
toe doen om hant wel te leren.

S: Wel sijt alre saemen goede
bevoelen.

C: De segeninghe Goedeg
blybe met u allen.

A: Amen.

H. Dean'ja berhenter akan manusea.
deatas d'jalan raja, kamana
Kita meliat jang tappa-kaki
bappa daan nenneh-ku dahoulo
jang adil.

A. Ing-at daan heakinla anak
anak makka seperti jang sombo-
han jadi angkattan badan.

Makka demikien d'juga jang
budiman atu adillan jadi jang
memmerenta n'jayva dari narka.

S. Kauwassahan appa ada dean'ja?

H. Dean'ja merobo akan pintu
narka, daan monahan akan
haram doosa.

S. Adala dean'ja barang pakard'jaan
lain d'juga?

T. Ija: karna dean'ja mesaurat
akan manusea meng-ikot
akan kard'jaan Allahi.

H. Pongurou Augustus: kita
beri tingal anakku kapada
tang-an-mu.

A. Baik tuanku: hamba terrima
kassemu dari pada segala hati,
Kami pon memboat segala rad'jin
akan meng-aid'jer n'ja baik baik.

S. Baik tingalla segala kamu
dang-an Allah.

T. Pilchara Allahi bertingal dang-an
segala kamu.

B. Amin.

Den Meester onderwysende de kinderen.

Hoozt kinderen ende onderhout/dat het behoorlick is te gehoorzaemen Godt/sijn Ouders/ ende hunne Meesters/ want onse lichaem aen dese dzy is hangende/ aenghesien wy de ziele van Godt hebben/ het lichaem van onse Vader ende Moeder/ ende de wetenschap ofte leeringhe van onse Meesters : ende sijt verseeckert/dat de gheene die Godt niet en eert/ sal ongheluckich sijn/ in alle sijn doen ende wercken . Verbloeckt is het lant (seyt Platon) dat de ongehoorzaamheyt der kinderen niet en bestraft/ want soo de wilde beesten haer ouders weten te eeren/ soo veel te meer schande ist voor de kinders het selve oock niet naer te comen.

Pongurou beraid'jer akan anak budak.

Ding-erla daan bering-at anak anak, makka jadi berguna mending-ar akan Allah, akan ibu bappa, daan pongurou'ja, karnia kapada jang katiga ini bergantung segala badan kita, karna sebab kita ada jang n'javva dari pada Allahu, jang badan dari pada ibu Bappa, jang budiman atu aid'jerran dari pada Pongourou kita : Makka jadi sesongo, barang siapa tiada beri hormad akan Allah, jadi tsilaka ontong pada segala boattan daan pakard'jaan n'ja . Berbinassa jadi jang nagri (katta Platon) jang tiada berhokkum akan anak duraka, karna d'jikkelou barang binatang nakal beri hormad akan ibu bappan'ja, jadi pon maluhan lagi kapada segala anak jang tiada menurut itu d'juga.

F I N I S.

G 3

Slapen

Slapens tijt.

Dat neghende Capittel.

Abraham / Iſaak / David /
Salomon / ende den Meester.

M. Wat let u ſoo te pinch ooghen
ende te kinckehollen?

A: Hy is luy ende geulot van
baecke.

M: Hoe veel luyzen is het
geſlaegen?

J: De boebe clock is alreede
geluyt.

D: Ick ſoude wel begeeren eenen
anderen byſlaep.

M. Sijt ghij met u meedegeſelle
niet te bzeeden?

D: Hy en doet niet dan rafen
ende dzoomen.

J: Ghy hoeft ruſyt ende
wontelt den geheelen nacht

D: Ghy ſijt ſeerich / ſchorſt
ende vol luyſen.

M: Gaet ſlapen mee bzeeden
ende met de ſegeninge Godts.

A: Wie ſal de heerſe dzaegen?

S: Dat hyſe dzaege diens
weecke dat het is.

A: Dats recht ende behoorzlyck

M. Bewaert de heerſe wel
ende ſtaet morgen broech op.

S: Wel mijn meeſter.

A: Gaet ſachtkens de trappen
op / want ſp ſijn ſeekers
quaet ende gladt.

D. Daer is eenen trap
gebroocken.

Vvaktu tidor.

Iang bagi kafambilan.

Abraham, Iſaak, Davud,
Soliman, daan Pon-
gurou.

P. Appa mula angkou berpitik matta
daan men'jut kapala demikiën?

A. Dea jadi malas daan meng-aap
Karna antok.

P. Barappa d'jam jadi n'ja
berpukol?

I. Iang genta haramzada fuda
menghela.

D. Hamba hendak membolehkan
fa ourang lain ſefamma tidor.

P. Tiada angkou berfuka dang-an
ſobadt-mu?

P. Dea tiada memboät lain dari
pada harubira daan memimpi.

I. Angkou berbatok firdawa
daan berguling jang malam habis.

D. Angkou jadi berſakittan, berkudis
daan peno kuto.

P. Pigila tidor dang-an mafakat
daan dang-an piteharani Allahi.

A. Siäpa membawa jang diäne?

S. Beerla deä membawan'ja ſiäpa
pun'ja d'jumaät.

A. Itula benar daan berguna.

P. Liät jang diän baikbaik
daan bang-onla efok pagi pagi.

S. Baik Pongurou ku.

A. Naikla plahang akan
tanga, karna deä ſongo
d'jahadt d'ran lits'jin.

D. Inila ſabatang tanga
pitſa.

I. Wachte

I: Wacht u dat ghy van
 hooven needer niet en valt.
S: Wie heeft den steutel?
A: Cast op den richel vander
 deure.
D: Wie heeft mijnen hoost
 peuling genoomen?
I: mijnen pisspot is oock
 gebroochen
S: ontinoopt my deesen
 nestel mijn meedege selle.
A: Gaet liggen alr samen
 de heerse gaet uyt
D: seecht u beenen uyt
 Isaack.
S: ghy en slaep niet
 gerustelijck Abraham
A: Hoe legge ick dan?
S: Heel crom ende gedoochen
 als een houdt.
A: De lendenen sijn mijn gebrooc-
 ken van op de cant ende sponde
 te slapen.
D: Luyft npt kleeeren
 Isaack.
A: Sy crielen als eenen hoop
 Mieren/ ofte een s worm
 Byen comende uyt de
 Bre-korven.
S: Doot stoutelijcken:
 de Coninck bergebet u.
D: Steecht een stock tusschen
 de sponde op dat het deersel niet
 af en valle.
I: En hoorde de muggen niet?
D: Ick en ontwaechte niet
 tot dat het clær dach is.
A: Ende ick altoos ten midder
 nacht/ ofte als den haen
 cracht.
S: Wat sal hy morgen
 hebben die eerst op is?
A: Den Meester heeft hem beloost
 te loonen/ ende den huysten
 van achteren te gispen.
I: Hy ist seecker s alte gewoon.

I: Lalumu agar agar ankou tiada
 d'jato dari atas kabawa.
S: Siapa ada jang anak komeka?
A: D'jabatla de atas baturon
 pintu.
D: Siapa meng-ambil akan
 bantal kami?
I: Prioku berkintring jadi
 pon pitisa d'juga.
S: Ourey kami jang tali ini
 sobatku.
A: Berbaring segala kamu
 Iang dian ampir matti.
D: Berbetul tombokmu
 Ilaak.
S: Angkou tiada tidor
 sedap Abraham.
A: Bagimana kami pon berbaring?
S: Erot sakali daan berguling
 seperti and'jing.
A: Balakanku jadi pitisa
 febab bertidor deatas jang
 oud'jong gree.
D: Tfiarila kuto de baid'jo-mu
 Ilaak.
A: Dean'ja berurouhara seperti
 semot, atu seperti sakampong-a
 madu jang datang dari
 Pong-madu.
S: Bunohla brani:
 raid'ja meng-ampon angkou.
D: Boba sabatang kajou
 de tepi gree, agar tiada jato
 Iang selimot.
I: Tiada angkou mending- drakan d'ja.
D: Kami tiada terd'jaga (moka)
 lampai ka hari trang
A: Kami pon sabagi ka tang-a
 malam, atu tatkala berkoko
 ajam.
S: Appa bulehn'ja esok
 Iang berbang-on bermula?
A: Pongurou oupama membalas
 Akan dea, daan jang malas
 bergitik de pantar.
I: Dea membiallan'ja amat songo.

S. Sijt stille ende vreed' saem
ghy lieden.

A. Comt laet ons/ons bevelen
inde handen des almachtigen Gods
ende onse gebedden upt het gront
onfes herten upt spreekken.

S. Om Godes gratie ende vergebin-
ge onfer sonden te vercrygen/
behoozimen te bidde sonder op
houden: daerom so laet ons
eendzachtelijken hoor Godt
neder knielen/ende hem aldus
aenroepen.

Dat Avont Gebedt.

O barmhertige Godt / eeu-
wige licht schynende inde duy-
sternisse des Weerelts / Ghy
die verdozigt de nacht der son-
den en alle blintheyt des her-
ten: Nae dien ghy de Nacht
verozdonneert hebt om te ru-
sten / ghelijck den Dach om te
arbejden: Wy bidden u geeft
dat onse lichaemen in vrede
ende stilheyt mogen rusten/op
datse daer nae bequaem mo-
gghen syn om te lyden den ar-
bejht diese draghen moeten.

Waticht doch onsen slaep/dat
die niet onozdelic en zy/ op dat
wy aen Lijf ende Ziele onbe-
vleckt mogghen blyben/ Ja dat
onsen slaep self gheschiede tot
uwer eeren. Verlicht de oogen
onfes verstants/ dat wy inden
doot niet en ontslapen: Daer

S. Berdieem daan bermafakat
segala kamu.

A. Mare kita terhenterkan kita
Katang-an Allahu kauwaffahan
daan berkattakan sombahajanku
dari pada segala hati.

S. Akan berouleh karun'ja daan
maaf doola kira.

Iadi berguna d'jang-an berputus som
bahajanku: karna itu beerla
segala kita belulut
kahadapan Allah, daan menjomban'ja
demikiën.

Sombahajang petang hari.

Allahu irrahman nurahim,
daan trang terlalu kakal jang ber-
ridop de dalam kalam dun'ja, Ka-
mu jang berboäng malam doo-
fani daan segala berbuta hati :
Tella kamu menjadi akan ma-
lata agar membrenti n'ja, seperti
jang hari akan bekard'ja : Kita
menjemba mu , berila badanku
membrenti dang-an dieem daan
mafakat , agar deän'ja mendapat
tahan komodien dari pada itu se-
gala pakard'jaan jang berguna.
Bersedangla antok kita, sebab tia-
dan'ja menjadi nad'jis, agar kita
tiada menjadi bertsiamar badan
daan n'javyaku, Ija maka antok-
ku menjadi dang-an hormad-mu
Ber trangla matta budi kita, agar
kita tiada bermantok kapada
maut:tetapi menanti sedakala ka-
pada mohoon kita dari pryhal
ini

altijt verwachten op onse ver-
loffinghe upt dese elendicheyt.
Bescherm ons oock vooz alle
aēvechtlinge des duivels/ ons
in u heplich gheleyt nemende.
En hoe wel wy dese dach niet
toe gebrachten hebben/sonder
grootelickx tegen u gesondicht
te hebben : Wy bidden u dat
ghy alle onse sonden wilt be-
decken/ dooz uwe barmhertic-
heyt ghelijck ghy nu alle din-
ghen op der aerden bedeckt
hebt / op dat wy van u aen-
schijn niet verstootten en wer-
den . Gheeft oock rust ende
troost allen crancken bedroef-
den / aenghevochten herten/
dooz onsen Heere Jesum Chri-
stum/die ons alsoo heeft leeren
bidden.

Onse Vader ghy die daer
syt inden Hemel/ gheheplich
werde uwen naeme / u rijke
toecome/u wille gheschiede/op
der aerden als inden Hemel/
gheeft ons huyden ons daech-
licks broot/ ende vergeeft ons
onse schulden als wy verghe-
ben onse schuldenaeren ende
lept ons niet in versoekinghe
maer verlost ons vanden boos-
sen / want u is dat rijke / de
cracht / de heerlijkheyt inder
eeuwicheyt/ Amen.

ini . Memimerenta kita d'juga
dari pada segala amok seitan ,
meng-ambil kita kaferta-mu ul-
kadus . Makka sebab pon melalu
hari ini dang-an doosa kita jang
menjadi pon maha bassar : kita
menjomba mu , agar angkou
hendak bertutop segala doosa ki-
ta, dang-an rahmad-mu, seperti-
mu bertutop sakalien jang isi
dun'ja, agar kita tiada menjadi ty-
lak dari hadapan muka-mu . Be-
rila d'juga rehat daan rahmad se-
gala sakittan, bertsinta, daan mis-
kil hati, karna tuanku Iesum
Christum jang meng-
aid'jer kita men-
jomba demi-
kien.

Bappa hamba jang berdudok
kadalam sorga , berulkadus men-
jadi namma-mu, hokkuman-mu
mendatang-i, kahendakmu men-
jadi deatas bumi seperti dedalam
sorga, berila kita makannan fede-
kala hari , makka beramponla
doosa kita seperti kita berampon
akan jang bersala kapada hamba
d'jang-an henter kita kapada fe-
tena seitan, tetapi mohoonla kita
dari iblis karna-mu apun'ja hok-
kumā, daan kauv vassahā, daā ber-
bassaran sampey kakakal. Amin.

A. Laet

N: Laet ons tot een besnypt
singhen dit wooggaende gebet
onser Heeren ende gaet op de wyse
vanden d'pen twintichsten Psalm.

A. Beerla kita berputus itu
daan bern'jann'ji somba hajang tu'anka
Iesum Christum, daan berbun'ji
seperti masamur duá pulo tiga.

**Vader ons die in d'Heur'len sijt almachtich
God/Vader/Soon ende heyligen Geest/warachtich
Geheplicht wert u naem met vzeucht alleene
D Coninck-rúck en Majestept seer reene
Toe come/ uwen wil geschie in waerden
Als inden Heemel/ soo oock op der aerden.**

**Geeft ons huyden ons daechlijcx broot in sonder
Twelck onderhout ende voedet ons met wonder
Ende vergeeft ons onse schult genaedich
Soo wy vergeven die ons sijn mis dadich
En leyt ons niet in verloeking der quaden
Haer lost ons vande boosen die ons schaden**

**Want u behoort t'oprechte Cooninc'krijke
De macht en heerlijcheyt oock algelijcke
De cracht en oock de eere aller deuchden
Dan nu tot inder eeuwichheyt volvzeuchden
Singen wy die met blyschap alte samen
In den naem onser Heeren Jesu/ Amen.**

Bappaku jang berdudok ka sorgani
Allah, Bapp'anak, Roh-ulkadussani
Berulkadus jadi namma mu said'ja
Hokkumanmu daan pakard'jaän raid'ja
Mendatang, pon kahendakmu menjadi
Bagi de sorga pon deatas bumi.

Beri

Beri hamba hari ini makannan
Iang mendapat berhidop hamba heiran
Makka ampon la kita outang hamba
Bagi kita ampon nang brutang hamba
Tahentar kita pada fael iblis
Mohoonla kita dari d'jahat nad'jis.

Karna mu pnn'ja hokkuman adillan
Makka kauvassahan daan pon kapalan
Makka berbassaran daan hormad akal
Dari sakarang pon ter lalu kakal
Segala itu somba kita raid-jin
De dalam namma tuanku Iesu: Amin.

S: Doet de heerse upt Isaack
ende laet ons slapen inde naeme
des geenen die Heemel ende
aerde geschapen heeft.

| S. Padamkan dián Izaak
| daan beerla kita tidor dang-at
| bisnui Allah jang menjadi
| forga daan bumi.

F I N I S.



VOCABVLARIVM

Van de Duytsche ende Maleysche tale / nae de
ordze vane Alphabet.

Duytsch.

Maleys.

A B.

Absent: abstinence
Abuseren.

A C.

Accoozt.
Acht.
Achterley.
Achtmael/achtwerk.
Achter.
Achter aen.
Achterneen.
Achterste.
Achterstellen.
Achtervolghen.
Achterwaerts
Acker
Ackeren
Ackerman
Actie teghen penanc.

A D.

Adder/adderslanghe
Ader
Aderlaten
Aderlater/meester.

A E.

Aelmoessen
Aen ofte by
Aenbegin
Aenbidden
Aenbieden
Aengheboden
Aenbyten

Tieda siny: Pantang.
Berfallach

D'landgie.
Delapan.
Delapan jenis.
Delapan kaly.
De belackang.
Commedien.
Lalu tan-gahary
Iang commedienij
Anter de belaccan
Ekoet commedien
Berondor
Bendang
Menagala
Ourang bendang
Dauvva ken oerang.

Oular
Ourat dara
Bovvang darach
Tabib.

Sedekah
Ampir
Moela moela
Perfomba
Antatken
Souda antat
Ghygitken

A

aenbinden
 aenboorden
 aenbranden de pot
 aenbringhen
 aenbringher
 aenbuysen/ crommen
 aenclachte
 aenclagher
 aenleven
 aencloppen
 aenknopen
 aencomen/ by comen
 aen dachrich
 aendzaghen
 aendzypen
 aendoen
 aenghebozen
 aenghenacnt
 aenghenomen
 aenghesicht
 aengesien dat ic/ ert
 aenhanck
 aenhechten
 aenheffen
 aenhooren
 aenhoorder
 aenloop
 aenmaken
 aen malcander
 aenmercken
 aenryden te peert
 aenflach
 aenspannen
 aenspreken
 aenstoocken t'byer

ekatken
 melanger
 ang oes prio
 ter antar
 oerang antar
 bererot
 davva
 oerang davva
 lekat
 pockolkean
 bersambat
 datang
 berin-gat
 bava ampir
 ter toelack
 packey
 derry mouda
 souka haty
 souda trima
 mouka
 tetapi beta
 tergantong
 besambat
 ter d'jond'jong
 berding'er
 oerang bedeng'ar
 ter lary
 sambatken
 lehat samma
 berlyat
 berpafang -couda
 fatoe amock
 bersamma
 berkatta
 pasang apij

aenstrandē
 aentasten
 aenteekenen
 aenteptkener
 aentrecken/ cleederen
 Aentreden
 Aenballen
 Aenbechten
 Aenbeerden
 Aenroeren oft schuybē
 Aerdich
 Aers oft billen
 aertbevingh
 aerteijck
 aes.

A F.

afbeelden
 afbyten
 afbranden
 afbrecken
 afschappen
 afschinnen
 afcomste/brunden
 afscoop
 afsorten/ghelt
 afdragen
 afgaen
 afgod
 afgront der hellen
 afhalen
 afhanghen
 afheffen
 afhouden
 afkladden
 afschinnen

langar pasir
 tangcap
 taroufourat
 Iour toules
 packey
 Berjallan
 Lavvan
 berlavvan
 carnamouca
 Soetong
 r'jerde
 pahat
 gompā boumij
 boemy
 Onpan:

Berroupa
 Gygit pontos
 bacar habis
 Roboh
 potong
 Toeron
 Assal
 Tieda idy
 Bry koerang
 bava tourong
 touron habava
 berhalla
 dalam narka
 Ambil derriatas
 Bovvat derriatas
 Angat-darijatas
 pongal
 Sappo
 Toeron

afrotten/afhouwen
 aflanghen
 afleeden
 aflypich
 afloopen
 afmeten
 afnieren/oft heyning
 afraspen/afplucken
 afrekenen
 afroepen
 afrollen
 afrucken/afplucken
 affchaven
 affcheeren
 affcheuren
 affcheyden/ van een deyle
 affcheyden/den andere
 affchieten
 affluypen
 af snyden
 afftooten
 af trecken
 afbaren een ribier
 afwerpen van boven af
 afwyven/ afveghen.

A I.

Aljupn.

A L.

Alt alte
 aldaer
 alderbest
 aldercleynste
 alderhande
 alderhoochste
 aldercranckste

pontong: poutus
 berij touron
 pimpin cabava
 Termatty
 larij touron
 beroukor
 berpagar
 berkykier: gintas
 Bekiera poutos
 pangil kabava
 Goelir ke bava
 gintas
 ber ny is
 bergonting
 bertjarick
 bergaby
 bertjeroy
 Passang
 Toutop becontij
 carat poutus
 Toelack de atas
 Hela de atas
 Helier song'ay
 Lonter ke bava
 Sappo.

Bauvvang myra.

Samoan ja: amiat
 sana
 baick facalij
 ket jil facalij
 barang barang ienis
 tingij facalij
 fakit

alderlangste.
 alderleechste
 alderlelickste
 alderleeste
 alderlieffte
 aldermeest
 alderschoonste
 aldersoetste
 alderswackste
 alderswartste
 alderwitste
 aldus
 alhier
 alleen
 alderley
 allenkens
 alliantie
 almachtich God
 allenkens
 alrede met haest
 als nu
 als men: als
 alsoo zijt
 als sulcken
 altemael
 altemet
 al te spade
 altoos
 alle daghe
 allynn
 alwaer.

A M.

Ambacht
 ambachtsman
 amber

iang penjang
 iang rendah
 iang ia hat roupa
 iang commedien
 iang kaffe
 iang lebeh
 iang baick paras
 iang gyla
 iang lembot
 iang itam
 iang poutec
 bagien
 de siny
 sendijrij
 barang ienis
 plahang
 dammey
 alla ioega besar:allah cau yvassa
 plahang
 segra
 facarang
 tella kijta:lamon
 beer bagitou
 bagien
 sammoeja
 barang kala
 lambat amat
 sebagy
 sa hary hary
 tavvas
 de manna

labattan
 orang prou sahan
 amber

Duyts.

amborftich
 ammelaken
 admirael der Zee
 amoureux

A N.

ancker
 anckeren
 angst
 andachtich
 ander
 anders doen
 andersins
 anderhalf
 anderwerf
 antwoort
 antwoorden
 anijs laet

A P.

ape
 appetijt
 apofteunie
 appel oranje
 appel dito inde pekel
 april
 apzoberen

A R.

arbeyden
 arbeyders
 arbeyfter
 arbeyt/ bazinghe
 arch/ loog
 arm
 armoede
 armofyde Laken
 armeyde van fchepen
 artillerie/arent.

Maleys.

fakit dada
 kain ken maccan
 tommagon ofte panglijma
 kaffe ken pe rampoan:

Sau
 berlabo
 rakot
 hing'at
 lain
 memboat laiyn
 lain jenis
 ting'a dua
 lain kaly
 menjaout
 menjaot
 Iarij manis

Kra oft baly
 lapar
 bengha
 lymoem manis
 Ierock
 dulkahidda
 ter tjocuba.

Kard'ja
 oerang oupahan
 parampouvvan oupahan
 berannacan
 tjeredick
 kafsieen: mifkien
 berkafsieen
 fultra-caijn
 calincapan
 bedil: vyalij

afem
asche aschberw

A. V.

Abont
abontmael
abontstonde
abontuer
aberecht

B. A.

Back
backen
baden
backer
baren/ golven der Zee
baert
balantie
bal
balck
bale ofte pack
balleem
barbier
baren kinderen
barmhertich
barnen
bassen van honden
bastaert kindt

B E.

Berk
becken: becoopen
belachen
bedacht
bedancken
bedde
bedstede
bede

Nafas
Abu:vyarna-abu.

Petang
maccan petang
petang hary
ontong
sallah

Doelang
broufa roty
mandy
iouroeu dapor
gelombang laoet oft ombac
d'jangor
naratja
boa, sipack ragga
kayou befar
boncus
oubat
tabib
beranacken
berahmad
toenoen
d'jalac anging
anae goudé.

Paroch
camistan:n'jaija
bertauvva
terhing'at
tryma kasse
mitty tydoor
kitta tydoor
minta somba

bedelaer
 bederffenis
 bedroch
 bedrijf
 bedwinghen
 been van een beest
 beginnen
 beest
 beproeft
 benaumes
 beyden: begecken
 begieten
 begraven beleggen
 bersten beletten
 beneden: belijden
 berch/ beroemen
 bereyden berispen
 berouwen
 beschaemt
 beschermen van God
 beschuldighen
 behyden/ beneffens
 besem
 besloten
 besuydinghe
 besocht
 bespieden bespieder
 bespotten
 bespringen
 bestant oft peys
 beste
 bestelt
 bestozmen
 besweet
 beswaert

oerang fakir
 beénassahan
 semóehan
 bo'at moe
 gaga-ij
 toelang
 moelaken
 benatang
 tiouba
 pissang
 nanty:lata
 sijram
 tannam bercapong:glang
 sega: faber
 debava: mengacoe
 boukit, oft goenong: tjupe
 moesteyt: tega
 fasal
 malocu
 memerenta allah
 berdavva
 zyfi
 penjapo
 tertoeoep
 berfoenot
 souda tjouba
 menjalo-ij:solo
 bégourou
 berlompat
 dammey
 iang baick
 iang scuda
 meng'amock
 berbepeloh
 sougoel

bel wyinnen
 betalen
 bet oft meer
 beter
 beteren
 betrouwen
 betoberen
 bevel des Coninc
 bevelen
 beben
 bevonden
 bevrucht van kindt
 bewapenen
 bewaren
 bewyfen
 bewoont
 beytel

B I.

By nae
 bidden/ ghebeden
 bieden/ om te coopen
 bije
 biekozf
 by/ naeby
 by blyven
 by brenghen
 by doen/ oft toe doen
 byle
 byfitten
 byflapen
 byftaen
 byten
 biechten
 binden
 binnen

rabach panglavvan
 membayar
 lagy
 baick
 membaijckij
 pertjaja
 berbijfoubijfou
 sabda rad'ja
 soe roch
 gomiter
 berdapat
 bonting, oft hamil
 pakey zyrich
 terrohken
 betoenjock
 beroema
 pahat.

Ampir
 fombayang
 tavvar
 madoeu
 pong madoeu
 ampir
 tingal ampir
 mampirca
 bobo lagy
 capack
 doudock ampir
 tydoor samma
 tompo
 ghygie
 robat
 ekat
 dalam

B

Biffchuyt

Bitter

B L.

Blat van een boom

Blaesbalck

Blase

blasen

blat

blase

blaen

blerck van aensichte

bleetent schaep

blycken

blyde

blyven

blindt

bliren

bloede

bloedtganck

bloedtlaten

bloepen der boonen

bloeme

bluffchen t'vuyt.

B O.

Bock

Bode

Bodem van pets

Boeck

Boete gheven

Boef

Boer

Boezinne

Boepen

Booge

Bolwerck

roty

pa'idr.

Davvon kayou

embos

arijarij

tyoep

davvon

ary ary

biero,

poutjat mouka

foara domba

pouteken kain

souka

tingal

bouta matta

kylat

darah

t'jerit

bovvang darah

berbong a

bong a

padam.

Cambing

boupeffien

pentat

fourat, kytap

baijer denda

haramijsada

oerang doufon

perampouvyvan doufon

pafong

pana

kouta

Boomen
 Boomgaert
 Boonen
 Booren
 Boot oft schuyp
 Bootsgesel
 Bonytie een vis:bont
 Boos oft quaedt
 bouras om te soudeere
 bozdeel
 bozduerwerck
 bozgher
 bozghen
 bozgheworden
 boznput
 bozst
 bozsten der vrouwen
 bosch
 bos/ oft bondt hont
 boter
 boven
 boren.

B R.

Bzaelet
 Bzaden
 Bzaetspit
 bzandt
 bzandewijn
 bzaken
 bzect
 bzeecken
 bzief
 bzil
 bzenghen:broeden
 broeder: broepen heet

pehon kayocu
 tanaman
 katjang
 gordy
 saupan
 abaprau
 amboeu āboeu: balat
 nakal
 pijjer
 roema bermoucka
 berfond'jij
 orang bendar
 beroutang
 encouvvy orang
 talagga ofte piijgij
 dada
 sou sou parāpou vvan
 outan
 barkas kayou
 minjack sapy
 deatas
 seruvval.

Olang
 berpangang
 pangang
 toe noeu
 arack apy
 mouta
 lyber
 pattah
 soerat kierim'an
 tjieremin matta
 antar meng'eram
 soudaralaky:melutjor

Duyts.

broot
broos
brugge
bruydegom
bruyloft
bruyt.

B V.

Buerman
buffel
bupck
bupckloop
bunzel
bungghen
buyten
buisse crypt
buisse gheschut

C A.

Cabel touw
rael
raf
rakelen van hoenders
calander
calck
calfaten
calf
canelot
cam
camper
candelaer
canne oft krupck
caneel
canifas
canonick
cant
cantich

Maleys.

roty
morah pata
jambatan
oerang mampley
d'Iamocavvin
ytam

amafaija
Karbouvy
porut
tjie rit
pondij
bererotcan
delouvar
oubar bedil
moriarn

Taly fauch
palang
fecam
koko ayam
bobock
capor
pacal capal
annack lemboe
souf
sifir
kafocer barus
kaky dy'en
kendy mynon
kayou man is
kajin layar
pongrou famij
fagy
berfagy

capelle
 rapiteyn
 capoen
 carbonckel
 raf iack
 rafe
 rafteel
 rafstuden
 rattoen
 ratte
 ratnif

camwe van voghel

tauwoerde

C H.

Chirugijn
 chzistenen

C I.

Cijfferen
 cinckroer
 circkel
 citer
 citroen
 cibet

C L.

Cl aer licht
 cl anck
 cl apper
 cleeden
 cleedt
 cleermaker
 claeter goudt
 clerck
 cleven
 cleyrn
 cleyrnmoedich
 clobe

moskit ketjil
 nachgoda
 aijam cambijrij
 permatta
 baioueu
 panir
 kouta
 hoccum
 kapas
 koetjing
 hamba orang
 pong tijtjin
 tijmon mandijkeij

Tabib
 nassarany

Kekiera ancka
 bedil ketjil
 beker
 ketjapy
 lymoen besat
 djibat

Trang
 boenjy
 bouberan
 packey
 kam
 durd jij
 frada
 moerit
 lekat
 Ketjil
 Ketjil haty
 bla dua

Duyts.

Maleys.

Climmen
 clincken/lipen
 clippe
 clocke
 cloet
 cloot
 clootgens der mannen
 cloppen.

C N.

Cnoopen

C O.

Cock
 token
 roe
 cokes
 coedreck
 roe vlieghe
 coeck van rijs
 coeckbaker
 coel
 coelen
 roen/stout
 coetse
 coffer
 colder van leer
 couleur
 rom/een schotel diep
 comeet/sterre
 romen
 romijn
 compareren
 compas
 complectie
 concilie
 romcommer

naick
 hela ginta
 batou karang
 ginta
 galla
 boa boelat
 boapeler
 pockol.

Berkantjing.

Pendapor
 memasack
 lemboe
 nyoer, oft kalambir
 ta'y lemboe
 lalat lemboe
 apam
 orang broufa apam
 soe joeck
 ber soe joeck
 brany
 kitta
 pitty
 bajou kolit
 vvarna
 ping'an oft doetang
 bintang berasap
 datang
 plandock
 datan apad
 podoman
 fa'el
 berempon mefakat
 tymonbatang

Crabbe
Crabben metnagelen
Cracht
Crackeel
Craem/winckel
Crauwen
Craepen der haen
Creupel
Crijch
crijghsman
Cryghen
Crijten:
crokedil
crom

C V.

Cul schamelheyt
Cussen/soenen
Cutte
Cupl
Cupsch

D A.

Dach worden
daghen
daghetijer
dack
daer
daerom
dalen/ballen
dadels
dan
damast
dancken
d'ander
danffen
dapper

Katam
garou
quat
bakeley
Kedeij
garoeu
kokoayam
timpang
mousoh
pong'gavva
bermousoh
betrea:
baija
erat.

Sy'avvat, bouto
t'sium
poky
kulam
tjoutjy

Saijd'jer
hary
fa hary hary
Atap
fana
carna ytoeu
rebah
gorma
tarcalle
telloukij
terrijma casse
lain
narry
fang'at

darm

dat

daberen

dauwen

DE,

Decken/ toe decken

deelen

delven

dencken

deecken

derthien

dertich

derwaerts

dese

desolaet

deuchtlaem man

deboot mensch

deysen

DI.

Diamant steen

dicht boeghen

dichte by

dick

die vant been

dief

dien

dien aer

dienst/ inde dienst

diep

dier coop

dierghelijck

differentie

disputeren

dit

distel

taly porut

ytoe

bergrack

unbon.

Toetop

berbagy

mengallij

fikir

selimbot

tygablas

ryga poelo

cafana

yny

béenassa

ourang berhormat

orang sombayang

berondor,

Intan

rapat

Ampir

tebal

paha

orang mantiory

ytoen

sakay

dalam karyja

dalam

mahal

sammanja

lain farack

berdavva

yny

batjy

Dobbelsteen
Dobbelen/ spelen
dobbelmaken
dochter
doctoor
doen
dolen
doeck
doncker
doncker weder
donder
dooden
doof
doorn
door/ yet dat door is
doorade/ een visch
doodt
dozp
dozst

DR.

draet
draepen/ oft winden
draepen/ stoel draepen
draghen
dreck/ oft onreyn
dreyghen
drie
dryncken
dzinghen
droef
droncken
drooch
drooghen doeck
droomen
druypen

boa paree
 maijn paree
 berlapis
 annack perampou'an
 tabib
 boat
 seffat
 kain
 glap
 berglap
 goroh pitir
 boenoch
 toely
 doery
 tourus
 abbenoes
 matty
 tana
 aus

Taly benang
 poufing
 larick
 berpicol
 najs
 bermara
 tyga
 mynom
 roelack
 t'finta
 mabock
 kring
 sapo tang'an
 minpy
 tijtec

druyben

D V.

Duecht

dueren

duere van een hups

dul

dun

druycken onder water

druym

druysent

druyfter

druybe

druyvel.

D W.

Dwaes

E B.

Ebbenhout

eclips der manen

E D.

Edel

edick.

E E.

Eedt

een

eens

eendzachticheydt

eende

eenentwintich

eenichstins

eenich dinck

eer

eeren

eergierich man

eergistern

eerst

eenwisch

angoer

boedijman

lambattano

pintoeu

gyla bingis

nypis

jilam dalam ayer

indong tang'an

feryboeu

calam

merepaty

setaen oft jin ijbliis

Ghyla

cayoeu arang

garhana boulan

asil raijdja

tjouka

Bersompa sompa

latoe

sakaly

se samma samma

itrick oft bebeck

dua poelofa

barang begimanna

barang appa

hormat

bri hormat

oerang maloer

kalmarin doelon

dahoeloeu

kakal

EF.
 Effen
 ey
 eylandt
 elck man
 elders
 elephant
 elf
 elle meten/ meten
 ellenboghe

EM.

EN.
 Emeraude

EN.
 Enckel
 enclauwe
 ent
 enghete
 enghel

ER.

ER.
 Erfghenaem
 erbarmen
 erben
 erghens
 ergher
 erweten
 esel

ET.

ET.
 Eten
 noenumael
 aboutmael
 etter uyt de wonden

EX.

EY.

EY.
 Ey
 eyerdop
 eyeren legghen

Ratta
 teloer
 poelouvv
 fe'orang orang
 tompat lain
 gajid'ja
 sablas
 gasa
 sinkoeru.

Permatta yjou

Selapis
 matta kaky
 oud'jong
 pitfick
 mella-ykat

Poufaka
 sayang
 berpoufaka
 barang tempat
 ia hat-lebe
 boakatjang
 calledey.

Maccan
 maccan ting'ary
 maccan perang
 nannah.

Te loer
 kolit te loer
 berte loer

eyghen
eynden
eylandt
eyndevoghel
eyfchen

FA.

Factoor
fantaseeren
feeste/feestdach
fenijn.

FL.

Figueren
fijn

FL.

flau
flesche
flitse
flus/over een weynich
fluyte/handt piip
fluyne
fluweel

FO.

Fock
folp
fonderen
fonteyn
forme om in te gieten/
fortresse.

FR.

Fraey
fronsen
fruyt

FV.

Fundament
fuste

GA.

diery poenja
foudahan
poelouvv
boerong ytick
minta.

Kabitmal
bertjinta
harij raija
bijfa.

Roupa, barang
Alus.

Leteeh
kat'sa
anack pana
fahat lagy
banfi
belagaem
veludro

Layar aluan
bong'a palla
moela broufa
matta ayer
kalboet
kouta

Mad'jelis
ber lijpat
bo'a kayoer.

Batou moela
fusta

Gaen
 gaet
 gaer makē/koken rijt
 gardenier
 galepe
 gans
 gapen
 garen te naepen
 garnæet appel
 garrenaet.

GE.

Gheacht
 ghebaert van kinde
 ghebannen
 ghebeden
 ghebeten
 ghebetert
 ghebueren
 ghebidden
 ghebijt
 ghelooven
 gereetschap om wercken

GI.

Gierich
 gieten
 ginber
 gisteren.

GL.

Glas
 gloepen.

GN.

gnozren

GO.

God
 godloos man
 goedertieren

djalan
 pegy
 tannack nasi
 ourang tanaman
 gorab
 boerong anfa
 beganga
 benang'ken d'jajit
 bodelyma
 oedang.

Cassche
 berannack
 bertoelack
 terfomba
 berghygit
 sombo
 iady
 passan men'jouroh
 begygit
 heakin
 pangavvey.

Kekjr
 tuang
 alia
 kalmaria.

Katja: t'siaja
 mierachken

korkor.

Alla
 oerang berbistou
 baijckboedij

goedt
gom
gorde
gorzen
gordyne
gorghelen
gout
goutsmit

GR.

Gzacht of floot
graf
gram
graedt van visch
gras
grypen
groen
groeten
groepen
grof
groot
grootmoedich
grootvader
grootmoeder
grouwel

GV.

Ginnen
guyt
ghy

HA.

haen
haer
haesten
haet
halen
half
hals/ ofte neck

baick
getch kayoou
ijcat pingang
berijcat pingang
ka'in tydorán
cocommor
mas
pande mas.

Paya
zerat
goufar
doery ekan
rompot
tangcap
ij'd'jou
berfalam
tombo
besar combong
besar
besar haty
nyny laky
nyny parampouan
haramij

Kassche
nakal boedij
dijrij:angkou.

Ayam jentan
ramboet
berbangat
bint-sij
pijgij ambil
ting'ah
ting ko

hamer
handt
handtboghe
handelen
handtschijf
hane-ghekray
hanghen
hardt
hardtneckich
harnas
hars/ arpens
haven der zee

HE,

hebben
heden
heel
heel ghesondt maken
heere
heet
heffen
helpen van Godt
helpen wercken
helle
heten ober twier
heet weder
hemel
henne
hemde
herberghe
hert int bosch
herte
herwaerts
hueren
hendens
heplich

pomocol
tang'an
pana
bevinjaga
soerat oetang
koko ayam
gantong
cras
regar haty
zyreh
damar batou
tellock.

Adda
harij ijni
sammoenja
sammoenja sombo
tu'an, entje quihay
hang'at
ankat
toelong pada Alla
t ompo
narka
ang'at atas apy
panas hary
furga
ayam betijna
bayoe dalam
toema pinda
roufa
d'jantong
de siny
sivva
cafir
moumin:cofsij:uleadoes

heymelick
hep/een visch
HI..

Viele
hier
hy
hincken
hinde
hindernisse
hitte

HO,

Hoe
hoeck
hoeck der Zee
hoede/bewaren
hoere
hoereerder
hoesten
hoet
hof
hol
hondert
hongher
honich
hondt
hooch
hoochmoet
hoofc
hoozen
horn
hopen
hopman
houbaer
houden/bijl
houmes

herbijfick
ij-jou

Toumit
finy
dya
tjapick
roufa betijna
soukar
panas

begy manna
oud'jong
oejong laoet
meliar
fondel
oerang berfondel
batock
doedong
empus
gerong'an
saratos
lapar
ayar madoc
anijn
tingy
hary befar
capalla
bedeng'ar
tandock
tassa haty
pongolo lyma
dapat gavvin
tetta
podam

Duyts.

hout op/ghenoech
houtcool

HV.

Hulpe
hupden
huplen/oft schreyen
hups
hupsghesin
hupsrou
hupsman/oft boer
hupt
mijn hupsrou
hups heer.

IA.

Jae
jacht/oft sloup
jaer
jagher
jaummer.

IC.

Jck
nder dach
nderman
pser
pserbercken
pdel
pemandt
pet
pimmer/oft emmer.

IN.

In
ingaen
inckt
inghelwande
Indien
inwendich.

Maleys.

pada
Arang.

Orang tompo
hary iny
nang'is
roema
ourang de rouma
perampouvan de roema
orang doesou
colijt
istry amba
tuan de roema

Ija
banting
tavvon
mannaboeron
fayang.

Beta, amba, ako
hary sabagij harij
se orang orang
besi
landack
soch
barang siappa
barang barang
timba

Dalam
masock
dauvvat
ysi pror
lickelou
dedalam.

Duyts.
10.

Zocken
joode
jofbroen
jonghelinck
jonghen
jonek

IV.

Jupst
juwelier
jurifdictie.

K.A.

kabel
kam
kameel
kaecken
karre
kawoerde.

KE.

keel
keeren/wenden
keerfle
kennen
kerck
kemmen
kerckhof
kercker
kerbe oft tepcken
kermen
kersten
ketel
keten
keucken
keuren/kiefen
kepser

KI.

Maleys.

bergoeron
iahoedy
parampouankaya
oeranh moeda
boudack
mouda

Hac
outos perimatta
dalam negri

Taly souh
sifir
onta
pypi
pedaty
medekey

Leheer
ballick
dien. oft damar
kanal
moskie
besifir
tempat zerat
pasong'an
taka
ternang'is
orang serany
pryot tambagga
rantee
dapor
pilleh
siltacn chejalam

Duyts.

Maleys.

Kiefen/verkiefen

Kijken

Kyben

Kinckhoozen

Kindt

kinne

kiste

kietelen

KL.

Klachte

Klemmen

KN.

Knaberen

Knecht

Kneden

Knevels

Knevelaer

Knie

Knielen

knip

knoop

knoopen

KO.

kout

kousen

KR.

Kreng of doodt beest

kristal

kuyt van vis

kuyt aent beest

LA.

Lachen

ladinghe

lader

lzek

laec

berpillih

menentang

backeley

kalemboy laoet

annack

dhagou

pety

gely

Mendavva

tersepit

Mammah

fakey

ramas

mischey

oerang merbot

loutut

douduck be lontu

plituck

boarou

berkantjing baijd'jo.

Soujock ding'in

mosa.

Banckey

batou palemban

teloer ekan

betis kaky.

Tertabba, tertavva

iffienja moattan

tanga

Malouvy ambalou

lambat

laken
 lampe
 lam/ een schaep
 lam/ paraliſtiſch
 lancie
 lanck
 landt
 langwerpich
 lappen
 laſtich
 laſteren
 laten bloedt
 lau
 LE.
 Lecken
 lecker
 leedich/ luy
 leer
 leden
 leelijck
 leenen
 leeren
 leet
 leven
 legghen/ ruſten
 lendenen
 lepel
 leſen
 leſſchen/ bluiſſchen
 letten
 letter/ abc
 lever
 leughen
 leyden
 leveren

fackalat
 plyta
 annack domba
 ſjapit
 limbing, oft tomback
 peanjang
 negry
 boujoer
 tampal kain
 barat amat
 menjompa
 bedarrah
 ang at ſekit.
 Tieris
 d'joa
 malas
 koehr
 fidy fidy
 elock
 pinjam
 berayjer
 nyjſſal
 ydoep
 miring, baring
 ping ang
 foede
 batja
 padam
 berſia
 ourof: a. b. c.
 haty
 docſta
 pimpin
 henterka rang'an

leeuw		singa	
LI.			
Lichaem		badan	
licht		trang	
licht int ghetwichte		ring an	
lichten		trangken	
lidt		sidy	
lidt teecken		tanda loucka	
liedt		morey	
lief		kassche	
liefde		kekassche orang	
lieghen		berdoesta	
legghen/rusten		goering	
lyden/veel lyden		tehan	
linnen		ka'in	
limoen		limoen kapas	
lippen		bybit	
lispen		kata beteloer	
list/listich.		mosselhatty	
LO.			
Locht		Lang'it	
locken		roah	
loghen		doesta	
loghenaer		oerang doesta	
longhe		paroeu paroeu	
lonte		somboc bedil	
loock		bavvang poutec	
loof/oft moe wesen		lella	
loon gheven		bry oupa	
loonen		oupahan	
loopen		lary	
loop/oft buykloop		tjicrit	
loot		ryma ytam	
los		lepas	
loven in rovinghe		metayvat	

Lubben capoenen
ghelubt man/ capoen
huyden de clock
lust
lustich/ fraep
huy
huyde tbecken slaen
huyt
huysteren
luttel

MA.

Nacht
macis
maecht
maechdom
maechschap oft afcomst
maeltijdt
maen
maenschijn
maent
maenstont der vrouwen
maghet
maecken
mal
malcanderen
malen coozen
mam/ borst der vrouwen
man
manck
mandaet vanden Coning
mande/ kozf
manen schule
manghelen
maniere

bercambirij
oerang sida sida
hela ginta
segar
mad ielis: paras
malas
pocol gong
koeroeu
bedeng'ar
fedekit

quat
bonga' palla
annack dara
dara
afal
d'jamouhan
boelan
boelan trang
boelan
hil parampouan
koeros
berboat
gyla
famma famma
pypis gandom
fousou param pouan
la ky laky
timbang
sabda rayja
bacol
minta outang
toukar
esteadat

Duyts.

Maleys.

marcht uyt een been
mast vant schip
mate mede te meten
matte
matras/ bultfack

ME.

mede gaen
medecijn meester
meer
meest
meester
melck
melcken
meel
meesteren
menghen
menichmael
mensch
merck
mercken
merrye
mes
metser
merckt
metael
meten met een el
meten met een mate
mepmedich man
mepnen

MI.

Micken
middach
midden
middelen/ deyle.
mijden

outack toelang
tejang capal
gas
tykar
mittey.

D'jalan gantec
tabib oubat
lagy
iang lebeh
goeroeu,
ayer sou sou
teree soufou
tepong
beraubat
tjampor
banja kaly
manusia
tjap, oft tanda
bertanda
couda betijna
pissou
outos gedong
passara
tambagga
beroukor
berfoukat
oerang doesta
songo.

Bijdjera
ringa hary
de ting'ah ofte antara
bagyken
lalouvvij

milte
 minderen
 min
 minnen
 mirakel
 mis bypelt
 mis daedt
 mis dader
 mismaken
 mis/ oft niet gheraect
 mis val.
 mist.

MO.

Modder
 moede
 moeder
 moedichman
 moetwillichman
 moepe
 moeyten
 mogheleijk
 moghen
 monsteren
 mondt
 mooz
 moorden
 moordenaer
 mozghenstondt
 mozghen
 mortier
 mostaert
 motte
 mozwe
 moutwe
 mop.

MY.

limpa ian tong
 berkoerang
 koerang
 berkassche
 heracn
 fallah
 doofa
 oerang doofa
 d'jahat roupa
 tieda kena
 tieda iady
 cabot.

Lompor
 lella
 yboeu, in dong, ma
 oran g souka
 oerang nakal
 mama perampouan
 sufahan
 bardapat
 dapat
 berhimpon
 moelut
 orange selam habes
 menboenoech
 orang morka
 dini hari
 issock
 losong
 sassavi
 oelat kain
 lombor
 tang'an bajou
 baick roupa

Duyts .

Maleys.

muet
 mugghe
 murmureren
 muskehaet
 mups
 mups van een hande
 muptmaker
 M Y.
 Mu
 nyle.
 NA.
 Nacht
 naecomen
 naeste
 naeckt
 naelde
 napyen
 naghel/spiicker
 naghel van bingeren
 naghel/cruydenaghel
 naecken
 naghel bladen
 naemaels
 name
 natmaken
 natic
 nabel
 nau.
 NE.
 Necht
 neder
 nebe/susterling
 neen
 neerstich
 neghen
 neffens

pagar batou
 d'jamoeck
 uruhara
 castoery
 rykos
 tapack tang'an
 oerang tjaboely.
 Beta, amba
 sejam ialan.
 Malam
 commedien datan
 iang ampir
 talang jang
 iarom
 d'jaijt
 pacou
 koukou
 t'finkeij
 mampirken
 commedien
 ber namma
 bassaken
 ienis oerang
 tanda prot
 sompit
 Tingko
 de bava
 t'jout'jo
 tieda
 rad'jim
 sembilan
 fsi

neghentich
 nemmermer
 nerghens
 nest van een voghel
 net
 nete
 neuse

NI.

Nichte/susterling
 niemant
 niet waer
 nieuw
 nieu tydinghen
 nijt/nydich
 nijghen
 nyppen

NO.

Noch
 nochtans
 noemen
 nooden
 noorden
 noote-muscaet
 noyt

NV.

Nu
 nuchteren
 nut

OC.

Och
 ochermen

OE.

Oester
 oeber der Zee

OF.

Offeren

sembilan poelo
 sakaly tieda
 fatoe tempat tieda
 farang bourong
 ntouboel
 teloer koetou
 ydong

Tjout'jo parampuan
 tieda si apa
 boukan
 barou
 gabar barou
 ferena
 boat somba
 coubit.

Makin
 vvellakin
 namma
 roo'ah
 ourara
 boa palla
 sakaly tieda

Sakaran
 belom maccan
 menfa'at

Eyjo
 eyjo tuan

Tijram
 repijlaet

Sombahan

officie	Tempelan	jabbattan	jabbattan
oft.	lakay	attou	attou
OL.	gong	Minjack	Minjack
Olve	bedabod	gaijd'ja	gaijd'ja
oliphant.	koer	carnaytoeu	carnaytoeu
OM.	gong	belincker	belincker
Om dief wille	gong	baian'ja	baian'ja
omcingelt	gong	debava	debava
ON.	gong	nad'jes	nad'jes
Oncoft	gong	fakein'ja:raiadt	fakein'ja:raiadt
onder	gong	berayjar	berayjar
oncupfch	gong	barou fapoele hary	barou fapoele hary
onderfaten	gong	orey ytoe	orey ytoe
onderwpen	gong	tangal pacou	tangal pacou
onlaner thien daghen	gong	tangal kam	tangal kam
ondoet dat	gong	iang de bava	iang de bava
ontnaghelen	gong	tieda betoel	tieda betoel
on teleden	gong	decat	decat
onderfte	gong	trima	trima
onrecht	gong	tijda rata	tijda rata
ontrent	gong	tieda famma	tieda famma
ontfanghen	gong	fogoel haty	fogoel haty
oneffen	gong	fakit	fakit
ongheliick	gong	tieda mau	tieda mau
ongheneucht	gong	tijada mendirit	tijada mendirit
onghesondt	gong	toffaen.	toffaen.
onwillich	gong	D'jouga	D'jouga
onverdraechlijck:	gong	matta	matta
onweder.	gong	byjymatta	byjymatta
OO.	gong	mamma	mamma
Soek	gong	kayemat	kayemat
soeghe	gong	te ling'a	te ling'a
sochappel	gong		
soom	gong		
soordeel des Heeren	gong		
sooze	gong		

oorzuffen
oerlof
oerloghen
oerlaeck
oerfpronck
oerft.

O.P.

Op
opdoen
open
openclijck
openhertich
opganck der sonnen
opghen/verlozen
opgaen
opperfte/overfte
oprecht
opryfen
oplegghe
oplicht
opftaen
oproer
opvoeden
opwaerdt.

OR.

Orangieappel
oordeel

OS.

Os
oftebleefch/oetmoedich

OV.

Oven
oudt
over/teghen over
overal
overblyven

bantal
mokoon
prang
doufa
Affal phon
tymoor.

Atas
boek
terboek
ma'adabar
betoel haty
matta hary najck
allahken
naick
pong'ouloe ourang
benar
banckit
batja
lyat matta
banckit
oerouhara
pear
naick atas

Lymon manis
hary kayemat.

Lemboe cambijrij
daging lemboe: berfed joet

Dapor rotij
tua
fabrang
dunnya sagal
carij

oberynde
 overgaen
 overgeven up te mont
 overhept
 overgieten
 overhoest
 overlanck
 overleden
 overloo/een water
 overlooft
 overluyt
 overmozghen
 overschypben
 overspel
 overspeelder
 overtreden ghebodt
 overcupghen
 overbloedich
 overwinnen overballe

O X.

Orel/orelen.

P A.

Patiencie
 pack/ofte bael
 packer
 padt
 pael/ofte stut
 paer
 paert
 paerten/deelen
 palleys des Conincx
 palm van een handt
 pampier
 panne
 pantoffel

bedijrij
 lepas
 mouta
 orang besar
 bertouang'ij
 panglijma
 plahan
 maty maur
 aijer passang
 banja harg a
 terbouu'ij
 calmarin doulou
 berkirim sourat
 bermoecka
 orang bermoecka
 bedoufa
 berfaxzy
 maamour
 de allahken mengrompa

Kethec

Appa daya
 bonckos,oft baka
 orang oupahan
 ialan
 tongcat
 separangoan
 couda.
 herbagy
 asstana rayja
 tapa rang'an
 kartas
 belang'a
 t'sierpu

pant
 pap
 papagayn
 paradijsvoghel
 parel
 parlemoer / schilp
 pas
 paspoort
 patroon na te wercke
 pattattes / een wortel
 peys maken
 passen
 passer
 passeren
 pabelioen
 pauwe

P E.

Peck
 peerle
 pene / boete
 penne / schryfpenne
 Pensen
 Peper
 Perfeckt
 Persoon
 Versen
 Pepsen
 Pele van een boghe

P I.

Pijck
 Pijl
 Pijlkoker
 Pijn
 Pijnighen
 Plaer
 Ploot

kram
 t sin
 noery
 borong dyvvata
 muttiara
 ijboe mutiara
 hat
 foerat terlepas
 atjocu
 ubij
 berdammey oft mafacat
 beroucor
 matta ytick
 laloeuken
 payong
 boerong merack

Gegalla gala
 muttiara
 denda
 calam
 porot
 lada
 majelis
 orang manusea
 pra
 fykir
 taly pana

tomback
 anack pana
 barkas pana
 bersakitan
 bersickfa
 tonckat tiang
 malin kapal

piffen.

P L.

Plaetfe

Plaghen

Blancken

Planeet sien

Planten

Plac

Platteel

Playfant

Plegghen

Bloegghen

Bloech

Plomp

Plucken

Pluyne van voghel.

P O.

Pocken/kinder pockē

Pongiaert

Poeyer/bufpoeder

Pols bande handt

Pompe

Pompen

Pondt

Poozte

Pooztier

Porceleyn

Pot

pot om water

porbacker

P R.

Practiseren

praten

prediken

predikant

presenteren

kint' fing

Tompat

ontong iahat

papan

kelyh tros matta

tanam

ratta, oft tappa

ping'an-tijma

tempat baick

beassa

mengala

gala

tompol

gintas

boeloeu boerong

Poeroeuware

kris

oubat bedil

boapetick petick

bomba

hela bomba

kati

pintou

pongolo pintou

mancko

priet

tapaijen

coufavvan

Bermoefelhaty

berkatta katta

ravvaijat

pandyta

bryken

present
 prijs
 pypfen
 prince
 principael
 pynthen
 proeben
 profijt
 profiteren
 probande
 probantmeester
 probooft.

P V.

Puer
 put/waterput
 punten/oft scherp
 putten water.

Q V.

Quade
 quaedt/wzeet
 quaedthert/stuers
 quale
 quellen
 questie
 quetsen
 quetsuere
 quicksilver
 quijtschelden

R A.

Rabbaut
 raden:raetlaeghen
 radijs
 radt
 raacken
 ram

sombahan
 berharga
 pond'jie
 sultaen
 iang besar
 bertjap
 tassaken
 labba
 berlabba
 bakal
 pongolo bonarey
 kayou myra

Samatta iuyva
 talagga
 oejong matta
 timbang ayer

lahat
 nakal
 bingis
 penjakit
 berdiffenda
 mis kil
 berloucka
 lijang
 raffaa
 halelcan

Haramy
 mesaurat berbitiara
 fajor
 goelong
 kana
 domba lakij

rancke/oft tackt		tjabang
rantsoen van eten		tabah macan
rantsoen/ geldt geven		teboflan
rapen/opnemen		pong'ot
rappich/ schurft		koudis
rappier		pedang
rasch		lecas, figra, bang'at
rasen		ing'er bang'er
rach		laba laba
rau		menta
	RE.	
Recht		betoel
rechten		betoelken
rechtdoen/ Justicie		hocckom
rechtveerdich		adil
rechtsghelerde		fackeeh
rechtervoet		kaky kanan
recken		penjangken
redelick		sedang
re oft hinde		betijna
regael		ratjuyn
reghen		oud'jan
reghenen		beroud'jan
reghenbooch		benang rayja
regeeren		meng'hockom
regeerder		pang lima
register		taffetar
rekenen		kekiera kiera
renoster		badack
reuck		bouvvn'ja
rebier		song'ey
repcken		ond'jock
repnighen		bertioejy
repfen		pegy negry lain

Duyts.

Maleys.

Ribbe
 ridder
 riem om te roepen
 riem om me te schepē
 riem omt lijf
 rif of zandt
 rijck
 riet groot en dick
 riet cleyn en dun
 ryden te peert
 ryghen
 rys onghelstooten
 rys ghestooten
 rys ghesoden
 ryp
 rypen
 rinck.

RO.

Robijnsteen
 rock
 roeden mede te meten
 roer te schieten
 roer van een schip
 roeren/omroerē de pot
 roeren/ oft verroeren
 roepen pemant
 roelt van pfer
 roepen
 rogghe
 rolle
 rollen
 ront
 rontsom
 ronnen dat vet is

Rouflock
 oele balan besat
 dayong
 pangayong
 ikat pingang
 pafsir carang
 kaya
 boulo
 raboo
 bercouda
 ekat ekat
 padec
 bras
 nasi
 massack
 pang'on
 tyytjin

Permatta mejra
 bajou
 kajou oucor
 bedil espingarde
 commoedy capal
 arou prio
 begra
 rovva' oft pangil
 karattan besi
 bedayong
 gandom
 goeloug
 goelir
 boelat
 berkouliling
 bekal

roocken
 roock
 root
 room/oft stremlis
 roosen van eglentier
 roos water
 roosten
 rotten
 roet
 rooben
 rooberpe
 ros
 roshnen
 rot/mups
 roudzaghen.
 RV.
 Ruet/oft sneer
 rugghe
 rusten
 rustich
 rustingh tot kriech
 ruydich/schozft
 ruym
 ruppen
 rupter.
 RY.
 SA.
 Sabel
 sacht
 sack
 sadel van een peerde
 saedt
 sapan
 saffraen
 saghe
 saghen het hout

berafap
 assap
 myra
 dadec
 bong'a mavvet
 ayer mavver
 toenocu
 boerock
 arang para
 rampas
 rampassan
 myra rowpa
 sebiep
 tykos
 dalam fagoel
 Lemack
 belaccan
 branty
 fouka haty
 zyreh
 koudis
 luyvas
 berluyvas
 bercouda
 Pedang
 lembor
 karong
 plana kouda
 bid'gi
 tanam
 koenjit
 gargad'jij
 bergigajy

sagher	orang girgajy
salf	oubat
salven	beroubat
salich	ulcadoes:mounim
salpeter	t'sindavva
salveren	toelongken
samen	famma
sammelen	berompon
sangher	oerang bydoon
sant	pafsir
sadt/oft verfadicht	kinjang
satijn	attelas
saufe	quah
sapfoen.	moufim
S C.	Moroughy
Schade/verlies	fayang
schadelijck	bayang bayang.
schaduwe	t'fiator
schaeckspel	nyjis
schaef	naratja
schale/balancie	maloeuken
schamen	maloevveu
schaemte	domba
schaep	combala domba
schaepherder	sackelat miera
schaerlaken	coerang
schaers	bobo nafi
schaffen	kasfieen arta
schamel van goede	tempa maloeu
schamelheyt van beyden	tjeredick
schalck	kouta
schantse	gonting
schaer	arta bindaharaan
schat/goede	oupetij
schatten	

Schaben
 Schaefser
 Scheede van een rapier
 Scheedemaker
 Scheef
 Scheel sien
 Scheel ofte derksel
 Scheeren
 Scheermes
 Scheet.
 Schelden
 Schelkeren
 Schelle
 Schelm
 Schermieje
 Schelpe
 Scheuckel van een beë
 Schencken wijn
 Schenden
 gheschent
 Scheppen water
 Schepper/God
 Schermen
 Schermer
 Schermutsen
 Scherp
 Scherpen
 Schueren
 Schenden ghevecht
 Schicht
 Schicken
 Schier
 Schieten
 Schmen
 Schyten/kacken

bernyjis
 pahadt nyjis
 sarong pedang
 panjarong
 bijlo
 pir jickmata
 talap oft touroep
 bergonting
 pissou penjoukor
 contut
 memakij
 patjah
 colit
 harammy
 feronay
 colit carang
 toelang kaky
 bobo atack
 beenassaken
 beenassa
 t'jedoo:caut
 Alla
 tankis
 outos bertankis
 berlavvan
 taijd'jam
 bertaijd'jam
 gooso
 poblah
 panna
 bri akal
 ampir
 passang
 redop
 berah

schybe	gustur	yris
schyldereren	gustur	berlukis
schylder	gustur	orang berlukis
schyilt		pryseij
schyllen eenige vruchte		coupas bokayou
schyltknecht		fakey iabat presi
schyltwachte		kavval d'jaga
schyltpadde		coeraroera
schimmelen		berbapo
schim of schaduw		bajang baijang
schip		cappal
schipper		nachgoda
schoen		kous
schoenmaker		pande caus
schole		benderfah
schoolmeester		fida oft goerou
schoon		bijfcej
schoonheyt		baick paras
schorft		coudis
schotel		pingan
schouwer		bahouvv
schrabber		kykis
schranne		tanda louka
schrapen		berkykis
schreanwen		betrea
schrebe		baris
schrepen		naug'is
schycken		teked'jout
schyft		sourat
schyden		kaukang
schyjnwercker		pande pitij
schyben		men'jaurat
schyfinckt		davvat
schzoomen		bertakot
schudden		goyong goyong

Schuldt		outang	
Schuldich		beroutang	
Schuldenaer		oerang beroutang	
Schuppe/ oft Spa		galij	
Schutten		sanga	
Schuylen		boenjy	
Schuyen		bucee	
Schuyemen		berbucee	
Schuyte		praeu	
Schuytboerder		orang bepraeu	
Schuyben.		soerong	
S E.			
Secreetspreken		Katta berbifick	
secretaris		pongolo korkon	
seghel		tjap	
seghenen		pilchara allah	
seeghen/ visnet		poukat	
seeghen		berkatta	
segwoordt		separta	
seker		fongo	
sekerheyt		fah	
Selden		tieda banja kaly	
Seltsaem		heraen	
Selss		diery d'jouga	
Senden		kierim	
Sendtbrief		foerat kierim'an	
Senghen		ang'es	
Sententie		hoekom	
Senuc		oerat	
Serpent		naga	
Ses		nam	
Sehnael		nam caly	
Setel/ oft stoel		kurfi	
Setten		tarouvy	
Seven		toujov	

Seyl
 Seylen
 Seylboom
 Seylsteen

SI.

Sieck
 Sieckelijck
 Sieckte
 Sieden in een pot
 Sieden/niet braden
 Siele
 Sien
 Sienlijck
 Singhen
 Spde
 Sijt
 Sijn
 Spwegghen
 Silber
 Silbermit
 Simpel
 Sitroen
 Sinnelijck
 Sincken
 Singhen
 Sipier
 Sitten

SL.

Slach
 Slachten een beest
 Slaen
 Slaep vant hooft
 Slapen
 Slanghe
 Slap

layer
 baleyer
 tejang layer
 batou brany

sakit
 sakitten
 penjakit
 mendide
 reboes
 nyjavva
 lyat
 kelihatan
 rabah
 lambong
 Cultra
 adda
 ialan lain
 perack
 pande perack
 gyla
 lymoen befar
 majelis
 tingelam
 berjanjy
 pongolo passong
 doudock

Pocol
 fommeleh
 gitick
 roncka
 tydoor
 oelar
 lembot

Slappen
 Slave
 Slecht/ effen
 Slechtheyt simpel
 Sleutel
 Slepen
 Slechten/ effenen
 Slicken/ Swelghen
 Slijck
 Sijpen
 Sijpsteen
 Sim/ crom
 Sinck/ oft dun
 Sincer
 Slincker schouder
 Sliffchen/ wipdoen
 Sloot
 Slot/ sterckte
 Slot/vande kiste
 Slotmaker
 Sluymen
 Slyten
 S.M.
 smachten/ verdrinckē
 smaeck
 smaken
 smal
 smallen
 smeden
 smeerren
 smeer
 smerten
 smelten
 smyten
 smoken/ oft roken

berlembot
 hamba deng'an
 ratta
 gyla
 annaek kontij
 terhela hela
 rattaken
 calan
 lompur
 assa
 batou assa
 yroet
 nypis
 kyry
 bahon kyry
 padam
 paya
 kouta
 kontij
 pandey kontij
 antock tydoor
 bercant'jing
 Matty lemas
 berrassa
 rassaken
 senij pipick
 perpypick
 timpa
 bobo minjack
 lemack
 belakit
 antjoer
 poucol
 berassap

smit
 smout van de koe
 SN.
 snacken
 snaren van instrumenten
 snede
 snel
 snyden
 snymes
 snoer
 snoo
 snooheyt/ercheyt
 snot
 snuffelen
 snuyt
 SO.
 Soo
 sobzeren
 soch/een vercken
 soodanich
 soecken
 soenen
 soet
 soetelen
 soldt gheven
 solpher
 somer
 sommeren
 sommighe
 somtijes
 sondach
 sonde
 sondighen.
 sondaer
 sonder u

pandey biffy
 lemac limboe
 Momandang
 taly kotjapy
 fayer
 tankas
 carat
 golok: podam
 taly
 ia hat
 tjeredick
 ing'os
 bertyum
 ydong
 begytoe
 maccan sedekit
 babi/betijna
 bagjeen
 tjary
 bertjum
 manis
 iuvval maccanan
 bry moefara
 belerang
 mou sim ang'at
 berkiera kiera
 barang appa
 barang caly
 hara sombayang
 dosa
 berdosa
 oerang bedosa
 carna enkou

Soon		annack laky
sonne		matta hary
sonne schijn		redop mataharij
sop		quah
soppen		maccan quah
sozghen		caloekan
sozghen verwaert		takot
sozghelijck		bertakot
soz		gyla
sout water		ayer massin
sout		garam
souderen.		pettry
S P.		
Spacieren		bermayen mayen
spaden inde aerde		galijrana
spade/laet		lambat
spanne van een hande		jinckal
spannen een booch		blaneken pana
sparen		d'gimat
spac		sompit
speck		babijging
spenen		annack soufou
spelen/dobbelen		barad'joudij
spelen op een belons		gifsing harbab
speelman		nanta brahy
speloncke		gerongong boukit
spickelen		berrytick tytick
spijker		pasou
spille/ofte windaers		dauvver
spiegghel		tjermijn
spieffe		limbing, oft tombac
spyse		maccanan
spysen		bry maccan
spinnecop		laba laba
spinnen het garen		antih benang

Spit		pang'ang
Spits oft ſcherp		matta rayjam
Spetten/delven		galij tana
Splinten		bla
Splinter		doery
Spoeden		lecas, ſegra
Spoelen		terbaſſo
Spooren te peert		doery begouda
Spooren van een haen		coecoe aijam
Spotten		begoerou
Sponwen/obergheben		montah moelot
Spoufel		bloeda
Spraeck		fuara catta
Spzeken		bercatta
Springhen		lompat
Spranck		terlompat
Spruyten		tombo
Spruyt of tack		tjabang
Spruyten		berſompit
SO.		
ST.		
Stadt		Couta nagrij
ſtael		coeloulij
ſtaen		bediery
ſtaet		diery
ſtaf		tonckat
ſtameren		gagab
ſalmeester		pongolo kouda
ſtam van een boone		rahan pouhoen
ſtampen		menomboh
ſtamper		Alou
ſtampblock/mortier		luſong
ſtanck		bauboufoek
ſtandert		pand'ij pand'ij
ſtappen		laneka

Duyts.

Stadthouder
 Stede/plaets
 Steech
 Steelen van appelen
 Steen
 Steenclippe
 Steert
 Steets
 Steeckbyp
 Steecken
 Steelen
 Stem
 Stemmen
 Stercken
 Sterck man
 Sterck/vast
 Sterre
 Sterben
 Sterfelijk
 Stennen
 Steyl
 Stichten
 Stier
 Stieren het schip
 Stierman
 Stierroer
 stijf
 styven
 stijl van een deure
 stijl
 stilte van wint
 stil/oft rackhups
 stincken
 stippen
 stock

Maleys.

sabandar
 tompat
 lirong
 tankey
 batou
 batou karang
 ckour
 fedecala
 kebal
 tykam
 mant'jourij
 fyvara
 ingrang
 bertogokan
 orang quat
 tegoh
 bintang
 ben'javva n'javva
 memant
 bisse necan
 ringy
 perboattan
 limboejentan
 bermoe dij
 malim of joermoedij
 commody
 regar
 bertegar
 tyang pintou
 tyang
 tedo angia
 tandas
 boesock
 bertitick
 batang kajjou

stoel	kursi
stoelganck	berak
stof	abou, oft dully
stocken / vuyfstocken	berpasiang api
stom	bifou
stomp	tompol
stonden der vrouwen	hijl parampouan
stonden aen	sahat-ijnij
stout/ure	d'jam
stoozen/verstoozen	ammarah
stooten	toe lack ofte tipis
stoppen	assa
stroomwint	xebot
stromen van wine	berribot
stozten	tompa
stouthertich	brany haty
stracc	sahat lagy
stralen der sonnen	taly mattahary
straet	raija
straetrover	orang merbot
straf	nakal
straffen	berhoccum
strick	d'jerat
stricken	d'jeratcan
strijcken	ourut
stronckelen	terantock kaky
stront	ta'y
stroo	d'jaramij
stroyen	taboer
stroom	aijer dras
stroopen	bovvang colit
streyck van een boom	pohon potong
streyden	berparang
strijde	prang
stukken	pangal pangal

stuck
 stueren
 stuer van wesen
 stuyven/stof

S V.

Subtiel
 suchten
 suer
 supghen
 sulcx
 surgijn
 sus
 sussen
 suster
 supcker
 supckerriet
 supden
 supghelincx
 suppen
 supselen
 supber
 supberen.

S W.

Swack
 swackheyt
 swaer
 swaermoedich
 swaer van kinde
 swagher
 swagherinne
 sweer int lijf
 sweeren/bloecken
 sweert
 weet
 weten

Sapangal
 berhad'jie
 massam moucka
 abou terbang.

Outos:pande
 men jeloo
 massam
 issap
 bagy ytoc
 tabib
 diem
 diemken
 foudara parampouan
 saker
 teboeu
 salatan
 annack berfousou
 ijrop
 berkyser cappalla
 tjoutjy
 bertjoutjy

Lembot
 lembot toelang
 brat
 fogoel haty
 bonting, oft hamil
 ypar
 ypar parompouan
 benka
 sempa
 pedang
 peloh
 berpeloh

ſwelghen
 ſwellen
 ſwemmen
 ſwert
 ſwert cozael
 ſwerte conſtenaer
 ſwert maken
 ſwichten het zeple
 ſwijcken
 ſwyghen
 ſwipen in onmacht
 ſwijn oft vercken

S Y.

Sp

Sieroop.

T A.

Tabbert
 tachtentich
 tack van een boom
 tale
 taelman/tolck
 taep
 tafel
 taffa
 taliooꝝ
 tamerindel boom
 tamarinde
 tam
 tamme
 tant
 tanghe
 tapiſſery cleeft
 taſten

T E

Teken oft hoozſien
 teekenen

talan
 benka
 bernang
 ytam
 khalbahar
 orang balick matta
 brouſa ytam
 ſoh layer
 terſoerut
 diem
 gougor pang ſayvan
 baby

Dea

maniffan

Bajou ſackelat

delampan poclo

tjabang

baſſa

iurebaſſa

teguh

kckouda

taffa

tjypir

pohoon aſſam javva

aſſam javva

gyna

bergyna

gigy

ſepir

parma dany

iabat

Alamat

bertanda

H

teenen der voeten

teenemael

teerlinck

teghen

teghen comen

teghen opstaen

teghenspreken

teghenwoordich

tellen

teller

temperen het pfer

ten of tin

terwe

terwplen hy

terghen

terstont

TH.

Thien

thiemmael

thoonen

TL.

Tygher

tydinghe

tijt te bozen

tijt verdrif

tes niet

rytelijck goede

timmeren

timmerman

tyan

tijtel.

TO.

Toch

toe

toebehooren

toecomen

annack kaky

capalang

bo pareh

hadapan

bertomoe

berbaljick

berjavyap

kahadapan

byllang

orang berbillang

sepoeh biffi

tyma boutee

gandom

sedang dea

fuvva

facarang

Sepoelo

sepoelo cally

toenjock

Heryman

gabar

doulou calle

bermeyen

boucan

arta dunya

bertoucang

ourang toucang

orang nakal

geler

bener

sampeij

poenja

datan

toeromste
 toedoen
 toeganck
 toeghedaen
 toegheven
 toelaten
 toemaken
 toenaem
 toenemen
 toegheneghen
 toerekenen
 toerusten
 toeschryben
 toesegghen
 toesicht
 toesien
 toeslypten
 toesteken
 toetellen
 toeballen
 toeeben
 tolgheven
 tollenaer
 toshuyg
 tol booz de kinderen
 tonghe
 tolck
 toom vant peert
 toonen
 toornich
 tooren van een kerck
 toortse
 tot hem
 touwe

ary datan
 toetoeop
 pegy tempat
 berlebch
 bry lebeh
 kaboel
 poerbaicky
 nammaenja
 iady
 bercasse cassehan
 dea poenja
 poerbaicky
 kicrin soerat
 kaboel
 terlyat
 havvaen
 tertoeetoeop
 tickam
 terbylang
 toutop diery
 nanty
 bryt sukeij
 orang tryma t'sukeij
 ferdach
 gasing annack
 lyda
 jourbassa
 kekang kouda
 toen jock
 amarah
 tjandij
 dy'en damer
 aken dea
 taly

T racteren	traster	bergornat	bergor
traech	trach	lambat malas	lambat
tranen	trana	ayermatta	ayermat
trecken	trek	hela, tarick	hela, tarik
trecktangh	trektang	sepit	sepit
treeden mette voet	treeden	ytick kaky	ytick kaky
treffen	treff	kna	kna
treuren	treur	foegoel haty	foegoel haty
treurich	treurich	foegoel	foegoel
trionphe	trionphe	bermayen	bermayen
trionpheren	trionpheren	bermayen mayen	bermayen mayen
trommel	trommel	gendrang	gendrang
trommelaer	trommelaer	orang gendrang	orang gendrang
trompet	trompet	namfiery	namfiery
trompe booz kinderen	trompe booz kinderen	gingong	gingong
trompetblasen	trompetblasen	tiop namfiery	tiop namfiery
troosten	troosten	mongoenjongy	mongoenjongy
trou	trou	benar adil	benar adil
trouwicheyt	trouwicheyt	adil hatij	adil hatij
troutwen	troutwen	kavvin	kavvin
T S.			
T lamen	tlamen	Samma	Samma
tlamen comen	tlamen comen	famma datan	famma datan
tlamenspreken	tlamenspreken	bercatta famma	bercatta famma
tlamen gheswozen	tlamen gheswozen	bersompa famma	bersompa famma
T V.			
T orteldupbe	orteldupbe	terkoekor	terkoekor
tuffchen	tuffchen	de antara	de antara
tuyghen	tuyghen	berfaxij	berfaxij
tuyghe	tuyghe	faxi	faxi
tuychnisse	tuychnisse	saxijhan	saxijhan
rupt/kan	rupt/kan	kindy	kindy
rupten der vrouwen	rupten der vrouwen	rambot perampouan	rambot perampouan
T W.			
T waelf	twawelf	Dua blas	Dua blas
twee	twee	dua	dua

twederley
twintich

VA

Wadem

vader

vaeck

vaeckerich

vane/oft vlaghe

valck

ballen

vallepe

valsch

valschelijck

van daer

van nu voortae

vanghemisse

vanghen

vanginghe

baren een rybier op

baren een rybier af

vast houden

vasten

vat /een ton

vatten

VE.

Vechten

vechter/schermer

vechtmeester

veder/pluyne

vee/oft beest

veel

veelerhande

veerdich

veertich

veest

dua ienis

dua poelo

Depa

bappa

antock tydoor

mengantocantoc

tongol

rayja vvally

gougor

padang

iahat

iahat haty

derry fana

darij facarang

passong

menangcap

belongoean

mondick songey

hielie songey

tahan

poassa

rhong

sambot

Backeley

orang betanckis

outos betanckis

boelou boerong

benatang

banja

banja iynis

mosteyt, oft adix

ampat poelo

contoet

beghen
 bel
 veldtheere
 belchoen
 veltmups
 venckeljaet
 venijn
 venynich
 verachten
 verachteren
 verraet
 veranderen
 verantwoorden
 verantwoort
 verarbeyt
 verarmen
 verbaest
 verbernen
 verberghen
 verbeteren
 verbeyden
 verbidden
 verbinden een wondt
 verbliden
 verblinden
 verboden
 verbet
 verbolghen
 verbrant
 verciere
 verciert
 vercken
 verclaren
 vercleeden
 vercleppen

sappo
 colut
 pongolo lyma rayat
 ayam outan
 tycos outan
 jieremanis
 bijfa
 berbijfa
 bantjy
 tingal commedien
 fetena duraka
 gantiken
 berjavvap
 iavvap
 terproufa
 kassien datan
 rakottan
 toenoeu iady
 berboen'ij
 membajickij
 menantij
 mehon lepas
 bobo oubat
 berfouka
 ekat matta
 cata iang'an
 tieda dapat
 terekoet
 tertoenou
 poerbayky
 fouda poerbayky
 babij
 cattaken bener
 gantky kain
 de kitjilken

verclicken	somba sittenah
verclicker	orang sittenah
vercloecken	tegar dierienja
vercoelen	bersoudjoeck
vercoopen	d'jovval
vercocht	berd'jovval
vercooper	orang bejouvval
vercozten	coerang-ij
vercozt	berkoerang
vercoutwen	bersoujock
vercracht	bo'at ia hat
vercrpghen	berbolec
vercommen	ydop poclang
verdraghén	tchan
verdeelt	berbagy
verdencken	tering'at
verdacht	bering'at
verderben	beenassa
Verderffenis	bijnassahan
Verdienen	labakan
Verdient	berupa
Ver dinghen	paijou
Verdobbelé / verspelé	berjoedy
Verdoemen	derhoka
Verdoen hem selven	boenoh dierienja
Verdraeyt	balick
Verdraghén	bertehan
Verdrict	fogol
Verdruben	bovanken
Verdrincken	matty lemas
Verdrzoghén	berkring
Verdupsteren	berfemun'ij
Verdupfchen	ter ladan
Verdwynen	terantjoer
Verceenighén	bersamma damey

Ver-ergheren	berbistou
Vergaderen	bercampong
Vergadert	berempon
Vergaderinghe	campong'an
Vergaen	berantjoer
Vergeven met fentjn	de toebay orang
Vergheefs	salah
Verghelden	ballas
Vergiffenis bidden Godt	toubat ken Alle
Vergheten	loupa
Vergheven	ampony, maaf
Vergheven met vergifte	touba, ken bijfa
Vergift	bijfa
Vergieten	rouang'poula
Vergouden	basmas
Vergrammen	jady amarah
vergrooten	berbassaran
Vergrypen	berfallah
Verhaelken	berlecas
Verhanghen	begantong
Verharden	regerken
Verharen	ganty rambor
Verheucht	soucka
Verhooghen	tingyken
verhooren	berdeng'ar
verhueren	berfyvva
verhupsen	ganty roema
verjaghen	boerujnja
verkiefen	berpillch
verlangt/grooter	bersambat
verlaten	bertingal
verleenen	terminjam
verlegghen/ veranderen	berganty
verliefen/ wech brengen	hilang
verliefen aen comanschap	meroegy

verlichting
 verlochenen tgheloof
 verlossen
 verlooft
 vermaken/ veranderē
 vermanen
 vermeerderen
 vermenghen
 vermetelheydt
 vermeyen
 vermindert
 vermoghen
 vermoeden
 vermoorden
 vermozwen
 vernachten
 vernaeven
 vernederen
 vernemen
 vernielen
 vernieuwen
 vernuchteren
 verneughen
 vernuftich
 veronghelicken
 veroordeelen
 veroorzaken
 verpachten
 verpoosen
 verquisten
 verraden
 verre
 verrypen
 verroesten
 verrotten

rehadt
 balick nabby
 lapasken
 fouda lepas
 gantyken
 berijing at
 lebhkan
 tjampor
 brany
 bermayen
 bercoerang
 dapat
 takot adda
 de boenoeh
 berlembot
 bermalam
 d'jajit pula
 ketjilkan
 beding'ar
 antjoerken
 berbaroncan
 balik mabock
 men bayer
 banja taeu
 berdong'oe
 berhoeckom
 bermulani
 bersivva
 ganty broufa
 bovanken
 duraka
 djau
 berbangkit
 berka riatan
 bourock

Duyts.

bevrüeren
 versaden
 versamelen
 versch
 verschalen/wijn
 verschueren
 verschenden
 verschieten de verwe
 verschicken
 verschimmelen
 verschricken
 verschryben
 versenden
 versetten
 verseylen
 versieden
 versuert
 versilveren
 versincken
 versinnen
 verslypen
 versmaden
 versmeden
 versmelten
 versoecken
 versorghen
 versotten
 versparen
 verspreyden
 verspelen/ verdobbeltē
 verspieden
 verstaen
 verstant
 versterben
 verstooren

Maleys.

begra
 berkinjang
 berhimpon
 ravvar
 amber arack
 bertjarick
 llain d'jenis
 beroubah vvarma
 poerbaycky
 berlapo
 berkedjut
 bersalin soerat
 kierim
 gantikan
 baleyer
 abis antjor
 massam jady
 berperack
 tingelam
 befikir
 affa poela
 tieta sambor
 bertimba
 berantjor
 bertjouba
 barang ing'at
 iady gyla
 berd'jimat
 bartaboer
 berjoedy
 berfolocan
 katauvvi
 berartij
 termatty
 amarahkan

Verftooten
 Verftoppen
 Verftouten
 Verftrieken
 Verftroyen
 Verftuymen
 verfwacken
 Verfwaren
 Verfwyghett
 Vertalen
 Verteeren
 Vertellen
 Vertiert
 Verfucht
 Vertinnen
 vertoeven
 vertollen
 vertoonen
 vertrecken
 Vertreden
 Vertraoſten
 Vertuſſchen
 Verballen
 Verbloecten
 Vervoeren
 Vervolghen
 Verwachten
 Verwerben
 Verwateren
 Verwen
 Verwer
 Verwen linwant
 Verweldighen
 Verwerpen
 Verwonnen

toelack
 beräflah
 membranijan
 berdjerat
 bertjeray
 berloupa
 berlempot
 berbratcan
 berdiem
 berjurubaffa
 maccan biaya
 rjerita
 beganti
 blijfa
 bertymaken
 menantij
 bert'jukeij
 bertoend jock
 berpoulang
 foeroet
 permongocajongy
 bejoedy
 berrobo
 berfompa
 berpinda
 ber ikot
 menantykan
 beroelecan
 ganty ayer
 rjelop
 pandeir'jelop
 tjelop kain
 bergaga-ij
 bovvanckan
 allahkan

Derwinteren
 verwisselen
 verwonderen
 verborghen
 vesten
 vet
 veulen/ jonck peert
 veych
 veylen
 veynsen

VI.

Vpandt
 Vidualie
 vier int ghetal
 viercant
 vierendeel
 vier
 vier stoken
 vierdach
 vijl van pser
 vijf
 vijftrich
 vyle
 vplen
 vpleyn
 villen
 vinckel
 vinder
 vingher
 visch
 visschen met het net
 visscher
 visschen met de hoet
 vischoeck

VL.

bernavvon
 betouckar
 heraen
 boenjyken
 kouta
 gomock
 annack couda
 ma'oet
 betoenjock
 menjesel

Satrou
 maccannan bakal
 ampat
 ampa pasagij
 sockou
 apy
 bobo apy
 hary sombayang
 kikiran bissij
 lyma
 lyma poelo
 kykier
 bekykier
 haramy
 colircan
 jiere manis
 boete, oft dapat
 anna tang'an
 ykan
 memoukat
 orang meng'ail
 meng'ail
 matta kajil

Bleifden
 Black
 Blaghe
 Blammen
 Bles van glas
 Vleesch
 Bleughel
 Blieden
 Blieghen
 Bleghe
 Bloo
 Bloecken
 Bloedentwater
 Bloedt vant water
 Bloot van schepen
 Bluchrich

v o.

Docht oft natachtich
 Dochten/natmaken
 Doeden/opvoeden
 Doester
 Doeghen
 Doelen
 Doerman
 Doet
 Voghel
 voghel aes
 vol
 volck
 volcomen
 volcomelijck
 holdoen/betalen
 volghen
 volwassen
 woncke

pacanicra
 ratta
 tongol ongol
 n'jala apij
 fera'y katja
 daging
 sayap
 larij ondor
 terbang
 lalat
 koetou anjin
 iompa
 ayer passang
 passang ayer
 caling capan
 larykan

Bassa
 bersiram
 piara
 indong indong'an
 rappat
 gerakan
 orang menbovvat
 kaky
 boerong, oft tjintjin
 onpan boerong
 penoh
 orang
 semporna
 semporna raija
 bayer ontang
 ikot
 souda besar
 titeapij

booz
 boozbygaen
 boozdansen
 boozdrincken
 boozgaen
 boozhoofc
 boozouders
 boozsichtich
 boozsinghen
 boozsitten
 boozslach/horologe
 booztreden
 boozwaer
 boozwaerts
 booztzhenghen
 booztzyben
 booztgancck
 bozme
 bouwen/toebouwen

V R.

Dzaghen
 Dzaghe
 Dzeck/gierich man
 Dzeent
 Dzeesen
 Dzeemdelinck
 Dzeucht
 Dzient
 Dzinddinne
 Dzymman/geen slaeflijc
 Dzoech
 Dzouwe
 Dzuchten schroomen
 Dzucht van een boom
 Dzucht baren/kinderē

adapan
 hadapan lalu
 nary doulon
 mynon doulon
 ialan doelou
 da'y
 bappa douloeu
 bid'jackfena
 ianjy doelou
 dudock doelu
 d'jam taboo
 ialan doeloen
 songo
 dehadapan
 iadykan
 soerongkan
 berjalan
 calboet
 lypat

Bertanja
 tanjahan
 orang kykir
 dagang
 bertakor
 orang dagang
 fouka haty
 ſubat,
 ſobat parampouan
 mordeka
 pagy hary
 parampouvan
 gentar
 bokayou
 berannackan

VV.

Wijl linnen
wyl.

WA.

Wacht houden
Wacker wesen
waecten
waer ist
waer af
waer by
waeromme
waer gadu
waermede
tiswaer
waerhept
waernemen/bewaren
waersegghen
waertrecken
wayer
Wayen
Waghen/kerre
Wagghelen/los
Wallen: grachten
Weel kindt
Weel huys
Wanckel
Wanckelmoedich
Wandelen
Wan
Wannen
Wan gheloobe
Wanghe
Wanneer
wapen/harnas
wapenen/gheweer

Kain tsjamar
tsjamar

bertongoe
d'jaga
berd'jaga
kamanna adda
carna appa
de manna
carna appa
manna pegymoe
dang'an appa
songo
songo songo
bersimpan
catta songo
alamat benar
kypas
tyop ang'in
pedaty
longar
parit
anack jatim
rouma jatim
tieda tegog
lombot hatij
ialan barmayen
nyro
tampy
tieda pertjaya
pypy
manna calle
zyreh
finjata

Duyts.

Maleys.

warmen		bedeang	vv
warm		panas	
wassen/groot worden		ydoep tombo	
was van byen		lylin	
wasschen linnen		basso kain	
wasscher linnen		benara ofte mainato	
wat		appa	
wat is dat		appa ytoe	
water		ayer	
versch water		ayer tavvar	
water/meloenen		tymon mendikeij	
W E.			
Wegh		Ialan	
weghen te gaen		jalan	
wegh /absent		tieda fini	
wegh draghen		bava poulang	
wegh gaen		poelang	
wegh ganc/ wederom		combaly	
wegh iaghen		nijeehkan	
wegh loopen		lary	
wegh werpen		bovvang	
wedden		betarro	
wederom		combaly	
weder cryghen		dapat poelang	
weder gaen		combalykan	
wederspreken		d'jiavvap	
weduwae		lelaky boud'jang	
weduwe		parapouan boud'jang	
wee		fakit	
weeck		lembot	
weecken		rindam	
weechluyg		pinjit	
weechschale		narratja	
weenen		nang'is	
Weerlichten		kylat	

Weerdich
 Werpen met een steē
 werptol van kindere
 Wegen met de schael
 Wecke
 Wel
 Welwaren
 welke
 weldaet
 welletom
 weecken
 wenden
 wentelen
 werck
 wercken
 werden
 werelt
 weeren
 wesen
 west
 weten
 wetten/slypen
 weben garen
 weycken
 weyden der beesten
 weyfelden
 weygheren
 weynich
 weynigher
 WI.
 Wichrich
 wicken/oplichten
 wie
 wieroock/benswijn
 wy

hargā
 louterkan batou
 gasing annack
 timbang
 sejoumat
 baick
 adda baick
 appa, oft maya
 boat bactij
 salamat datang
 rendang
 balick
 goelier
 card-ja
 pacard'jaan
 jadij
 dunnja
 berlavvan
 adda
 barat
 taeu
 affaken
 anty oft tenoen
 rendang
 peara
 baliick
 tieda bry
 sedekit
 sedekit lagy
 Brat
 anckat
 siappa
 cominjan
 kyta

Duyts.

wijcken
 Wyder
 Wijd
 Wijs/mijn wijs
 Wijdt dan een dagh
 Wijn
 Winbrannen
 Wildernis
 wijngaert
 wijs
 wysen
 wildevercken
 wildtbeest
 wildeman
 willen
 winckel
 winden
 winnen
 windt
 winter
 wiffchen
 wiffelen
 wiffel
 wit
 witten.

W O.

Woestlandt
 Wolcke
 Wol
 Wolle laken
 Won de
 Wonder
 Woonnen
 Woordt/manneken
 Woordt /een woordt

Maleys.

Ialou
 Iuvvas lagy
 Iuvvas
 Istry amba ofte bijnij
 barang saharey
 arack ofte ang'or
 kning
 rimba
 pehon angocr
 alim boedij
 toenjock
 baby outan
 binarang outang
 oerang rimba
 mau
 kedei
 berpoufing
 menang
 ang'in
 moufim oud'jan
 sappo
 ourop
 toeker
 poutec
 berboutecon

Negry rimba
 avvang
 boulo domba
 sackelar
 loucka ofte liang
 heraan
 menaun
 ytick jentara
 sepattah

worghen
worm /worm gediert
worpen
wormen
worstelen
wortel.

W R.

Wrake
wreedt
wrecken
wyven
wringhen.

W T.

Wt/oft al uyt
wtbrenghen
wtbroeden
wtdeelen
wtdoen
wt donwen/perfen
wt dzincken
wt dzo ghen
wt ganck
wt gheben
wt gieten
Wt hanghen
Wt lenen
Wt meten
Wt nemen
Wt roepen met een becke
Wt ropen
wt spannen
wt spanwen
wt spraeck
wt spruyten
wt stellen

koed'joet
oelat
louder
glang
berloutor
akar

Ballas
nakal
balafken
gofock
pra.

Abis
bava delouvar
meng'eram
berbagijcan
padam
berpra
my nomäbis
kring'habis
jalan calouvar
balanja
boang
gantong alamat
minjam
souckat abis
terambil
mom momken
bijnassacan
brenty
bloeda
seboet catta
bertombo
tango

Duyts.

watstorten
watsuppen
watrecken
wethercozen
wtwendich
wtwpsen
wtwringhen

W Y.

Wp
wys
wijcken

Z E.

Zee
zeepe
zeghel
zegenen

Maleys.

mangtomp
ijrop habis
calouvar
kasschee, moumin, oumad
dary louvvar
keliatan
pouterkan pra

kyta
budiman
melalou

Laoet
fabon
tjap
berpilcharakan

In t corte is hier by malkanderen gheboeche alle
de principaellste leden des menschen/so wel
van buyten als van binnen.

Duyts.

Maleys.

Het hooft
haye
hoorhooft
wijubrauwen
ooghen
ooghschelen
oogenblick
neus
wanghen
lippen
tonghe
tanden
kakebeen
kin
baerdt
knevels
oozen
hals/oft neck
den keel
de strot
schouder
schouderblat
elleboogh
borst
borstkens
orsel
de zyde
slinker
rechter
den middel
heupe

Capalla
ramboet
day'a
kening
matta
klopoe matto
berkiu jap matta
jdong
pypij
by bier
lyda
gygy
rahan
dhagoeu
d'jangot
michey
teling'a
tinckoe
leher
krongkong'an
bahoe
belicat
sijkoe
dada
sou sou
ketee
lanbong
kiery
kannan
pingan
pongon

Duyts.

dyne
 knye
 knytschijf
 kuyten
 schein
 enckla wen
 hiel
 hai hande voet
 den grooten tee
 De andere teenen
 armen
 handen
 dygni
 vingheren
 cleyne vingher
 naghelen
 ribbe
 het hert
 lever
 long
 milte
 De gal
 darmen
 buyck
 naebel
 baes
 schaft/schamelsheydt
 cloockes/schamelsheyt
 bryen van hooft
 cruijn
 hooft schel

Vader
 moeder
 grootvader

Maleys.

paha
 loetot
 tom pocrong lutot
 betis
 tonlang cring
 matta kaky
 toemit
 tapack kaky
 ijboe kakij
 jaij cakij
 ling'an oft tang'an
 tang'an oft iary
 ijboe tang'an
 jary
 klinking.
 kuku
 rufock
 d-jantong
 haty
 parou parou
 limpa iantong
 ampedoeu
 taly prot
 prot
 poufat
 ary ary
 chavvat
 bopler
 outack capalla
 poufat poufaraa
 tencora

Bapa
 ydoe indong, mat
 nyny laka

Duyts.

grootmoeder
 mijn wijf
 mijn man
 soon
 dochter
 dochters man
 dochter of soons kint nebe
 broeder
 suster
 swager oft susters man
 behoutvader
 swagherinne
 behoude moeder
 mijn outwer broeder
 mijn jongher broeder
 mijn outwer suster
 mijn jongher suster
 oom
 moeye
 oms kint / soon
 oms dochter
 susterlings kint
 broeders kint

Maleys.

nyny parampouan
 istry amba
 souamy araba
 annack laky
 annack parampouan
 mynantoc
 tjoutjou
 soudara laky
 soudara paramponan
 ypar lakij
 mintuvva lakij
 ypar parampouan
 my tuvva parāpouan
 abang beta
 adey
 kaka
 ade
 mama laky laki
 mama parampoan
 seneny laky
 seneny parampouan
 sepoujang
 comon

F I N I S.

